

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı

2 Ekim 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın yazılı ve görsel basının toplantı salonunda kalmasının uygun olacağını düşündüğüne ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2215)

ADALET KOMİSYONU

1'inci Toplantı

2 Ekim 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 16.08'de açıldı.

Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran, yazılı ve görsel basının toplantı salonunda kalmasının uygun olacağını düşündüğüne ilişkin bir açıklama yaptı.

Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2215) tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak maddelerine geçilmesi kabul edildi.

Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran ve iki arkadaşının, görüşülmekte olan (2/2215) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümünün İçtüzük'ün 87'nci maddesi gereği Anayasa'ya aykırılığı sebebiyle esasa geçilmeden geri çekilmesine ilişkin önergesi, yapılan oylama sonucunda reddedildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 19.55'te toplantıya son verildi.

2 Ekim 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.08

BAŞKAN : Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

BAŞKAN VEKİLİ : Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ : Gülay SAMANCI (Konya)

KÂTİP : Belgin UYGUR (Balıkesir)

BAŞKAN – Değerli milletvekili arkadaşlarım, hepiniz hoş geldiniz.

Katılımcılara da hoş geldiniz diyorum.

Bu dönemin ilk toplantısını yapıyoruz. Yeni yasama yılımız hepimize, Meclisimize, Komisyon üyesi arkadaşlarımıza, milletvekillerimize, milletimize hayırlı olsun. İnşallah, ümit ediyoruz ki güzel çalışmalar yapacağız birlikte.

Maalesef bugün yeterli bir salon bulamadık, ondan dolayı bir sıkıntı çekiyoruz. Bugünkü toplantıyı bir şekilde idare etmeye çalışacağız.

Başlamadan şunu söyleyeyim: Kanun teklifine başlayacağız ve genelini görüştüktan sonra erteleyeceğiz önümüzdeki haftaya. Saat yediye kadar çalışacağız arkadaşlar. Yediye kadar az konuşup çok konuşalım, inşallah yedide maddelerine geçip bırakacağız. Artık arkadaşların takdirlerine bırakıyorum.

Toplantımıza başlıyoruz. Toplantı yeter sayımız vardır.

Gündemimizdeki kanun teklifi: Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya ve -diğer arkadaşların hepsini saymıyorum zaman kaybetmeyelim diye- Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi toplantımızın gündemindedir.

Geneli üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Önce birinci imza sahibine söz vereceğim. Ondan sonra mazereti olan bir iki arkadaşımız vardı, onlara da söz verip daha sonra Komisyon üyelerine, artakalan zamanda da Komisyon dışından gelen milletvekillerimize söz vereceğim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Başkan, başlamadan önce bir...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – İlk sözü ben alıp bazı izahatlar yapacağım, mazereti olan arkadaşlarımızın da kim olduğunu öyle belirteceğim.

BAŞKAN – Tamam, onu zaten size söylemişim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Başlamadan önce küçük bir öneri sunabilir miyim ben?

BAŞKAN – Buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın yazılı ve görsel basının toplantı salonunda kalmasının uygun olacağını düşündüğüne ilişkin açıklaması

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu yargı paketinin tüm Türkiye açısından çok beklenti hâlinde olduğunu varsayarsak, biz geldik, basın hemen çıkmış hatip giriş bile yapmadan -bilmiyorum oldu mu olmadı mı- ama yazılı ve görsel basının içeride kalmasının uygun olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Basını çıkarmadık biz dışarı.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Görsel basın...

BAŞKAN – Görsel basın tamam, toplantı başladığı andan itibaren bizim sistemimizde görsel basın yok yani bugüne kadar...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama bir yasaklama, bir engel...

BAŞKAN – Hayır, yazılı basın var, görsel basın bugüne kadar hiç bizim Komisyon toplantımızda olmadı. Yani biz böyle yapıyoruz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama bu konunun önemine binaen...

BAŞKAN – Her konu önemli, Ayşe Hanım...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu konu çok önemli, şu anda herkes beklenti hâlinde.

BAŞKAN – Ama biz burada daha önemli neler geçirdik. Yani çok kanun görüştük burada, hepsi önemli. Onun için yazılı basına bir sözümüz yok ama görsel basın tabii ki olmayacak.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklif (2/2215)

BAŞKAN - Evet, Ali Bey, buyurun. Özetle, çok fazla detaya girmeden...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, Adalet Komisyonumuzun çok saygıdeğer üyeleri, değerli yüksek yargı mensupları, Sayın Bakan Yardımcım, Genel Müdürümüz, basınımızın değerli temsilcileri; bugün 27'nci Yasama Döneminin Üçüncü Yasama Yılında ilk kanun teklifiyle huzurlarınızdayız. İki dönem Adalet Komisyonumuzun üyeliğini yaptık.

Evet, Başkanım, huzurlarınızda Ceza Muhakemesi Kanunu ve bir kısım kanunlarda değişiklik yapılmasıyla ilgili kanun teklifimizi sunmuş bulunuyoruz.

Hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuki güvenliğin güçlendirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, makul sürede yargılama hakkının gözetilmesi, yargıya güvenin artırılması ve insan odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesi günümüzde ana ilke ve değerler olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 30 Mayıs 2019 tarihinde kamuoyuyla paylaşılan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde vizyon olarak güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi ortaya konulmaktadır. Önümüzdeki süreç içinde, beş yılda bu yol haritası çerçevesinde belirli kanunların değiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu ilk paket olarak da Adalet Komisyonumuzun ve Meclisimizin gündemine getirilmiştir.

Kanunun hazırlık sürecinden bugüne kadar çok uzun görüşmeler, toplantılar oldu. Önemli bir kısmıyla ilgili haziran temmuz aylarında da müzakereler yapıldı ve hem tatil döneminde hem de bu süreçte birçok toplantı yapıldı. Kanunun hazırlanmasında emeği geçen Adalet Bakanlığımızdan bilim insanlarımıza, yüksek yargı temsilcilerimize ve milletvekili arkadaşlarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

Kanunun hazırlanması bittikten sonra, bizim teklifimizin hazırlanması bittikten sonra Sayın Grup Başkan Vekilimizin başkanlığında muhalefet partileriyle de görüştük ve kendilerine bu tekliflerimizi ilettik. Muhalefet partisinde değerli hukukçu arkadaşlarımızın öneri ve tekliflerinin önemli bir kısmını da bu hususta dikkate aldık ve değerlendirdik. Bunların bir kısmı da kanun teklifimize madde metni olarak veya fıkra olarak eklenmiş bulunuyor.

Tabii, burada önemli konular gündeme geldi. Bir avukat olarak, bir hukukçu olarak mesleğe başladığımız günden beri en büyük arzumuz, idealimizden biri olarak, avukat meslektaşlarımızın, hukukçularımızın, özellikle yurt dışına da sık sık giden, mesleğini icra eden arkadaşlarımızın hususi damgalı pasaport alması çok önemli görülür. Mevla'ya şükrediyorum ki bir avukat olarak, bir hukukçu olarak bu kanun teklifine imza sahibi olarak bugün Meclisimizin gündemine getirmiş olduk. On beş yılını tamamlamış, fiilen on beş yıl avukatlık yapmış arkadaşlarımıza, teklifimizde sunulan belirli suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturmalar hariç olmak kaydıyla pasaport verilmesi gündeme getirilmektedir. Hususi pasaport yani halk tabiriyle bildiğimiz üzere yeşil pasaport meselesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliğiyle yapmış olduğu görüşmelerde 2 milyon pasaport olarak yeşil pasaporta bir kota konulmuş. Bunun bugün itibarıyla 1 milyon 700 bini dolu 3'üncü dereceye kadar kamu görevlileri ve kanunda sayılan diğerleriyle. Bugün itibarıyla yaklaşık 40 bin avukat arkadaşımıza, eşine, çocuklarına -25 yaşına kadar eğitime devam edenlere- bu pasaport hakkından yararlanma imkânı verilmektedir. Dolayısıyla uzun müzakerelerin sonunda on beş yıl olarak teklifte bulunuyoruz.

Bunun dışında, yine hepimizin arzusu... Bilhassa avukatlık mesleğinde son yıllarda hukuk fakültesi sayısının artmış olması ve avukat sayısının artmış olmasından dolayı bir kısım kalite sorununun olduğu, hakikaten tereddütlerin hasıl olduğu, mesleğin daha iyi icrası açısından sıkıntıların yaşandığı sık sık dile getirilmekteydi. İşte bu nedenle hukuk mesleklerine bir giriş sınavı bu kanun teklifiyle getirilmektedir. Avukat, hâkim, savcı ve noter olmak isteyenler bir genel sınava girecekler. Bu sınavdan, ÖSYM'nin yapacağı çoktan seçmeli sınavdan 70 puanı alanlar avukatlık stajına başlayabileceklerdir. Hâkim ve savcılıkta ise kendi sınavı, normal sınavları bunun üzerine devam edecektir. Bu bir ön müracaat sınavıdır.

İdari yargı açısından da malum, idari yargıda bugün itibarıyla -önceki kanunda vardı- müracaatta bir genişlik var, sanki bütün fakülte mezunları müracaat edebilir gibi bir algı oluştu. Bugün yeni teklifimizde, programlarında yeterli hukuk eğitimi veren 4 fakülteden, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, maliye alanlarından mezun olan arkadaşlardan yüzde 20'si idari yargıya alınabilecek. Bunlar için de bir ön sınav yapılacaktır. Bu sınavı diğer sınavla beraber yapmamayı özellikle istedik ki ileride bu sınava giren diğer kişilerden gelecek "Biz de avukat olmak istiyoruz." gibi bir kamusal baskıyla karşı karşıya kalınmamalı. O idari yargıya girecekler ayrı bir sınava -70 puan almak kaydıyla- hukuk mesleklerine girecekler ayrı bir sınava tabi tutulmalıdır ve bunun sonucu olarak da daha iyi bir noktaya geleceği kanaatindeyiz.

Bu sınav ne zamandan itibaren yürürlüğe girsin? Çok uzun, tartışmalı bir konu. Derhâl yürürlüğe girmesini arzu edenler var, Barolar Birliğimiz gibi. Muhalefet partilerimizin tamamının görüşü, ortak görüşü olarak da mevcut çocuklarımız, bugün itibarıyla hukuk fakültesine kayıt yaptıranlar bir yasal düzenleme olmadığı için, sınav olmadığı için tercih ettiler, bunlar muaf olsun kanaati hasıl oldu. Bizim de teklifimiz, bugün itibarıyla, kanun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hukuk fakültesine kayıt olanlar sınava tabi olmasın. "Efendim, dört yıl sonra sınav gelmiş olacak, birisi mezun olacak, diğeri mezun olmayacak." gibi birçok tartışma yapılabilir. Hiç şüphesiz ki her tartışmada, kendi içinde haklı olmakla birlikte, hangi tarihi esas alsanız buna itiraz edecek insanlar olacaktır. Bize en makul ve mantıklı gelen kısmı, bu yıl kaydolmuş öğrencilerimizin bu sınavdan muaf olması şeklindedir.

Terörle Mücadele Kanunu'na getirilen hüküm, Avrupa Birliğiyle müzakereler kısmında gündeme de gelen ve ifade özgürlüğünün daha altını çizen, netleştiren, haber verme sınırını aşmayan, eleştiri sınırı içinde kalan ifadelerin suç oluşturmayacağıdır. Esasen bu düzenleme mevcut Ceza Kanunu'muzun

218'inci maddesinin son fıkrası ve 301'inci maddenin 3'üncü fıkrasında da mevcuttur. Yargıtayın içtihatları da genel olarak bu yönde oturmuştur ancak bunun daha altının kalın bir şekilde çizilmesinin ve kanuna dercedilmesinin faydalı olduğunu mülhaza etmiş bulunuyoruz.

Diğer bir husus, malum, 20 Temmuz 2016 tarihi itibarıyla istinaf mahkemelerimiz yürürlüğe girdi ve 3 kademeli bir yargılama sistemi geldi. Beş yılın altında kesinleşenler istinaf mahkemelerinde kesinleşmiş bulunuyor. Bir kısım suçlar var, bu suçlarda, daha ziyade “Bu bir ifade hürriyeti midir, ifade özgürlüğü kapsamında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’yle teminat altına alınmış bir ifade açıklaması mıdır, suç teşkil eden husus mudur?” kısmı tartışmalara yol açmakta, sık sık da eleştiri konusu olmaktadır. İşte bu suçların önemli bir kısmı istinaf sınırında kalıyor; hakaret suçu, Cumhurbaşkanına hakaret suçu, Türklüğü ve kamu kurumlarını aşağılama suçu, Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlar, 314'üncü maddenin 1'inci fıkrası değil ama 2'nci ve 3'üncü fıkrası ve bu fıkranın atfıyla 220'nci maddeden mahkûmiyetler gibi değişik suçlar istinaf mahkemeleri bünyesinde. Bölge istinaf mahkemelerinin de birbirinden farklı kararlar verdiği gündeme geldiğinde, o zaman bu konunun belki istinaf sistemini kısmen bozan, yargı yükümüzü ve Yargıtay iş yükünü de kısmen artıran bir cephesi olmakla birlikte, kurulan değer ve ifade özgürlüğünün, Türkiye’nin daha fazla demokrasi ve daha fazla insan haklarını savunduğu bir süreçte bunun temyize açılmasının doğru olduğu mülhaza edildi. Muhalefet partilerinin de bu konudaki görüşleri altında. CHP’deki arkadaşlarımız özellikle Türk Ceza Kanunu’nun 125'inci maddesinin 3'üncü fıkrası, hakaret suçunun nitelikli hâllerinin, bilhassa kamu görevlisine karşı 125'inci maddenin 3'üncü fıkrasının (a) bendindeki hükme de girmesini arzu ettiler. Biz de yalnızca 3'üncü fıkranın (a) bendi yerine 3'üncü fıkranın 3 bendinin de girmesinin daha doğru olduğunu düşündük ve bunu da teklife dâhil ettik. İnanıyorum ki bu, ülkemizin ifade özgürlüğüne, yüksek Yargıtayın içtihatları doğrultusunda daha geniş bir ferahlama getirecektir ve ifade özgürlüğünün sınırlarını genişletecektir. Mevcut kesinleşen davalar açısından on beş günlük bir ek temyiz süresi konulmuş oluyor. Bu, yeni bir kanun yolu, olağan kanun yolu getirildiği için de kesinleşen hükümlerin –şahsi kanaatim odur ki- kesinleşme hâli kalkmış olacak ve mahkemeler yeniden temyiz ve tutuklulukla ilgili -varsa eğer- bu değerlendirmeleri kendi içinde yapacaktır.

Tabii, burada bir diğer ve önemli konu: OHAL kanun hükmünde kararnameyle ciddi miktarda kişinin pasaportlarına engel konulmuş oldu. Tabii, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli felaketlerinden ve içeriden yaşanan ihanetlerinden birini yaşadı. Belki Selçukludaki Melikşah’ı katleden Haşhaşilerin yaptığından çok daha ağır ve geniş çaplı bir terör örgütü saldırısıyla karşı karşıya kaldık. Bu saldırıyla doğru orantılı olarak da OHAL ilan edildi ve OHAL kapsamında kanun hükmünde kararname çıkarıldı. Bunların sonucu olarak da bir kısım insanların pasaportları iptal edildi. Yapılan soruşturmanın sonucunda bir kısmına kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar verildi, bir kısmına beraat... Beraatler kısmen, her iki hâlden de delil yetersizliğinden veya suçun işlendiğinin sabit olmaması hâlinde; hükmün ertelenmesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması veya hatta da ceza verilip infaz edilmesi gibi çok kısımlar oluştu. Anayasa’da 2010 yılında yaptığımız değişiklikle, 23'üncü maddedeki vatandaşın seyahat hakkının mahkeme kararı olmadan sınırlandırılmaması ilkesini de dikkate alarak biz bu kişilerin pasaportlarının iade edilmesini toplu olarak gündeme getirdik. Hakkında herhangi bir idari işlem yapılmışsa... Efendim, hukuk mantığı olarak eğer bir süreç sonuçlanmışsa otomatik iade edilir diye düşünülebilir ancak kanun hükmünde kararname kanunlaştığı ve bunların bir kısmı kanunların eki olarak durduğu müddetçe hakkın kanunla kaldırıldığı bir yerde tekrar kanunla verilmesinin doğru olduğunu müzakere ettik. Burada da ciddi manada, kişilerin seyahat hürriyetinin önü açılmış olacak.

“Neden kollukça yeniden bir araştırma yapılması gerekir?” diye düşünülebilir. Bu aynı sistem kanunun, Pasaport Kanunu’nun 22'nci maddesinde de var. Belki yeni bir yasaklama getirilmiştir, yeni bir suç işleme veya bu kusur sabit olmuştur; dolayısıyla kanuna “Otomatik olarak verilir.” dediğinizde

idareye bir mükellefiyet yüklemek zorunda kalıyorsunuz, bu da idarenin elini daraltan, idareyi verilmemesi gerekene verme noktasına getiren bir husus oluşturaçağından burada idareye takdir hakkı tanınmıştır. Amaç, bu kişilerin mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde pasaportlarını iade etmektir.

Hukuk mesleklerine giriş sınavında, zannediyorum 2007 değişikliğiyle -5 kişiden 7 kişiye-Yargıtay ve Danıştaydan da üyeler gelmişti. Bu 15 Temmuz sonrası Adalet Akademisinin kapanmasıyla hâkim, savcı sınavında mülakat heyeti 7'den tekrar 5'e düştü. Şimdi bunu hâkimleri, savcılarını mesleğe kabul eden yüksek kurumumuz HSK'nin Genel Sekreterinin ve bir de Adalet Akademisinin Danışma Kurulunda olan, orada öğrencilere, hâkim, savcı adaylarına hukuk eğitimi veren, Yargıtay ve Danıştaydan gelen üyelerimizden de birisinin bu heyete dâhil edilmesini arzu ediyoruz. Eğer sınav adli yargıda ise Yargıtay üyesi, idari yargıda ise Danıştay üyesinin, bunların olmaması durumunda, yedekleri olmaması durumunda da oradaki adli veya idari hâkimlerden birisinin sınav komisyonu üyesi olup daha geniş bir alanla, 7 kişiyle bu sınavın yapılmasını arzu ediyoruz.

Ceza Usul Kanunu'nda yapmış olduğumuz yeni sistemler ve değişiklikler var. Ön ödemeyi peşin yatırma var bugünkü kuralımızda, şimdi 3 takside bölüyoruz. Savcı ön ödeme müzekkeresini gönderdiğinde on gün içinde müracaat ederse 3 eşit taksitte ödemesini ve ön ödemede sıkılmadan daha fazla bu müessesenin kullanılmasını arzu ediyoruz.

Bölge idare mahkemesi başkanları, BİM başkanları, adli yargıdaki BAM başkanları bir yargı görevi yapmıyor, bir daire başkanı değil. Bölge idarenin başkanları aynı zamanda bir daire başkanı. Şimdi o yargı görevini alıp yalnızca adli yargıdaki gibi onları da bölge başkanı olarak sabit hâle getiriyoruz ki idari işlere daha çok zaman ayırsın, kendi dairesindeki işler aksamasın istiyoruz, arzu ediyoruz.

Adalet Akademisine dışarıdan gelen hocalarımızın maaşını, ek ders ücretlerini kısmen artırıyoruz. Buraya daha fazla hocamız gelsin ve bunların bilgi ve görgüsünden daha fazla yararlanalım.

Yine, adliyelerimizde, bilhassa aile mahkemelerinde uzmanlarımız var, malum psikologlar, PDR'ciler, sosyal çalışmacılar var. Bunlar bugünkü sistemde bir aile mahkemesinde sabit çalışıyor. Diyelim ki Ankara 1. Aile Mahkemesinin 3 uzmanı var. 2. aile mahkemesinin uzmanlarının başka yere tayini çıktı, 2. aile mahkemesine görevlendirdiğinizde bilir kişi sıfatıyla ek ücret yatırma durumundasınız veyahut da oranın hâkimi "Benim bu uzmana ihtiyacım var." diyor, vermiyor. Yani bir tarafta 2 kişi, 3 kişi oluyor, bir tarafta hiç olmuyor. İşte bunu Bakanlığımız adliye adliye orada bir havuza koyacak, ihtiyacı olan bütün mahkemeler oradaki uzmanlardan yararlanacak. Sistemi daha hızlı çalışan, daha etkin çalışan bir hâle getiriyoruz.

136'ncı madde, malum, kişisel verilerin kayıtlanması ve bunların ihlali suç teşkil ediyor. Bunu Ceza Usul Kanunu'nun 236'ncı maddesiyle müşterek düşünmemiz lazım. Yine orada da hükümler getiriyoruz. Çocuklara karşı ve erişkinlere karşı cinsel istismar ve cinsel saldırı suçlarında malum bunların kameraya alınması ve mağdurun örselenmemesi esasını getirmiştik. Şimdi, bunların, ÇİM'lerin de 2020 tarihi itibarıyla, 1 Eylül 2020 tarihi itibarıyla zorunlu hâle getiriyoruz.

Burada, kişilerin yaşadığı o dram kayıt altına alınıyor, sonra mahkeme dosyasında delil olarak saklanıyor ve taraflara verilebiliyor. İleride bir gün birileri bunu alıp yaymasın, ifşa etmesin ve daha büyük sıkıntılar, tekrar acılar yaşanmasın diye suçu nitelikli hâle getiriyoruz; bu kayıtları yayınlayanların 1 kat fazla hapis cezasıyla muhatap olması esasını alıyoruz.

Tutuklulukta geçen süre Türkiye'nin en çok tartıştığı konulardan biri. Malum, 102'nci maddemizle bunu daha önce sınırladık; bir yıl, iki yıl, beş yıl, yedi yıl suçun niteliğine göre.

Tabii, mevcut kanunumuz soruşturmayı ve kovuşturmayı bir bütün görüyor, ayırmıyor. Yedi, beş yıla kadar diyelim ki sonuna kadar ağır ceza mahkemesinde terörle ilgili suçlarda bu süreç devam ediyor. Bir soruşturmanın hangi tarihte biteceğine ilişkin mevcut Ceza Usul Kanunu’muzda savcılarımızı sınırlayan bir süre yok. Bugün bizim Yargı Reformu Strateji Belgemizde hedeflerimiz var ama bunun hangi tarihte biteceğinin bir sınırı yok. Öyle olunca, şimdi, savcıya soruşturma aşaması için diyoruz ki: “Eğer bu suç asliye cezalı bir suç ise arkadaş, altı ay içinde soruşturmanı bitir, kişinin özgürlüğü daha fazla kısıtlanmasın, altı ay içinde bitirmiyorsan bu kişi tahliye olsun. Ağır cezalı bir suç ise bunu bir yıl içinde bitir, altı ay daha ilave edelim. Terörle Mücadele Kanunu’nda ise buna ilave hüküm getirelim ama lütfen, bunu bitir; bitirmiyorsan, o zaman sonucu hürriyet olsun, kişinin daha fazla hürriyeti sınırlandırmasın.”

Ceza Usul Kanunu’muz gereğince, iddianamenin kabulüyle kovuşturmaya başlanıldığında soruşturmanın aleniyeti kesbediliyor ve dosyaya bütün delilleriyle birlikte sanık ve taraflar ulaşabiliyor. Toplu suçlarda, Terörle Mücadele Kanunu’ndaki suçlarda, birçok suçta gizlilik kararı alındığı için sanıklar, şüpheliler daha doğrusu yeterli derecede kendini savunmak için dosyaya ulaşamadığından işte buraya bir sınır getiriyoruz; bunun da Türkiye’deki özgürlüklerin genişlemesine ve kişinin güvenliğinin daha fazla korunmasına katkı sağlayacağına inanıyorum.

Kamu davasının açılması konusunda mevcut ertelenme hususunda savcılarımızda bir yıllık yetki var, şimdi bunun iki yıla çıkarılmasını arz ediyoruz ve iki yıllık süre içinde eğer savcımız belirtilen suçlar açısından dava açmayı uygun görmüyorsa ve belirlediği tazminatı da mağdurun bu bir hukuk mahkemesi manasında değil ama ödemek durumundaysa savcı davayı erteleyebilsin. Çocuklar açısından biz beş yıl olarak öngördük ancak bu bir takdirdir. Çocukları bir başka maddede 12-15 yaş, 15-18 yaş olarak kademelendirdik; Komisyonumuz nasıl uygun görürse ona göre, takdir Komisyona aittir.

Örgüt faaliyetinde işlenen suçlar, kamu görevlisinin görevi sebebiyle kamu görevlisine karşı yapılan suçlar, asker kişiler tarafından işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçları ertelemekten kapsam dışı olarak ayırdık toplumun hassasiyetleri nedeniyle.

İddianamenin iadesi önemli bir müessese malum, yargılamayı uzatmamak için getirilmiş fakat mevcut kanunda “Suçun sübutuna mutlak etki eden” dediği için Yargıtay içtihatları da bu yönde oluştu, âdeta bir suç yeterli bir şekilde etki etmiyorsa onu toplamasan da olur gibi bir mantığa ulaştı. O zaman iddianamenin iadesi müessesesi yeterince etkin işlemiyor. Yeni sistemde doğrudan etki edecek yani mutlak etki edecek değil, doğrudan etki edecek diyerek daha fazla iddianamenin iadesi ve dosyanın tam hazırlanmasını arzu ediyoruz.

Bir de malum, suç olabilir ki 4483’e tabi olabilir, memurların yargılanması ve Vergi Usul Kanunu’ndaki gibi izin alınması gerekir ve bunlar yapılmamışsa bunlar da açık bir şekilde yazıldı iddianamenin iadesi müessesesine.

Yine, sanık, mağdur hakları açısından önemli bir husus getiriyoruz. Eğer bir mağdur diyelim ki Adli Tıbbı gidecek, diyelim ki yargılama güvenlik sebebiyle bir başka yere gitti; başka bir yere gitmek ve bir masraf etmek zorunda kalıyorsa bunu Harcırah Kanunu gereğince Adalet Bakanlığından ödeyelim, mağdurun hakkını koruyalım arzu ediyoruz; bu da önemli bir husus.

Az önce söylemiştim adliyelerdeki görüşme odaları ve ÇİM’lerin yürürlüğe gireceği hususla ilgili.

Ceza Muhakemeleri Kanunu’muza iki yeni müessese getiriyoruz arkadaşlar, 250’nci maddeyle seri yargılama usulü, 251’inci maddeyle de seri muhakeme usulü, basit yargılama usulü; biri muhakeme, biri yargılama.

Seri muhakeme usulü; belirli suçlar, kanunda belirtilen 13 suç alt sınırı suçun niteliğine göre altı ay ile dört buçuk yıl arasında değişiyor. Neden bu suçlar? Bu suçların kural olarak muhatabı bir şahıs değil, âdetâ cürmümeşhut suç, ispatı kolay suç; suçüstü hâli yakalanmış durumda. Eğer bu hâlde yakalanmış ve suçun sübutu çok kolaysa savcı, şüpheliyi avukatıyla birlikte çağırıyor, diyor ki: “Senin işlediğin suç şu, bunun karşılığı şu. Geçmişteki sabıkana baktım, diyelim ki yok ve size şu teklifte bulunuyorum; mevcuttan 1/2 indirimli olarak. Eğer kabul ediyorsan erteleme de var, hükmün açıklamasının geri bırakılması da var, alternatif müesseseler de var. O zaman hâkimin önüne bu dosyayı götürüyorum, hâkim aynı gün kararı onuyor.” Hiç yargılama olmaksızın, hızlı bir şekilde yani hâkimin onayıyla ama ceza da 1/2 oranında iniyor. Burada bu bir tercih. “Ben tercih etmiyorum.” diyorsa devam ediyor. Hâkime gitti, kanunda sayılan suçlardan değil veyahut da başka bir eksiklik var; talebin reddine karar veriyor, normal soruşturma devam ediyor ve iddianameyle dava olarak geliyor. Burada kanunda küçük çocuklar ve engelliler, onlarla ilgili kısımda uygulanmıyor bu müessese. Amaç, soruşturma makamının basit suçlarla çok fazla zaman kaybetmemesi ama etkin bir müeyyidenin de uygulanarak hızlı sonuç elde edilmesi. Bu suç sabıkaya geçecek fakat tekerrüre esas olmayacak. Sebebi de bir yargılama sürecinden geçmediği için sabıkasına geçip tekerrüre esas olmayacak.

Basit yargılama diye yeni bir müessese getiriyoruz. Burada suçun üst sınırını iki yıl olarak öngördük biz, üç yıl olsun arzusu da vardı. Basit yargılamada iddia, asliye cezalı hususları esas olarak alalım, iki yıla kadar üst sınırın. Dava iddianameyle açıldı; hâkim taraflara tebligat yapıyor, tebligattan sonra yazılı savunmasını istiyor, yazılı savunmayı aldıktan sonra eğer mevcut deliller uygunsa kararını veriyor; cezasını veriyor veya beraatını veriyor. Burada sanığa da 1/4 indirim hakkı veriyoruz bunu talep ettiği için. Kabul etmezse veya karar verdi, itiraz etti; mahkeme, itiraz mahkemesine davayı açıyor, yargılama yapıyor, duruşmalar yapıyor ve onun sonucuna göre bir önceki hükümden bağımsız olarak kararını veriyor. Oradaki sanığın suçu kabul edebilmesi veyahut da bununla ilgili beyanların hiçbirini yeni yargılama kısmında dikkate alınmıyor. İYİ PARTİ’deki arkadaşlarımızın önerisiyle burada 1/4’ indirim, eğer sanık şikâyet, kendisi itiraz etmemişse yani mağdur veyahut da savcı itirazının sonucunda yargılama yapılmışsa bu 1/4’ü koruyoruz; diyoruz ki: “Kişi kabul etti ‘Ben hızlı bir şekilde yargılanayım.’ dedi. O zaman, niye başkasının itirazı nedeniyle, bunun hakkı o, getirdiğimiz müesseseden yararlanmasın.” Bu da arkadaşlarımızın önerisiyle kanuna girmiş bir hüküm. Yargılamayı daha hızlandıracak ve inşallah yeni infaz hukuku da dikkate alınacağı için burada daha etkin bir müessesenin olacağı kanaatindeyim.

Uzlaştırmada yeni birkaç suçu, iş ve çalışma hürriyetini ihlal, güveni kötüye kullanma, suç eşyasını satın alma gibi suçları da uzlaştırma kapsamına alıyoruz; bunun da soruşturma açısından önemli sayıdaki suçları azaltacağı kanaatindeyiz.

İstinaf mahkemelerinde, az önce söylediğim gibi üç yıl oldu 20 Temmuz 2016’dan itibaren... Bir yeni müessese uygulandıkça yeni yeni sorunları tabii çıkarıyor. Burada bozma ve ret kararlarının sınırlarını kısmen genişletiyoruz. Diyoruz ki 280’inci maddede: “Başka bir araştırmaya ihtiyaç duyulmadan cezayı kaldıran veya ceza indirimini yapılmasını gerektiren şahsî sebeplere veya şahsî cezasızlık sebeplerine bağlı olarak daha az ceza verilmesini veya ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesini gerektiren hallerde, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun reddine.” Bir karar vermiş yerel mahkeme; diyelim ki yaş küçüklüğünü unutmuş, diyelim ki etkin pişmanlıkla ilgili indirimini unutmuş ve sanığın da lehine bir uygulama yapacak fakat bunu uygulaması için mevcut sistemde duruşma açması, çağırması, dinlemesi ve ondan sonra karar vermesi gerekiyor. İstinaf başkanlarımız ve hâkimlerimiz “Bu tür olaylar da üç dört ay alıyor ve ciddi manada süreç geciktiriyor. Sanığın lehine bir müessese getirdiğimize göre bunu doğrudan uygulayalım ve yargılamayı hızlandıralım.” diyorlar; bizce de makul olarak görülen bir husus.

Soruşturma veya kovuşturma şartlarının gerçekleşmediği, ön ödeme usulünün uygulanmadığı gibi diğer konularda aşağıda yine bir düzenlememiz mevcut.

Diğer bir husus; istinafta... Malum istinaf hem hukuk hem vakıa denetimi yapan bir merci. İlk derece mahkemesi yargılamayı yaptı, istinafa getirdi, istinaf da duruşma açtı; sanığa tebligatı yaptı ama sanık ve vekili gelmedi. İhzar çıkarıp zorla getirecek miyiz yoksa yargılamaya devam edecek miyiz? Diyoruz ki eğer sanığın aleyhine daha fazla ceza vermeyeceksek; tebligatı yaptık, ilk derece mahkemesinde yüz yüzelik ilkesiyle dinlendi, yargılamayı yapıp bitirelim istiyoruz. Sanığın aleyhine ceza verilecekse yani dört yıl vermişti, beş yıla çıkacak o zaman bu yargılama yapılsın, duruşma olsun arzu ediyoruz.

Temyizi az önce anlattık. Hakaret, halk arasında korku, panik yaratma amacıyla tehdit, suç işlemeye tahrik, suç ve suçluyu övme, halkı kin ve düşmanlığa tahrik, aşağılama, kanuna uymamaya tahrik, Cumhurbaşkanına hakaret, devletin egemenlik.... Yani bu sayılan suçlar açısından ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2'nci maddesindeki suçlar, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 31 ve 32'nci maddesindeki suçlar açısından temyiz yolunu açıyoruz.

Geldik 30'uncu maddeye. Bölge adliye mahkemesi, cumhuriyet başsavcılığının itiraz yetkisi. Yargıtayda -malum 308'inci madde var- eğer bir ceza dairesi kararını vermişse, onanmışsa onamakla birlikte hüküm kesinleşti ve infaz aşaması başlıyor fakat başsavcılık itirazıyla dosya tekrar dairesine ve oradan Ceza Genel Kuruluna gelip karar verilerek hüküm değiştirilebiliyor veya reddedilebiliyor, aynı hüküm onanıyor. Aynı müesseseyi istinafa da getirdik. Bugün itibarıyla uygulama, istinaf başsavcısı diyelim ki 3. Ceza Dairesinin kararına itiraz etti, yine aynı daire karar veriyor. Biz arzu ettik ki bunu bir başka göz daha okusun. Tabii, burada, bir başka göz daha okusun kısmında teknik bir sıkıntımız var. İstinaflar bugün 15 yerde kurulu ve 4 ceza dairesi ile 27 ceza dairesi arasında değişiyor; Van'da 4 ceza dairesi, İstanbul'da 27 ceza dairesi var. Biz teklifimizde, ceza dairesi başkanları buna karar versin diye arzu ettik ama bu, Komisyonumuzun ve Genel Kurulumuzun takdirindedir. Diyelim ki Van'daki istinaf 4 kişiyle karar verecek, İstanbul'daki istinaf 27 kişiyle karar verecek. 27 kişiyle bu kararın verilmesinin zorluğu dikkate alınarak Başkanlar Kurulundan 5 kişilik bir heyet oluşturulabilir, yani bunu bir yöntem olarak Komisyonumuzun takdirine sunuyoruz. Burada doğrusu, kanun teklifi sahibi olan ve konuşan insanlar olarak tam böyle dört dörtlük bir iş oldu mu dersiniz, bu kısmında bir tereddüdüm var; bunu Komisyonun da takdirine sunuyoruz. Bu kısmını hakikaten yargılama hukukunu, genel müessesini bozmayan bir mantıkla çözmemiz gerektiği kanaatimdeyim ve yüksek yargımızın, istinafin da görüşlerinin burada önemli olduğunu düşünüyorum.

Yine, geçiş hükmü var. Bu madde de maddelerin yürürlüğe girişleri. Benim bir arzum, isteğim: Burada "uzlaştırma" "ön ödeme" "seri muhakeme" "basit mahkeme" gibi müesseseler getirdik. Bu kararımızda eğer Yargıtayımız, yüksek Yargıtay, Sayın Başkanım, elimizdeki bütün dosyaları kanun çıktı diye yerel mahkemelere gönderirsek sistem kilitlenir. Kanaatim o ki mevcut bütün sistem devam etmeli, bundan sonrakilere gelmeli ve yargılama uzamamalı. Üç yıl, dört yıl, beş yıl, sekiz yıl devam etmiş, sekiz yılın sonunda kanun çıktı diye yüksek Yargıtayımız dosyaları geri göndermemeli. Bununla ilgili bir özel düzenleme konulması gerektiği kanaatimi yüksek Komisyonumuzla paylaşıyorum.

Yine, infaz ertelemesi... Bir suç düşünün, 3 kişi tarafından işlendi, birinin suçu temyiz ve istinaf edildi, biri edilmedi. Şimdi, yüksek mahkemeye gitti, bozuldu, bozmak geldi. Birisi infaza başlandı, dolayısıyla sirayet müessesesini burada da getirip eğer temyiz etmeyen, kesinleşen kişinin de bundan yararlanması durumu varsa infazın durdurulması hükmünü getiriyoruz ki bir hak kaybı olmasın, bu husus dikkate alınsın.

Çocuk suçları açısından ertelemeye beş yıl demiştik, 19'uncu madde. Bunu yüksek Komisyonun takdirine sunuyoruz.

Diğer hususlar, az önce söylediğimiz görevlilerle ilgili uyum maddeleri. Belki önemli bir konu da en son konu 5651 sayılı İnternet Suçları Hakkında Kanun'daki düzenleme. Burada Anayasa Mahkememiz bir iptal kararı verdi, 8'inci maddede. Malum, belirli suçlar açısından mahkemelerden talep etmek gerekiyor. Üç suç açısından internet başkanı da doğrudan kapatma kararı verebiliyor. Anayasa Mahkemesi, burada bir kademeli erişim olmadığı için iptal etti. Bu suçlar malum fuhuş, cinsel istismar ve kumar hususuydu. Biz buraya bir kaleme getiriyoruz, diyoruz ki: Eğer buraya URL vesaire gibi doğrudan o sayfaya, o içeriğe yönelik bir kapatma kararı verebilirse öncelikle oraya kapatma kararı versin, onu uygulayamıyor ise o zaman tamamı kapansın. Anayasa Mahkememizin iptal kararı doğrultusunda bir hüküm düzenliyoruz.

Konunun özü budur. Yüksek Adalet Komisyonuna saygıyla sunarız.

Eğer sorulması arzu edilen bir husus varsa bildiğimiz kısmı da cevaplamayı arzu ederiz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, önce şunu açıklayayım: Zeynel Bey'e daha önceden söz verdim, ayrılacaktı, sonra Erkek'e söz vereceğim, ondan sonra genel başkan yardımcısı ve grup başkan vekili arkadaşlara söz vereceğim, ondan sonra da Komisyon üyelerine söz vereceğim, Komisyondaki diğer arkadaşlara daha sonra söz vereceğim; onu baştan söyleyeyim.

Arkadaşlar, nasıl olsa maddelerde uzun uzun görüşeceğiz, biraz...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi zaman tuttum Sayın Başkan, kırk beş dakika konuştu aşağı yukarı.

BAŞKAN – O biraz gecikti de otuz sekiz dakika filan konuştu.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Dolayısıyla biz başlamadan... Yani bir başlayalım da ona göre bakarız diyeyim.

BAŞKAN – Tamam.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bir defa, en başta, usul açısından bir konuyu özellikle vurgulamak istiyorum. Geçtiğimiz Adalet Komisyonu toplantılarında da dile getirdiğim, çelişik ve çarpışık bulduğum bir husus. Türkiye Büyük Millet Meclisinde artık iktidar partisi, muhalefet partisi diye bir şey yok. Bizim karşı çıktığımız, yanlış bulduğumuz, Türkiye'ye fayda getirmeyeceğini düşündüğümüz, sizin desteklediğiniz, argüman olarak sunduğunuz ve özellikle şunu ifade ettiğiniz bir kuvvetler ayrılığının daha keskin olacağı, yasama, yürütme, yargı arasındaki o ayrımın daha güçlü olacağı, yasaları Parlamentonun çıkaracağı, yürütmenin bunu uygulayacağı, Mecliste de bir hükümet olmayacağı ki fiilen de böyle... Dolayısıyla Mecliste şu ana kadar bütün komisyonlarda sadece Meclisin sayısal olarak 1'inci partisi pozisyonunda olan Adalet ve Kalkınma Partisinin görüşleri değerlendiriliyor, tartışılıyor ve kabul ediliyor yani bunların hemen hemen hepsi de geçiyor hiç itirazsız bir şekilde. Ancak kabul edilir ya da edilmez, yargıya ilişkin verilen birçok teklif var. Diğer komisyonlar için de aynı şey geçerli. Bir defa, bunların komisyon gündemine alınması zaruri yani Anayasa değişikliğinde eğer biz halka yalan söylemedik, bizim iddiamız bu diyorsak, bir kanun yapımında eğer bir tereddüt yaşıyorsanız onun evresindeki o

çalışmalara bakılır, gerekçelere bakılır. Bu gerekçeler de bizatihi sizler tarafından dile getirildi. Dolayısıyla önce bu ayırımın son bulması lazım ve ilk Komisyon toplantısında bu durumun düzeltilmesi yani gerekirse Komisyon toplantı sayısı da artırılabilir.

İşin esasına girerken, Sayın Başkan, tabii, buyurgan, her şeyi ben bilirim, her şeyi kendisinin en iyi bildiğini düşünen anlayış aslında dünyaya çok zarar veriyor yani hem dünyaya hem Türkiye'ye. Birçok ülke bunun ceremesini çekiyor, biz de çekmeye devam ediyoruz. Ne zaman ki bakıyorsanız dünyanın herhangi bir yerinde bir karmaşa var, bir çatışma ortamı var, bir savaş yaşıyorsa orada istinasız muhakkak -tırnak içinde- bir bilen de var, her şeyi biliyor ama ne zaman ki baksanız işte gerek anayasal sistemi sağlıklı gerek toplumdaki ekonomik denge düzenli, toplumsal huzur üst düzeyde, orada bir bilen yok, birçok bileşenin ortaklaşa karar verdiği süreçler var. Zaten değerli olan da karşısındaki tarafından sinanabilen, onunla ortaklaştırılabilen, beraber üretilen bilgi yani sorunlara çare olabilecek bilgi de gerçek de yasalar da böyle çıkar. Şimdi, maalesef on yedi yıldır aynı anlayışta ısrarla devam ediliyor. Bakın, iç siyasetten dış siyasete kadar, ekonomiden eğitime hemen hemen her alanda o kadar tahribata rağmen hiçbir ders çıkartılmadan sürekli "ben bilirim" anlayışı devam ediyor.

2015 yılında milletvekili seçtiğimizden bugüne kadar, kesintisiz dört yıldır Parlamentoda tüm süreçleri dikkatle takip eden biri olarak defaatle dile getirdiğimiz ancak âdeta "Kendin çal, kendin oyna." kabilinden bir bakış açısıyla hiç önemsenmeyen bir hususu bir kez daha dile getirmek istiyorum. Şimdi, bakınız, burada en büyük tahribat parlamenter sisteme verilmiştir, Parlamenteoya verilmiştir. Ulusal meclisler yani toplumdaki ulusal meclisler demokratik ülkelerde iki temel özellik taşıyor. Bunlardan ilki toplumsal dokudaki farklılıkların ortak potada eritilmesi, bir diğeri de toplumsal hayata yönelik düzenlemelerin bilimsel temelde, teknik niteliği yüksek çalışmalarda hazırlanmasıdır.

Sizlere soruyorum: AKP iktidarında geriye bıraktığımız hangi düzenlemede toplumsal mutabakat yakalanabilirdi ya da bu arzulandı ya da bir meseleyi tümüyle ele alıp uygulamaya geçebildik? Yani neredeyse hiç.

Şimdi, uzunca bir süre, Türkiye Büyük Millet Meclisi, âdeta bir kanun fabrikası gibi kullanıldı. Geçen yılki seçimlerden sonra uygulanan sistemle ilgili kısma geleceğim ancak oraya kadarki kısımda on binlerce kanun maddesi çıkartıldı bu Parlamentoda ve bu kanunlar neydi diye düşünen olursa mesela -birçoğunda belki siz de Parlamentoda bulunuyordunuz yani bugün söylesek birçoğunu hatırlamazsınız ama- çok enteresan, en fazla değişikliklerden biri de yani ilk üçte yer alan şekilde de Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerinde değişiklikler olmuş. "İkincisi ne?" desek, ikincisi de Kamu İhale Kanunu'nda değişiklikler olmuş yani artık sayısını takip etmekte zorlanıyoruz, yılda ortalama 13 kez Kamu İhale Kanunu'nda değişiklik yapılıyor. Şimdi, buradan ne çıkıyor? Toplamda işte 200'lere yakın bir değişiklik olmuş. Ceza Kanunu siyaseti bir kullanılan argüman hâline gelmiş durumda, zaman zaman toplumdaki tepkilere göre bazı yasalar, bazı suç tipleri -yüksek cezalar veriliyor, infazda oynamalar oluyor- bir argüman hâline gelmiş durumda. Diğeri de yandaş iş insanları için bir yolsuzluk ekonomisi yaratıyor yani bunun bir izahatı yok. Bir Kamu İhale Yasası doğru bir şekilde bir defada ele alınabilir. Hangi ülkede bu denli değişmiştir?

Şimdi, en son değişiklik, 2018'den itibaren kanun fabrikası olmaktan çıktı Meclis ama buna da sevinemedik çünkü bakın, 16 Nisan 2017 tarihinde halk oylamasına sunulan Anayasa değişikliği oldu, bir sistem geldi, bir rejim değişikliği diyoruz biz. Biz bunun bir tek adam rejimi olacağını söylemiştik, ısrarla kuvvetler ayrılığına vurgu yapmıştınız, tersini savunmuştunuz. Şimdi, geline süre içerisinde daha Anayasa değişikliği yürürlüğe girer girmez Anayasa'nın hilafına aykırı bir şekilde ilk uygulama ortaya çıktı. Ne o? Anayasa ne zaman yürürlüğe girecekti? 3 Kasım 2019 tarihinde. O tarihe kadar ne olacaktı? Yeni Anayasa'ya uygun kanunları Meclis çıkaracaktı yani önümüzdeki ay bu Anayasa

yürürlüğe girecekti. Daha ilk başta hemen hızlıca bir seçim oldu OHAL ortamında. Orada ne verilen sözler tutuldu, hiçbir şey de olmadı. Dolayısıyla burada kendi kurguladığınız, düşündüğünüz, savunduğunuz sistemi dahi siz bizatihi bozdunuz, hayata geçirmediniz.

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin duvarında yazar: “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” diye. Aslında her birimiz milletin vekili, sözcüsü olarak zamanında gerçekleri ifade etmekten korkmamalıyız. Bunu yapmazken belki de bedelini en az biz ödeyeceğiz. “Asıl bedelini kimler ödeyecek?” dersek, evine ekmek götürmekten başka derdi olmayan, çocuğuna güzel bir gelecek hayali kuran, barış ve huzurlu bir vatanda yaşamak isteyen adı Ayşe, adı Mehmet, sadece bize güvenip buraya gönderen masum milyonlarca vatandaşımız ödeyecek.

Bakın, bugün ülkemizde karşı karşıya kaldığımız durumu en iyi anlatan kavram nedir desek, depremdir aslında çünkü jeolojik olarak da psikolojik olarak da sosyolojik olarak da ekonomik olarak da toplumsal ve bireysel olarak da tartışmasız bir deprem yaşamaktayız. Belli bağlamlarda dünyanın genelinde bir deprem yaşandığı gerçeğini göz ardı etmiyorum ancak Türkiye Cumhuriyeti olarak biz bu içinde bulunduğumuz coğrafyada yaşanan bu saydığım alanlardaki deprem emin olun 7’nin üzerinde ve bunun çok büyük sancılarını ülke olarak yaşıyoruz.

Bakın, bugün Türkiye Cumhuriyeti’nde herhangi bir pozisyonda görev yapan herkes için söylenebilir bu; bakanlar için, grup başkan vekilleri için, Meclis Başkanı için. Biz biliyoruz ki Sayın Erdoğan’ın oluru olmayan, oradan sonuçlanmayan, onun icazetiyle çıkmayan ya da ona yakın çevreler tarafından, saraydaki birtakım görüşmeler sonucu olmayan hiçbir önemli mesele hayata geçmez, böyle bir imkân yok. Dolayısıyla, ha, orada da maalesef görüyoruz ki âdetâ bir iktidar savaşı yaşanıyor; bakanların birbirine karşı olan söylemleri, işte birbirini FETÖ’cikle suçlamalardan tutun da başka birçok söyleme kadar yani sonuçta bunlardan da Türkiye zarar görüyor.

Peki, Yargı Reformu Strateji Belgesi açıklandı. Bunu bizatihi yürütmenin başı açıklıyor. Kim tarafından hazırlanıyor? Yürütme tarafından hazırlanıyor. Bunun hazırlanmasında gerçekçi olursak yani birbirimizle öylesine konuşmaz ve samimi konuşursak Meclisin fonksiyonu çok az, burada çok bir dahlimiz yok. Yani bir örnek verelim: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri... İşte, orada Yargı Reformu Strateji Belgesi’nde kimlerle görüşülerek bunun hazırlandığına ilişkin en sonunda bir skala var 38 maddeden ibaret, onların 23’üncü maddesi buradaki Komisyon üyeleriyle ilintili. Adalet Bakanlığının Hâkimevinde bizi bir yemekli toplantıya daveti -tarih de verebilirim, 26/12/2018 tarihinde- ve orada olası bir yargı reformu yapılması düşünülen bazı şeylerle ilgili bir sohbet toplantısı şeklinde geçti, kısa bir şey ve biz dedik ki o zaman da: “Şayet bizi sürecin içine katarak Türkiye’nin yargısal sorunlarını çözmek istiyorsanız Türkiye’de bu uzun süredir gördüğümüz bir şey değil, olumlu bir adım olur ama o zaman paydaşı hâline gelmek lazım bunun veyahut da paydaşı hâline getirmek istemiyorsanız da hangi alanlarda ne gibi değişiklikler öngörüyorsanız bunları bize verirsiniz, biz bunları parti olarak tartışırız, size geri geliriz, böyle bir katkımız olur.” Bunu niye vurguluyorum? Şimdi, Türkiye’nin sorunlarından da biri böyle miş gibi yapıyor olmak. Bunun bir anlamı yok. Biz orada bir nezaket yemeği yedik, geçti. Biz o 38 maddede yer aldığı şekilde bu işin paydaşı olmadık. O gün söylenen, toplantılarda konuşulan sözler bitmiş ki kimsenin belki hatırladığı bile bir şey yok yani bir resmî toplantı değil, içeriği tartışılan, sunulan bir teklif yok, dolayısıyla buradan faydalı bir şey çıkmıyor.

Şimdi, Yargı Reformu Strateji Belgesi’nde problemli gördüğümüz alanlardan biri şu: Yani ben teklifin içeriğine gelmeden bu kısmın iyi anlaşılmasını istiyorum. Teklifin içeriğinde yüzde 90’ında belki Cumhuriyet Halk Partisi üyeleri olarak tek tek katılacağız burada ve göreceksiniz, olumlu bulduğumuz yönler de var ama bu bir reform niteliğinde değil. Yani bir belge “reform” adı aldığında, paketler hâlinde geldiğinde adının “reform” olması ona reform niteliği kazandırmaz.

Bakın, Yargı Reformu Strateji Belgesi hangi tarihte açıklandı? 30 Mayıs 2019 tarihinde. Toplumda öylesine büyük bir beklenti var ki yani bu işte... Biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesinin Başkan Yardımcısı yargıya güvenin yüzde 20'lere kadar düştüğünü açıkladı. Daha önce Cumhurbaşkanı Yardımcısı 38 seviyesinde bir rakam vermişti, velhasıl çok düşük seviyelerde bir şey var. Burada demek ki bugüne kadar yapılan işlerde problem var. Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin daha en başında bundan önceki yapılanlar savunuluyor Sayın Başkanım. Yani 2009'da yapılan, 2015'te yapılan 1'inci, 2'nci yargı reformu diye bahsediliyor. Hâlbuki ben FETÖ iddianamelerinin çok büyük bir kısmını okudum; kimisi 1.200 sayfa, kimisi 2.500 sayfa, kimisi 4.600 sayfa; birçoğunda da cumhuriyet savcılarının çok ciddi emeği var, önemli tespitler var. Orada tespitlerden biri de şu Sayın Başkan: 2010 Anayasa değişikliğini FETÖ'nün amaçlarına ulaşmak bakımından önemli basamaklardan biri olarak gördüğü, yargıyı ele geçirdiği ve bunun için bugüne, darbe girişimine hazırlıktaki en temel dönüm noktaları olarak görülüyor. Bugün bunu cumhuriyet savcıları yazıyorsa hâlâ Bakanlığın açıkladığı bir strateji belgesinde bu iş niye sahiplenilir? En azından bir öz eleştiri pozisyonu geçer ve yeni adımlar meşruiyeti güçlü bir şekilde atılırsa toplumsal olarak yargıya güveni de artırma yöntemi çıkar. Mesela, belgede yazıyor, iktidarın hak ve özgürlükler konusunda on yedi yıldır büyük ilerleme yaptığından bahsediliyor. Şimdi burada ben bir şey söylerim, siz başka bir şey söylersiniz, anlaşırsız, anlayamayız; neye bakacağız biz burada? Ülkemizde uluslararası kuruluşlar tarafından -ki bazılarında biz de üyeyiz- yapılan ölçümlere bakacağız. En son baktığımız bir şeyde Türkiye'de hak ve özgürlükler konusunda yapılan ölçümlerde 180 ülke arasında 157'nci görünüyoruz; geriye gidiyoruz, ileri gitmiyoruz.

OHAL'e ilişkin hem süre bakımından hem de çıkarılan KHK'ler açısından söylenen şöyle bir şey var: Zorunluluk ve orantılılık kriterlerine uyulduğu söyleniyor. Uyuldu mu? Yani bunu böyle söyleyince uyulmuş mu olacak? "En fazla üç ay için çıkaracağız." denen OHAL iki yıl gibi bir süre aldı ve terör örgütleriyle mücadelenin dışında birçok alanda düzenleme yapıldı, köklü değişiklik oldu. Daha sonrasında bunlar toptancı bir şekilde onaylandı ve yürürlükte bir kanun maddesi hâline geldi. Dolayısıyla bunların hepsi bizim hukuk sistemimizi tarumar eden meselelerdir. Bunları çok kapsamlı bir şekilde ele almak lazım.

İnfaza ilişkin düzenlemeler... İnanılmaz bir şekilde toplumda bir beklenti var. Bizim sosyal medyamız başta olmak üzere, telefonlarımız, WhatsApp'larımıza kadar mesajlarımız bu meseleyle ilgili âdeta patlıyor, başka bir iş yapamıyoruz. Yani bir gün bir yerde bir şey yapacak olsak, bir "tweet" atsak yüzlerce mahkûm yakını altına... Şimdi, bu mesele olur, olmaz ama emin olun, tabiri caizse, toplum verem oldu bu mesele yüzünden. Öylesine büyük bir baskı ortamı... İnsanları beklentiye sokmak kadar kötü bir şey yok. Herkes önüne bakar, olmaz denilir, geçer, gider. Bu meselenin de hızlıca halledilmesi lazım.

Daha geçtiğimiz çok yakın bir zaman içinde Sayın Başkan, bakın, 1 milyar 670 milyon TL'ye İstanbul Finans Merkezi satın alınıyor, Varlık Fonu ödüyor bu rakamı. Niye? Belli müteahhitler batmasın diye. Değil mi? İflas eden müteahhitlere destek olunuyor. Peki, borcu ödemeyen, iflas eden vatandaşımız ne olacak? Bunlar da borcunu ödeyemediği için içeride Çek Kanunu'na muhalefetten. Ya, batmış adam yani ekonomik kriz var. Şimdi, bunlara ilişkin bir düzenleme yapmazsak da nasıl toplumsal adaleti sağlayabiliriz? Sağlayamayız.

Yargıda FETÖ borsası iddiaları... Bunu biz söylemiyoruz, bizim söylediklerimize belki daha farklı bakıyorsunuz ama sizin partinizin milletvekilleri dahi söylüyor bunu, televizyonlarda tartışılıyor, günlerce bu konu toplumun hafızasına işlendi. Bu meseleye başta Adalet Komisyonu olmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi el atmalı. Türkiye'de suça karışmış, bir şekilde içinde olmuş, dâhil olmuş hiç kimse pozisyonuna, arkasındaki siyasi gücüne bakılmaksızın yargı karşısında, adalet karşısında

eşit pozisyonda olabilmelidir. İnsanları söyledikleri ya da söylemedikleri nedeniyle yargılamak, cezalandırmak... Bizim Anayasa'mıza, kanunlarımıza, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine, Anayasa -95'inci madde- uyarınca taahhüt altına girdiğimiz yükümlülüklerle, bunlara baktığımızda bu zaten bunların birçoğunda suç değil yani kanunun içeriğinde bazı yerlerde özellikle vurgulanmış, vurgulanması iyidir ama bunlar zaten suç değil. Ama sırf birileri iktidarı destekliyor diye her istediğini özgürce söyleyebilecek, her istediğine ilişkin her şeyi söyleyecek; önceki yıllara ilişkin "tweet"leri, açıklamaları, sosyal medya paylaşımları, bunların hepsi olacak ama iş... Yani ben burada insanların söyledikleri ya da söylemedikleri üzerinden bir tartışma ortamı açmam, bu Komisyonun konusu değil bu, iş çok uzar ama adaleti sağlamakla yükümlü insanlar olarak şunu söylemek durumundayız: Cumhuriyet Halk Partisi İl Başkanına altı yıl önceki "tweet"leri nedeniyle on yıla kadar ceza veriliyor ve onun attığı o tartışmalı "tweet"lerden çok daha ağır şeyleri çok kısa zaman içerisinde söyleyen onlarca siyasetçi, bürokrat, bakan, milletvekili ortada duruyor ve tek bir işlem yapılmıyorken burada yargı herkese eşit ve adil durumda diyemeyiz. Yani bunu böyle söyleyerek toplumdaki o adalet duygusunu sağlayamayız. Böyle davranırsak, eğer geçmiş dönemdeki "tweet"ler, açıklamalar üstünden bir yargılama yapacağız dersek emin olun FETÖ ve PKK'yla ilgili geçmişte söylenenlerden dolayı başta AKP'li siyasetçiler olmak üzere, bakanlar, milletvekilleri olmak üzere tabiri caizse yüzlerce insan yargılanır yani katbekat daha fazlası üstüne.

Ben size birkaç tane örnek vereceğim, konuşmamın geneliyle ilgili kısmını böyle tamamlayacağım.

Şimdi, Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisi Parti Meclisi üyesi Eren Erdem... Tavsiye ederim, dosyasını milletvekilleri de okusun. Çünkü sosyal medyada paylaşılan hakkındaki birçok şeye rağmen savcı bakmış, 4 suçtan soruşturma açmış, tespit etmiş, demiş ki: "Bu adam FETÖ'cü değil." Ondan takipsizlik vermiş. "Bu adamın herhangi bir şekilde bir terör örgütüyle de ilişkisi yok." Onunla da ilgili şey yapmış. 2 suç tespit etmiş, demiş ki: "Gizliliği olan bir soruşturmada gizliliği ihlal etti." Nasıl ihlal etti? Kendisini suçlayan biriyle ilgili "Bu adam gizli tanık, adı da budur." dedi, bunu ihlal olarak görmüş ki... Savcılık yaptınız, en iyi siz bilirsiniz. Biri savunma yaparken bunu söylediğinde bu ihlal olmaz zaten. Diğeri de FETÖ üyesi değil ama 17-25'le ilgili Karşı gazetesi genel yayın yönetmeniye yaptıkları haberler. Şimdi, mesela, bunlarla ilgili de bir standart yok zaten, 17-25'le ilgili yapılan yüzlerce, binlerce haber var onlarla ilgili şey olmayan. Dikkat ederseniz, Cumhuriyet Halk Partisi orada yargıya ilişkin bütün pozisyonları oldukça objektif bir şekilde paylaşmaya dikkat çekti ve kademeli bir şekilde bunlara topluma söyledi. Yargılanıyor, mahkemesi karar veriyor, oy birliğiyle tahliye ediyor duruşmaya çıkan mahkeme. Oradaki gizli tanık diyor ki: "Beni zorladılar aleyhine tanıklık yapayım diye, böyle oldu, şöyle oldu." Tahliye ediyor. Doğru, yanlış; onu tartışmıyorum, o buranın işi değil, biz yargıç değiliz. Kaç klasör dosya... Akşam cezaevinde tahliye kararı ulaşmadan bir üst mahkemeye yapılan itirazla üst mahkeme bütün klasörleri inceliyor ve oy birliğiyle tutuklama kararı veriyor. Devam eden ilk celsede aynı mahkeme oy birliğiyle mahkûmiyet kararı veriyor. Şimdi, bunlardan hangisi savunulabilir pozisyonda? Sözcü gazetesini, Cumhuriyet gazetesini... Lütfen, toptancı bir yaklaşım yapmadan en azından Adalet Komisyonu üyeleri bu dosyaları bir incelesinler insanlar niye bu davalarla ilgili fevran ediyor. Diğer gazetecilerle ilgili AIHM kararlarına ne oranda uyuluyor?

Türkiye'de KHK'lerin durumu... Kim ki hangi terör örgütüne -ister PKK olsun ister FETÖ olsun ister diğer terör örgütleri olsun- en ufak yardım ediyorsa Allah bin belasını versin. Burada özellikle şunu yapmamız lazım: Bakın, KHK'lerle ilgili doğrusuna yanlışına karar verecek kişiler bizler değiliz, mahkemelerdir. Anayasa'yı öyle yazmışız değil mi, bunun üstünde herkes mutabık, bir değişiklik talebi olmamış "Yargılama yetkisi mahkemelerindir." demiş. Karar verirken yazar oraya "Türk milleti adına karar" diye. Şimdi, mahkeme karar verecek, birine "Suçsuzdur." diyecek; senin onunla ilgili kurduğun bir komisyon, idari bir yapı diyecek ki: "Ben bunu uygulamam." Bu, hukuk devletinde olmaz. Bunları

bugün düzeltmezsek yarın öbür gün emin olun bunların hepsinden ötürü biz -yükümlülüğü altında olduğumuz uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere- milyonlarca tazminat ödeyeceğiz, yazık günah yani bunların hepsi yaşanacak.

Bu süre içerisinde biz belki hazırlık süreçlerine katılmadık yani davet edilmedik bu teklife ilişkin ama Cumhuriyet Halk Partisi olarak üç aydan beri bir hazırlık içerisindeyiz ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan tüm partileri, 9 partiyi, Türkiye'deki sendikaları, baroları, meslek örgütlerini, mesleğe dair ilgili dernekleri davet ettik, oldukça geniş kapsamlı bir şekilde ayrı ayrı birimler oluşturarak aylardan beri çalıştık. Önümüzdeki haftadan itibaren de somut bir şekilde ortaya çıkacağız. En başta Türkiye'de bir defa Hâkimler ve Savcılar Kurulunu bir an evvel iktidarın etkisinden uzaklaştıracak dengeli, yargıyı bağımsız kılacak bir düzenleme yapılması lazım. Keza, Anayasa Mahkemesinin üyelerinin seçimine ilişkin düzenlemelere kadar.

Yine, yargıda bazı uygulamalar var yani hâkimlik teminatı eksikliğinden kaynaklı düşündüğümüz. Atıyorum, Anayasa Mahkemesi bir karar veriyor, ona uyan yerel mahkeme heyetini dağıtıyorlar bir anda. Hiç kimse bir izahat yapmadan adam ta Fizan'a kadar sürüyor tabiri caizse ya da görüyorsunuz, İstinaf Mahkemesi Başkanının ne oldu diye kimsenin bilmediği bir şekilde bir anda Mersin'e tayini çıkabiliyor ya da bizim partimizle ilgili, Enis Berberoğlu'yla ilgili bozma kararı veren istinaf mahkemesi üyelerinin hepsi ayrı ayrı mahkemelere gitti; canlı örnek. Şimdi, ne oluyor? Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na yönelik bir linç girişimi oluyor, tek bir kişi Sayın Başkan, tutuklanmıyor ki bence çok büyük bir olay, tek bir kişi tutuklanmıyor. Öte yandın, AKP Genel Başkanına hakaret... Yani Cumhurbaşkanı olmak bu ülkedeki en gururlu, en ulvi, bir insanın yaşayabileceği en önemli görevdir. Yeterli görülmedi, bir de AKP genel başkanı sıfatı istendi. AKP Genel Başkanına hakaret iddiasıyla 12.500 kişi -çok kısa süre önceki aldığım rakam- takibata uğradı. Diğer cumhurbaşkanları süresine baktığımız zaman yedi yıllık sürelerde -bu üç yıllık süre içinde- kimisi 300, kimisi 500, en fazla Gül'ün döneminde 800... O zaman ne çıkıyor burada? Cumhurbaşkanına hakaret düzenlemesi önceki parlamenter anayasal sistemde siyasetten uzak... Cumhurbaşkanlığı makamını korumaya yönelik, polemiklere giremez kastıyla hazırlanan o suç maddesinin bugün yürürlükte kalması anlamsız; zaten kamu görevlisine hakaret suç, kimse kimseye zaten hakaret etmemeli. Ama bir partinin genel başkanı sıfatını taşıdıktan sonra böyle bir ayırım olmaz.

Sayın Başkan, toparlıyorum konuşmalarımı. Şimdi özetle, getirilen teklif, bu, ameliyat olması gereken bir hastaya bir pansuman tedavisi. Buna "reform" denemez "reform" demiyoruz. Yeşil pasaport düzenlemesinin aslında bir reform olarak sunulmasına da ben karşıyım. Pasaport Kanunu'nda yapılacak herhangi bir değişiklikle her an olabilirdi. Mesela, CHP'nin İçişleri Komisyonu üyeleri geçtiğimiz dönem bunu dile getirdi, avukatlara yeşil pasaport gelsin diye. Ha, burada şu da ilave edilebilir: Belediye başkanlığı yapmış kimselere de verilebilir, bu tartışılabilir. Yani uzun yıllar belediye başkanlığı yapmış, pasaportu yeşil pasaportken elinden alınması da yanlış olabilir. Yani bunun kapsamını genişletebiliriz ama bu bir reform mu? Orası tartışılır.

Hukuk mesleğine giriş meselesine gelince, maddelere geçildiğinde biz izah edeceğiz onu, biz buna karşı değiliz, bunu da destekleriz; içeriğine ilişkin hangisi daha iyi olur onu da konuşuruz, maddelere geçildiğinde bunu söyleyeceğiz.

Şimdi, adalet akademisinin yeniden kuruluyor olması... Adalet akademisi kapatılırken söylenen gerekçelerle... Biz gerçek nedeni biliyoruz, gerçek neden başka bir şeydi. Burada kalıcı işler yapabilmek önemli. İnanın buna da karşı değiliz. Eğer burada mesleki anlamda eğitim verilecek, iyi işler çıkacaksa bu da konuşulsun, tartışılsın, yapalım bunu.

Dördüncü olarak 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 7'nci maddesinin 2'nci fıkrasına yapılacak ilave ekleme cümleler şunu gösteriyor aslında yani düşünce açıklamak zaten suç değil, eleştiri mahiyetinde olan zaten suç değil ama demek ki kamuoyunda tartışılan onlarca karara siz de katılmıyorsunuz, demek ki kamuoyu önünde destekler açıklamalar yapıyorsunuz ama rahatsızlığınız var ki burada böyle bir düzenleme gelmiş ya da bunu hazırlayanlar açısından... Yani buradaki Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ilgili maddesindeki yükümlülükler, zaten bu açık, bu suç değil, kaldı ki Ceza Kanunu'muzun birçok maddesinde bunun suç olmadığı bizzat yazılmış. Yazılsın, eğer düzelecekse bu da yazılsın.

İşte aile mahkemelerinde uzman çalıştırılması. Maddelelere geçildiğinde söyleyelim, faydası olacaksa hiçbir karşı çıkışımız olmaz.

Para cezasının ön ödemeyle ilgili meselesi de taksitle ödenmesi... Yani vatandaş zaten çok zor durumda, bunu Çek Kanunu'yla ilgili meseleyle ele almak lazım. Batmış adam yani içeri atsan da adamın ödeyecek durumu yok. Dolayısıyla bunlarla ilgili kısımda da bir şey düşünmek lazım. Yani belki bir seçenek yaptırma hani belki ticari yaşamı etkilemeyecek şekilde aynı zamanda ama insanların hayatını söndürmeyecek bir noktaya getirilmesi lazım.

Soruşturma aşamasındaki tutukluluk süresi... Bir süre konulması olur mu ama bakın, bu soruşturma aşaması zaten kovuşturma aşaması değil. Soruşturma aşamasında hangi suç tipi olursa olsun üç yüz altmış beş gün bir savcı birini tutukluyorsa, tutuklatıyorsa işlem yapıyorsa artık onunla ilgili davayı açsın, bir yıl uzun bir süre. Yani biz burada en fazla bir yıl olmasını, uzatılmış hâliyle bir yıl olmasını savunuyoruz çünkü zaten soruşturmada gözaltı yapmadan, tutuklamaya sevk etmeden önce belli bir evre savcı çalışıyor, orada bir engel yok. Delillerini tespit et, çok ağır cezayı gerektiren, tutuklamayı gerektiren bir şey varsa, o tedbire başvurman gerekiyorsa başvuru ama bu bir yıl içerisinde davayı aç. Bugünkü teknolojik ortamda iki yıl gibi bir süre, uzatılmış hâli bir buçuk iki yıl çok uzun süreler, bir ölçülü olmak lazım burada.

Uzlaştırma kapsamının genişletilmesi var. Seri mahkeme, bazı suç tipleri için... Yani bunlar bizim hukuk sistemimizde tabii yeni denenecek şeyler, maddelelere geçildiğinde hangi suç tiplerinin nasıl şey olacağını söyleyeceğiz.

Şunu da söyleyeyim, bazı suç tipleri için temyiz yolu açılması... Bunu biz olumlu buluyoruz. Bizim partimizin gruplar adına görüşülüp bu paketle ilgili sadece sorulduğunda... İlk aşamada dile getirilen kısımda “Ya ‘kamu görevlisine hakaret’ kısmı da ilave edilsin.” dendiğinde bunun da ilave edilmesini olumlu bir adım olarak görüyoruz, bunu da söyleyelim yani bu tip adımlar aslında reformda amaçlanan hedef, o belgede yazdığı gibi insanların güvenliğini artıracak önlemler ve bu sonuçlar isteniyorsa buradan ne kadar meşruiyeti güçlü kararlar çıkarsa toplum da tatmin olacaktır.

Son şunu söyleyeyim yani hukukçu olarak hepimizin bildiği, herkesin yargıdan beklediği bir ülkedeki yargılamaların, kararların adil olması kadar adil görünmesini de sağlamak lazım. Dolayısıyla ortak aklın bu konuda muhakkak aranması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ZEYNELE EMRE (İstanbul) – Sayın Başkanım, bir husus var: Hukuk politikalarından sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Sayın Muharrem Erkek başka bir toplantıya gidecek. Dolayısıyla arkadaşlarımızdan bir itiraz gelmez ise özellikle diğer Komisyon üyelerinden önce de görüşünü alıp başka bir yere gitmesi lazım, bir kısa değerlendirme imkânı tanırırsanız seviniriz.

BAŞKAN – Mümkinse kısaca, ondan sonra Levent Bey’e söz vereceğim, ondan sonra Komisyon üyesi arkadaşlarla devam edeceğiz.

Buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan Yardımcısı, çok değerli milletvekilleri, yüksek yargı organlarımızın değerli temsilcileri, bürokrasimizin ve basınımızın değerli temsilcileri; ben de herkesi sevgiyle saygıyla selamlıyorum. Bir on dakika içinde toparlayacağım ben, uzun tutmayacağım çünkü Komisyon üyelerimiz zaten ayrıntılı değerlendirmeler yapacaklar.

Bir reforma ihtiyacımız gerçekten çok var ama reforma, hukuk devletine, bağımsız ve tarafsız yargıya. Zaten genel gerekçede başlarken ilk cümle hak ve özgürlüklerin korunması, bağımsız ve tarafsız yargı vurgusu yapılmış. Bunu ancak Anayasa değişikliğiyle sağlayabiliriz, bunu hepimiz biliyoruz çünkü hak ve özgürlükler Anayasa’da yazılı. Bağımsız ve tarafsız yargı Anayasa’da yazılı, bağımsız ve tarafsız yargıyı tesis edecek Hâkimler Savcılar Kurulu Anayasa’da düzenleniyor ama strateji belgesinin hiçbir paketinde herhangi bir Anayasa değişikliği olmayacak, bunu biliyoruz, onun için bu bir reform değil. Bizler hukukçuyuz, samimi olmamız lazım, açık olmamız lazım, kamuoyunu doğru bilgilendirmemiz lazım. Bu paketler belli kanunlarda, bazı kanunlarda değişiklik yapan kanun teklifleri. Bu bir reform değil ama bir reforma gerçekten çok ihtiyacımız var. Neden var? 16 Nisan 2017 tarihli referandumda kuvvetler ayrılığı ortadan kalktı, “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” adı altında başka bir rejime geçildi. Yani Türkiye 16 Nisan 2017 tarihinde parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçmedi, başka bir sisteme geçti; devletin tüm organları, devletin tüm kurumları yürütmenin başına, bir kişiye bağlandı. Onun için çok ciddi sorunlar yaşıyoruz hukuk devletinde, adalette. Kanun önünde eşitlik yok artık. Çok ciddi bir araştırma yapılmış, soruyorlar vatandaşlara, diyorlar ki: “Sade bir vatandaşla, dar gelirli bir vatandaşla statüsü yüksek, güçlü, zengin, ekonomisi yüksek bir vatandaş arasında -yani halk arasındaki tabirle- ensesi kalın birisi ile sade bir vatandaş sizce mahkemeler önünde eşit olarak yargılanır mı?” Yüzde 79,5 yani yaklaşık yüzde 80 “hayır” diyor. Neden “hayır” diyor bu kadar yüksek oranda insan? Demek ki kanun önünde eşitliği yok etmişiz, adalete olan güveni yok etmişiz. Başkanlık sistemleri hepimiz çok iyi biliyorsunuz ki parlamenter sisteme göre çok daha sert kuvvetler ayrılığını gerektirdiği hâlde biz tam tersini yaptık. Kuvvetleri bir kişide topladık, onun için bu sorunları yaşıyoruz. Aslında sorun sistemin ta kendisinde ve bu sistemle Türkiye adalet sorununu da, bağımsız ve tarafsız yargı sorununu da, ekonomik sorunlarını da, siyasi sorunlarını da çözemiyor, çözemeyecek göreceksiniz, umarım biz yanılırız. Ama biz bunları referandum sürecinde de Anayasa Komisyonunda da çok samimiyetle paylaşmıştık ama maalesef dikkate alınmadı.

16 Nisan 2017 tarihindeki referandum OHAL’de gerçekleşti. Anayasa’daki hak ve özgürlüklerin askıya alındığı bir dönemde gerçekleşti. OHAL şartlarında, olağanüstü hâlde bir sistem değişikliği, Anayasa değişikliği doğru mudur? OHAL döneminde, olağanüstü hâl döneminde seçim yapmak doğru mudur? Değildir. Dünyanın hiçbir demokratik ülkesinde bu doğru kabul edilmez. OHAL’i kaldırınız, ondan sonra Anayasa değişikliği de yaparsınız, referandum da yaparsınız, seçim de yaparsınız, onun için hâlâ meşruiyet tartışmaları yapılıyor. Şeklen legal görünebilir ama Anayasa’yı araç olarak kullanan iktidarlar suistimalci Anayasa değişiklikleriyle otoriter bir sistemi meşrulaştıramazlar. Türkiye onun için bu ağır sorunları yaşıyor, onun için bir yargı reformuna gerçekten ihtiyaç var ve bu konuda samimiysek gelin Anayasa değişikliklerini gerçekleştirelim. Hâkimler Savcılar Kurulunun yapısını yeniden düzenleyelim, yargıç güvencesini gerçek anlamda Anayasa’da teminat altına alalım. Eğer samimiysek yapmamız gereken bunlar çünkü bağımsızlık ve tarafsızlık çok zedelendi.

24 Hazirandan sonra bu suistimalci Anayasa değişikliğiyle birlikte seçilen Cumhurbaşkanı aynı zamanda bir siyasi partinin genel başkanı oldu. Artık parlamenter sistemdeki herhangi bir siyasi partiyle bağı olmayan bir Cumhurbaşkanımız yok, bir siyasi partinin genel başkanı olan yani yürütmeyi tek başına temsil eden bir kişi var. Şimdi, ben çok samimi olarak soruyorum, siyaseten değil, bir hukukçu olarak soruyorum. Bir siyasi parti genel başkanı huzurunda yüksek yargı organlarının başkanları ayağa kalkmaz, dünyanın hiçbir yerinde olmaz bu. Bir yürütmenin başı bir yere girdiği zaman orada yüksek yargı organlarının başkanları oturuyorsa ayağa kalkmaz çünkü yargı bağımsız ve tarafsız olmanın yanında bağımsız ve tarafsız gözükmek zorundadır. Zaten gözükmediğiniz hâlde adaleti de yok ediyorsunuz, adalete olan güveni yok ediyorsunuz. Bir siyasi parti genel başkanının huzurunda hâkim, savcı kurası çekilmez. Bir siyasi parti genel başkanının huzurunda adli yıl açılışı yapılmaz çünkü öyle bir Cumhurbaşkanı yarattınız. Bunu 16 Nisan 2017 Anayasa değişikliğiyle çoğunluk yarattı ve ondan sonra da işte reform, adalet, bunları daha çok tartışacağız.

Metinle ilgili birkaç düşüncemi paylaşıp bitireceğim Sayın Başkan. Bakın, kanunlardaki olumlu değişiklikler tabii ki desteklenecek. Uzun süredir çalışıldığı ifade ediliyor ama Türkiye Büyük Millet Meclisinin ikinci büyük partisi olarak bizimle hiç kimse çalışmadı, bize hiç kimse görüş sormadı. 23 Eylülde bir taslak metin sunuldu, ondan sonra da AK PARTİ Grubundan hukukçu arkadaşlarla bir toplantı yaptık, o kadar. 23 Eylülde yani işte ne kadar? On gün önce, 23 Eylülde ilk defa taslak bir metin sunuldu bize. Türkiye Büyük Millet Meclisinin ikinci büyük partisiyiz. Dokuz ay çalışıldığı söyleniyor, tüm paydaşlarla çalışıldığı söyleniyor, demek ki o paydaşlar içinde biz görülmemiş ama buna rağmen katkılarımızı sunacağız, eksikliklerin giderilmesi için çaba sarf edeceğiz.

Pasaportların iadesi konusu... Anayasa'nın 23'üncü maddesini hepimiz biliyoruz, okumaya gerek yok. Siz hâkim kararı olmadan bir vatandaşın yurt dışına çıkma özgürlüğünü sınırlayamazsınız. Anayasa'da yazıyor bu, bununla ilgili bir yasal düzenlemeye ihtiyaç yok ki. OHAL döneminde hak ve özgürlükleri askıya aldınız, OHAL kalktığı anda Anayasa'ya göre zaten bu pasaportların iade edilmesi lazım. İlk defa pasaport verilmesinden bahsetmiyoruz, alınan pasaportların iadesinden bahsediyoruz. Yani Anayasa'nın bu hükmü ortada dururken kanun düzenlemesine gerek bile yok yani Anayasa'ya aykırı ve Anayasa'nın çok gerisinde bir metin reform olarak sunuluyor.

Onun dışında Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2'nci maddesine bir cümle eklendi, sayın vekilimiz de vurgu yaptı. Önemli olan zihniyet, 301'inci maddenin (3)'üncü fıkrası.

BAŞKAN – 218.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Aynen şunu yazıyor, mevcut Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesi Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Başkasında da var, onu demek istiyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Mevcut Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası -sayın milletvekilimiz de bahsetti- aynen şunu yazıyor. “Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” Ama oluşturuyor, 301'inci maddeden herkes ceza alıyor, eleştiri amacıyla bir düşünce açıklaması yapmış, burada yazdığı hâlde... Şimdi bunu oraya ekledik, bu bir reform değil ki yani Türk Ceza Kanunu'nda zaten mevcutta yazan bir cümleyi aldık, başka bir kanuna koyduk.

285'inci madde bahsedildiği için okuyorum: “Soruşturmanın gizliliğini ihlal.” Birçok gazeteci ceza aldı bu maddeden. Bakın, 285'inci maddenin son fıkrası, (6)'ncı fıkrası; “Soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin haber verme sınırları aşılmaksızın haber konusu yapılması suç oluşturmaz.” Şimdi bunu almışız aynen “haber verme sınırını aşmayan...” Şöyle bir yazmışız metne, zaten var bu,

zaten var bunlar. Ama sorun uygulamada çünkü yargı yürütmenin tahakkümü altında, asıl sorunumuz bu. Bağımsız ve tarafsız değil, bugün yargıçlar ve savcılar dahi, Hâkimler Savcılar Kurulunun bu yapısı değişmediği sürece kimse bizden adalet, kahramanlık beklemesin diyor. Bunları Adalet Komisyonunda paylaşmamız gerekir, burada konuşmamız gerekir, onun için arz ediyorum.

BAŞKAN – Muharrem Bey, zaten başka komisyonla...

MUHARREMERKEK (Çanakkale) – Samimi olarak, hukukçu olarak düşüncelerimi paylaşıyorum. Gerçek anlamda bir reforma çok ihtiyaç var, adalete ihtiyaç var çünkü adalet yoksa aş, iş, ekmek de yok. Hava gibidir, su gibidir adalet, bunu hepimiz çok çok iyi biliyoruz.

Bakın, dendi ki meslektaşlarımıza hususi pasaport verilmesi; çok mutluluk verici bir şey. Bu madem bu kadar önemliydi, bizzat tarafımca hazırlanan ve ilk imzası benim olan 2015 yılında Meclise sunduğumuz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak sunduğumuz kanun teklifi var on beş yılını tamamlayan avukatlara hususi pasaport verilmesiyle ilgili. Niye gündeme alınmadı? Niye gündeme alınmadı, şimdi bu reform mu? Hususi pasaport verilmesi meslektaşlarımıza çok önemli ama çok daha önemli bir şey var, hukukçular çok iyi bilir: Ceza yargılamasında silahların eşitliği. Bunu sağlıyor muyuz? Nasıl yasama, yürütme, yargı demokrasinin olmazsa olmazıysa sav, savunma, karar da adaletin olmazsa olmazı, silahların eşitliğini sağlıyor muyuz? Bugün ceza yargılamalarında duruşmalarda sanık ile avukatı yan yana dahi oturamıyor. Hâkim bir şey soruyor sanığa, sanık ile avukatı arasında 20 metre mesafe var. Bakıyor sanık avukatına, irtibat dahi kuramıyor. Bunu dahi yapamamışız, iddia makamıyla karar organı hâlâ yukarıda, savunma aşağıda. Silahların eşitliği için bir düzenleme getiriyor muyuz? Reform budur. Hususi pasaport verelim, güzel, biz zaten destekliyoruz, destekleyeceğiz de ama çok daha önemli konular var.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102'nci maddesi; tutuklulukta geçen sürelerde hiçbir değişiklik yok. Soruşturma evresinde soruşturma evresine ilişkin bir düzenleme yapılmış ama o süreler de çok uzun, altı ay, bir yıl, iki yıl. Soruşturma için çok uzun, bunlar kısaltılmalı, Komisyonumuz bunu tekrar değerlendirmeli, belki bu da üç ay, altı ay, bir yıl şeklinde olmalı. Yani bir düzenleme geliyor -taslak metinde- yani 1215 yılındaki Magna Carta'dan daha geride bence, daha geride. Bunları hak etmiyoruz, çok daha ileri düzenlemeler yapmalıyız; hukuk için, adalet için bunları yapmalıyız. OHAL KHK'leriyle ihraç edildi kamu görevlileri; haklarında suç duyurusunda bulunuldu, yargılandılar, beraat ettiler. Eğer bir insan mahkeme kararıyla suçsuzluğunu ortaya koyuyorsa o insan görevine iade edilmeli. Bunlar yok Strateji Belgesi'nde, herhâlde olmayacak gibi de duruyor. O zaman biz tüm adaletsizlikleri adaletle ortadan kaldırmayacaksak bu çalışmanın anlamı ne? O zaman bu reform değil. Bunları Komisyonumuzun takdirlerine sunuyoruz ki komisyon çalışmalarında bunlar değerlendirilebilir diye.

Daha çok notum var ama zaman almamak için geçiyorum.

Ben Komisyonumuza bütün çalışmalarında başarılar diliyorum. Gelin, gerçek anlamda bir reform için Anayasa değişikliklerini cesaretle yapalım çünkü kuvvetler ayrılığı yoksa hukuk devleti yok, hukuk devleti de yoksa adalet yok.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun Levent Bey.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli komisyon üyeleri, kıymetli milletvekilleri; biz de -Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili olarak- 30 Mayıs 2019 tarihinde Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin toplumumuza deklare edildiği günden bugüne gelen süreçte yargı reformu Türkiye'de özellikle yargıya olan güvenin, adalet

duygusunun daha yerleşik hâle geleceği ve yargı süreçlerinin hızlanacağı bir sürecin Türkiye'ye getireceği faydaları düşündük, mülahaza ettik ve henüz görüşmeye başladığımız, Komisyonunda görüşmeye başladığımız yargı paketiyle 39 maddelik bir teklif gelmiş bulunuyor. Bunun 15 kanunda değişikliğe gittiğini gördük, müşahade ettik.

Şimdi, bu ana kadar yapılan değerlendirmeler üzerinden de gidecek olursak aynı zamanda genel manada da bir değerlendirme yapmak gerekirse Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini getiren 16 Nisan 2017 tarihli Anayasa referandumunda ortaya konulan Anayasa değişikliğinin genel manada kuvvetler ayrılığını daha belirgin hâle getiren bir değişiklik teklifi olduğu dile getirilmişti. Bu, Meclisimizde onaylanıp arkasından 16 Nisan 2017'de de milletimizin takdiriyle bu Anayasa değişikliği gerçekleşmiş oldu. Bu değişiklikle birlikte kısaca değerlendirdik ve gördük ki yürütmenin, özellikle yönetimde istikrar anlayışı çerçevesinde, sistem olarak daha az kriz ürettiği bir yeni sistemin söz konusu olduğunu hep birlikte müşahade ediyoruz. Özellikle Türkiye'de son dönemlerde yaşanan ekonomik krizler, ekonomik manipülasyonlar, Türkiye'de ekonomik kırılganlıkların arttığı dönemlerde Türkiye'nin üzerine yönelen birçok saldırının söz konusu olduğu bir dönemde geçmiş siyasi tarihimize bakıldığında, bunların birçok defa siyasi krizlere de dönüştüğünü, evrildiğini görmüş olduğumuzda özellikle son dönemde yaşanan gelişmelerin Türkiye'de bir yönetim krizine dönüşmeden yürütmenin gerçek manada bu krizlere ve bu manipülasyonlara karşı tedbir üretebildiği, gerçekten etkin bir şekilde mücadele edebildiği bir süreci hep beraber müşahade ettik. Bunun, 16 Nisan 2017 sonrasında ortaya çıkan Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin özellikle yürütmeye sağlamış olduğu avantajlardan kaynaklandığını biz düşünüyoruz.

Yine, aynı şekilde, yasamanın temsilde adalet anlayışı çerçevesinde yapılan yasal düzenlemelerin de etkisiyle vatandaşın siyasi tercihlerinin en üst seviyede Türkiye Büyük Millet Meclisine yansımış olduğunu görüyoruz. 9 siyasi partinin, 5 siyasi parti grubunun bugün hâlihazırda faaliyet gösterdiği Meclisimizin geçtiğimiz yıl içerisinde birçok kanun teklifinde gerek komisyon gerekse Genel Kurul süreçlerinde muhalefetin eleştirileri çerçevesinde, değerlendirmeleri çerçevesinde çok sayıda önemli değişikliğe tabi olduğunu görüyoruz, değerlendiriyoruz; bunu hep beraber yaşadık. Bu değişiklikleri görmezden gelmemek gerektiği kanaatindeyiz, bu konuda daha insaflı değerlendirmeler yapılması gerektiği kanaatindeyiz. En son görüştüğümüz, temmuz ayı itibarıyla görüştüğümüz Askeralma Kanunu ve özellikle Turizm Tanıtım Ajansına ilişkin verilen kanun tekliflerinde özellikle komisyon ve Genel Kurul süreçlerinde ne tür değişikliklerle karşılaştığını ve teklifin nasıl yasalaştığını hepiniz çok iyi biliyorsunuz. Bunlar, Meclisin kozmetik birtakım değişiklikler yaptığı teklifler değildi; bizzat kanunun ruhuna, esasına yönelik çok ciddi değişikliklerin yapıldığı, söz konusu olduğu kanun teklifleriydi, kanunlardı ve sizler, bu kanunu eleştirenler olarak da bu kanun süreçlerine eleştirilerinizle katkı sağladınız ve bu eleştirilerin kıymet gördüğünü ve kanunun bu şekilde, bu değişiklikler, eleştiriler çerçevesinde ortaya çıkan değişikliklerle birlikte yasalaştığını, kanunlaştığını görüyoruz. Bu çerçevede Türkiye Büyük Millet Meclisinin etkinliğinin azaldığı gibi bir iddiada bulunmanın doğru olmadığını kanaatindeyiz.

Tabii ki geçtiğimiz yasama yılı Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin ilk defa uygulanmaya konduğu bir yıldır. Bu çerçevede İç Tüzük görüşmelerini yaptığımız, ilk değişikliği yaptığımız süreçte dedik ki: Bu İç Tüzük'ü Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemine uygun hâle getirelim, evet ama esasa yönelik olarak da birtakım değişikliklerin de yapılması gerekir fakat burada bir uygulamaya başlansın, faaliyete geçsin Meclis, bu yasama yılı içerisinde tespit edilen hususlar, eksiklikler topluca değerlendirilir ve arkadan yapılacak bir İç Tüzük değişikliğiyle burada daha iyi bir zeminde, yasama organının yasama kapasitesini daha da artıracak, denetim faaliyetlerini etkinleştirecek değişiklikleri de hep birlikte yapıp bunun neticesinde Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin murat ettiği, arzuladığı zemini, arzuladığı anlayışı temin etmek noktasında oluruz. Bunun, bu yasama yılı içerisinde de inşallah

değerlendirmeye alınacağını ve İç Tüzük konusunda yapılacak değişikliklerle de sistemin çarklarının çok daha iyi işler hâle geleceğini düşünüyoruz çünkü hiçbir sisteme –biz bunu Türk demokrasisi açısından üçüncü faz olarak değerlendiriyoruz- “Uygulamaya girdiği anda tam manasıyla mükemmel, arzu edilen, hedeflenen şekilde işliyor.” iddiasında kimse bulunamaz. Bu sistem ortaya konduktan sonra arazları ortaya çıkan mahzurları, eksik kalan yönleri de tespit edilir, daha tekemmül ettirilerek uygulama bütün kurum ve kuruluşlarına yerleşecek şekilde uygulama devam eder. Bu yeni dönemde, tabii ki yürütmede, yasamada bu değişikliklerin olduğu bir süreçte de bağımsız ve tarafsız olarak ifade ettiğimiz yargımızda da birtakım değişikliklerin yapılması beklenmelidir ve bu beklenti inşallah bu ortaya konulan yargı reformuyla birlikte de gerçekleşecektir.

Toplumda yargıya olan güvenin artması, yargı süreçlerinin hızlandırılması ve mahkemenin iş yükünün azaltılmasıyla adaletin daha doğru bir şekilde tecelli etmesinin sağlanmasını amaçlayan Yargı Reformu Strateji Belgesi’ni ve şu anda daha birincisi ortaya konulan yargı paketini önemseyeceğimizi ifade etmek istiyoruz. Henüz görüşmekte olduğumuz birinci yargı paketinde yer alan düzenlemeleri genel olarak olumlu bulduğumuzu ifade etmek istiyoruz. Bu paketdeki maddeleri ve teklifteki hususları, bu değişiklikleri memnuniyetle karşılamakla birlikte bu paketin genel anlamda bütün partilerce değerlendirilmesinde de olumlu bir bakışın olması bizce önemlidir fakat “Reform değil.” “Bu nasıl reform?” “Bunu biz reform olarak kabul etmiyoruz.” şeklinde yapılan değerlendirmeleri de daha birinci paket olarak ifade edilen, deklare edilen ve sadece 39 maddeden ibaret olan ve arkasının geleceği de deklare edilen, ifade edilen bir süreçte sanki yargı reformu bundan ibaretmiş gibi bu maddeler üzerinden bir değerlendirme yapıp hüküm cümlelerinin bu şekilde kurulmuş olmasını da doğru bulmadığımızı ifade etmek istiyoruz. “Yargı reformu” olarak ifade edilen Strateji Belgesi’nde ifade edilen hususların bu süreç içerisinde paketler hâlinde ne şekilde ortaya çıkacağını hep birlikte göreceğiz, hep birlikte değerlendireceğiz ve arkasından bu paketlerin tamamının değerlendirilmesi ve görüşülmesinden sonra, inşallah kanunlaşmasından da sonra bunun Türk adalet sistemine, adalet anlayışımıza, yargımıza yönelik doğurduğu neticeleri hep beraber değerlendirme imkânına kavuşuruz. O zaman bunun reform olup olmadığı konusu da hep birlikte tartışılır fakat biz, bunun, yargıda ciddi bir reformu getireceğini ve Türkiye’de adalet anlayışına, adalete olan güvene önemli katkılar sağlayacağını da değerlendiriyoruz.

Yargı Reformu Strateji Belgesi çerçevesinde ortaya çıkan birinci pakette bizlerin de demin sayın milletvekillerimizin ifade ettiği hususlarda özellikle tutukluluk sürelerinin azaltılması, bir kısım suçların özellikle beş yıla kadar olan suçların istinaf mahkemesinde, bölge adliye mahkemesinde kesin karar şeklinde oluşturulan suçların Yargıtaya tekrar bir inceleme imkânının verilmesi ve sayıları 15 olan –yanlış hatırlıyorsam- bölge adliye mahkemelerinin vermiş olduğu farklı kararların önüne geçerek bir içtihat birliğinin temin edilmesi ve yeknesak bir uygulamaya geçilmesinin arzulanmasını biz olumlu buluyoruz. Türkiye’de bu noktada adalete yönelik eleştirileri, temel hak ve özgürlüklere yönelik eleştirileri bertaraf edecek düzenlemeler olduklarını değerlendiriyoruz. Tutuklama sürelerinin soruşturma sürecinde özellikle ciddi bir şekilde sınırlamaya tabi tutulması, savcılarımızın soruşturmayı çok daha iyi bir şekilde, etkin ve hızlı bir şekilde yapmasını ve tutuklamanın âdeti bir cezalandırma olmaktan çıkıp gerçek manada bir koruma tedbiri hâlinde kanunda murat edildiği, hedeflendiği şekilde bir uygulama alanı içerisinde olmasını, bu paketin içerisinde söz konusu olan önemli bir değişiklik olarak değerlendiriyoruz.

Yine, uzlaştırmanın, ön ödemenin, basit yargılama usulünün ve seri yargılama usulünün getirilmesini, yargı süreçlerini hızlandıracak, mahkemelerimizdeki dosya yükünü azaltacak önemli bir gelişme olarak değerlendiriyoruz. Kuşkusuz her yargılama usulünde olduğu gibi -bunun daha önce HMK’de de olduğunu biliyoruz- bu yargılama usulünün uygulamaya geçtikten sonra birtakım tespit edilen eksiklikleri ve hatalı yönleri olabilir fakat bunların da zaman içerisinde tekrar değerlendirmeye

tabi tutulacağını da gözden uzak tutmamak gerektiği kanaatindeyiz. Murat edilen şey, hedeflenen şey, üzerinde çalışılan şey önemlidir. Burada başka bir arka plan, başka farklı bir düşünce yoktur. Netice itibarıyla vatandaşımızın daha iyi koşullarda adalete güveninin temin edileceği bir anlayışın burada yer aldığını hep birlikte görüyoruz.

Yine, Adalet Akademisinin yeniden teşekkül ettirilmesini biz olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

Hukuk mesleklerine giriş sınavının her zaman Türkiye’de kamuoyunda tartışılan bir mesele olarak bunun bu yargı paketinde gelmiş olmasını da özellikle bir avukat olarak, geçmişte bu mesleği icra eden bir milletvekili olarak çok olumlu karşılıyoruz. Bunun tek bir sınav altında, bir çatı sınav içerisinde olmasını noterlik ve hâkimlik, savcılık açısından da olumlu değerlendirdiğimizi ifade etmek istiyoruz.

Yine, bunların dışında söz konusu olan değişikliklerin yargı süreçlerimize, Türkiye’deki yargılama süreçlerine faydalı olacağını düşündüğümüz maddeler olarak değerlendiriyoruz.

Bu yargı paketleri geldikten sonra Türkiye’de, inşallah, özellikle demin ifade edilen, vatandaşımızın yargıya olan güvenine, adalete olan bağlılığına, devlete olan bağlılığına, devlete olan bakışına ciddi olumlu katkılar sağlayacağı kanaatindeyiz. Bizler Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu kanun teklifini olumlu değerlendirdiğimizin tekrar altını çizmek istiyoruz. Kuşkusuz gerek Komisyon görüşmeleri sürecinde gerekse Genel Kurul sürecinde bunlar değişmeyecek hükümler değildir. Burada görülen, tespit edilen ve tartışıldığı süreçler içerisinde değişikliğinde isabet olan hususlarda da bizler olumlu katkılarımızı sunmaya hazır olduğumuzu ifade ediyoruz.

Bu kanun teklifinin, inşallah, memleketimize, milletimize hayırlar getirmesini dileyerek ben, Sayın Başkana, Komisyona, bütün katılanlara, sayın milletvekillerine saygılar sunarak konuşmama son veriyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, şuradan sırayla gidelim de... Siz mi bastınız?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben.

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Teşekkür ederim.

Öncelikle Başkan, bir iki şey söyleyerek geneli üzerinde konuşmaya başlayacağım.

Öncelikle ben bu saat yedi meselesinin bir daha gözden geçirilmesini... Çünkü bitiremeyeceğiz. Bu Komisyon “Hadi konuşalım, biraz tartışalım, dağılalım.” gibi bir komisyon değil; gerçekten, buradan ne kadar iyi bir sonuç çıkartabiliriz üzerinden değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Eğer saat yediyi bitirme saati olarak takdir ediyorsanız bence burada bitirmeyip geneli üzerindeki görüşmeleri, hafta içerisinde buradan devam etmemiz gerektiğinin daha iyi olacağını çünkü bu meselenin çok önemli bir konu olduğunu düşünüyorum. Toplumsal beklentinin ne kadar büyük olduğu hepimizin takdiri çünkü muhtemelen hepimize bu konuyla ilgili sayısız mesajlar, sayısız görüşme talepleri geliyordu, onun için bu meseleyi oldubittiye getirmeye gerek yok bence.

Bir de esasında biz bu kanunu görüşmeden önce Anayasa’ya uygunluk açısından bir denetime tabi tutulması gerektiğini ve Anayasa Komisyonunda da bir incelenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü bazı maddelerin Anayasa’yı, eşitlik ilkesini ihlal eden birtakım maddeler olduğunu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde idareye takdir yetkisi verdiğini, bu açıdan da öncelikle bu teklifin Anayasa’ya aykırılık

açısından incelenmesi gerektiğini biz düşünüyoruz. Bu açıdan da bir önerge vereceğiz. Öncelikle bunu değerlendirelim, biz genelle ilgili görüşlerimizi bundan sonra ifade edelim. Yani ben burada kesmeyeceğim ama bunu bir oylayalım, biz önergemizi verelim.

BAŞKAN – Yalnız, bizim uygulamamız şöyle: Görüşüyoruz genelini, görüştükten sonra maddelerine geçilmesini kabul ediyorsak zaten Anayasa’ya aykırılığı kabul etmiyoruz demektir; Anayasa’ya aykırılığı kabul ediliyorsa oylarken o zaman zaten maddelerine geçilmiyor, gidiyor. Sistem bu şekilde. Yani maddelerine geçilmesinin oylaması aynı zamanda Anayasa’ya aykırılık olmasını da içeriyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam, o zaman biz devam edelim ama biz bunun çok uygun olmadığı düşünüyoruz çünkü biz kanunun esasını tartışmaya başladığınız zaman, sanki gerçekten burada Anayasa’ya uygun bir düzenleme, bir taslak varmış gibi, bir teklif varmış gibi yaklaşıp devam edeceğiz. Ama biz, dediğim gibi, öncelikle Anayasa’ya uygunluk açısından bir görüşmenin yapılması, daha sonra esasa geçilmesinin daha uygun olduğunu düşünüyoruz.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Kabul görmedi mi? Yani siz takdir ettiniz ve reddettiniz.

BAŞKAN – Hayır, maddelere geçerken zaten onu kabul ediyoruz veya etmiyoruz demektir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, ama bu Komisyon üyeleri Anayasa’ya aykırılık bulunup bulunmadığı görüşünü ifade etmeli ama.

BAŞKAN – Etsinler zaten, söyledi, herkes söyleyebilir Anayasa’ya aykırı olup olmadığını.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İşte bizim böyle bir iddiamız var ve oylama yapılmasını talep ediyoruz. Ondan sonra esasa ilgili görüşme...

BAŞKAN – Hayır, biz onu bütün olarak veriyoruz.

TURANAYDOĞAN (İstanbul) – “Kanunun esasına geçmeden oylama yapalım.” diyor arkadaşlar.

BAŞKAN – Biz şimdiye kadar bütün yaptığımız oylamada Anayasa’ya aykırılıklar hep öne sürülüyor, sonuçta maddelerine geçilmesini oyluyoruz, kabul edilmediyse zaten o sizin dediğiniz kabul edilmiş sayılıyor. Yani maddelerine geçilmesi kabul edilirse Anayasa’ya aykırılık gündemden düşmüş oluyor. Yani sistem böyle, yıllardır böyle bu.

TURANAYDOĞAN (İstanbul) – İkisini bir arada oylarız Sayın Başkanım. Uyarıyı öyle yaparsınız, “Anayasa’ya aykırılık iddiasını da oyluyoruz.” diye yaparsınız.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yani hocam da buradan tekrar uyarıyor; bu, İç Tüzük madde 38. Evet, yani önergeyi alıp değerlendirirsiniz, o zaman...

BAŞKAN – Tamam, gönderin siz.

Siz konuşun bir taraftan, önerge gelir.

Siz buyurun, görüşlerinizi açıklayın.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yok, önergeyi iletelim size. Siz oylarken onu ayrıca da belirtirseniz...

BAŞKAN – Sonradan onu getireceğiz, tamam mı?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Değerli arkadaşlar, burada benden önce konuşan birçok arkadaş gibi, biz de parti olarak da kişisel olarak da bunun bir reform olmadığını düşünüyoruz. Çünkü “reform” demek aslında düzeltme anlamına gelir ama burada düzeltmekten çok aslında sürekli bir hâl alanmış gibi yapma huyumuzun burada da açığa çıktığını görüyoruz. Çünkü eğer gerçekten bir reform

yapılacaksa, eğer bu ülkenin gerçekten artık özellikle iktidar partisi de yargı açısından bir problemin olduğunu kabul edip bunu düzeltmek için bir girişimde bulunacaksa esasında bunun uygun olarak içeriğinin belirlenmesi lazım.

Arkadaşlar, ben siz konuştuğunuz zaman adapte olamıyorum. Yani Başkanın uyarması gerekiyor ama Başkan da beni dinlemediği için şu anda ben konuştuğumu falan duyamıyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Çok özür dilerim. Sizin başlattığınız bu süreç devam ediyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Başkan kapattıktan sonra konuşun dedi ısrarla, yoksa ben tartışmanın devam etmesi gerektiğine katılıyorum. Doğru, ben de tartışmayı devam ettirme görüşünü savunuyorum ama Divandan “kapatın” dedikleri için, ben baştan alarak o zaman devam edeyim.

BAŞKAN – Yok, başa dönmeyelim, kaldığı yerden devam etsin.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Hayır, ama şöyle bir şey: Şimdi, insicamım bozulduğu için başa almazsam ne dediğimi bir daha kuramayacağım belki, onun için arkadaşlar lütfen, ben sestem çok rahatsız oluyorum, onu bir daha belirteyim.

Şimdi, benden önce belirten arkadaşların ben genel olarak görüşlerine katılıyorum. Genel şöyle bir görüş çıktı: Bunun reform olmadığı. Ben de reform paketi olduğuna inanmıyorum. Çünkü bir reform paketi esasında meseleyi düzeltme iradesini sergilemek ve ona göre bir kanuna gelmek demek ama maalesef, biz, bu kanunun maddelerinde de detaylı olarak konuşacağız. Bir kısmını tabii ki destekliyoruz ama esasını, genelini incelediğimiz zaman, şu anda, mevcut durumda özellikle yargıya güvenin bu kadar düştüğü, insanların neredeyse 10 kişiden 8’inin artık “Ben yargıya güvenmiyorum, başıma bir şey geldiğinde mahkemeye de gitmeyeceğim, mahkemeye düşersem de başıma ne gelecek belli değil.” dediği bir ortamda ve iktidarın da bu “Ben bir Yargı Reformu Strateji Belgesi açıklıyorum. Ben bu problemi çözeceğim.” demesinden de anladığımız kadarıyla artık iktidarın da bu meseleyi kabul ettiği, bunu çözüyormuş gibi davrandığı bir sürece girdik ama bu paketle esasında biz bu problemimizi çözemeyeceğiz, bu çok net ortada duruyor. Yani bunu cepheden, muhalefetin bir karşı duruşu olarak değil... Ama gerçekten eğer biz yargıya güveni artırmak istiyorsak, gerçekten bu ülkede insanların mahkemelere gittiğinde, adalete başvurduğunda, adliye saraylarına çıktığında, saraydan değil, adaleti elde edip çıkacağı bir mekanizma oluşturmak istiyorsak bizim birazcık daha gerçekten bu meselenin üzerine daha detaylı konuşmamız lazım. Tabii bu Yargı Reformu Strateji Belgesi buraya kadar nasıl geldi, arkadaşlar açıkladı ama biz de biraz açıklayalım. Çünkü “Kendilerine bu paketi iletmeyeceğiz.” denilen tek parti biziz. Bu, basın önünde de deklare edildi. Bu Meclisin bir siyasi partisi olarak, o 5 gruptan 1’i olarak bu ülkenin 6 milyon vatandaşından oy alan, bu Komisyonun bir parçası olan milletvekilleri ve bir siyasi parti olarak, bir Yargı Reformu Strateji Belgesi açıklanırken aslında yargısız infazla karşı karşıya kaldık, bir defa buradan başlamak lazım galiba. Bunun backgrounduna, dediğim gibi, öncesine bir geri dönelim.

Şimdi bu Yargı Reformu Strateji Belgesini işte AKP Genel Başkanı, Cumhurbaşkanının çok böyle şaşalı bir törenle, açıklamasıyla gerçekten toplumun büyük çoğunluğunda da şu oluştu yani bu çok ciddi bir algıydı ve gerçekten “Galiba iktidar özellikle 15 Temmuz darbe girişimi ve öncesindeki birkaç yıl daha ortaya çıkan yargı problemleri, adalete problemleri, insanların hak ve özgürlükleri, insanların kendini ifade edemediği bir ortama demek ki bir çözüm bulacak.” gibi bir algı oluştu. Böyle şaşalı bir salon toplantısıyla Yargı Reformu Strateji Paketi açıklandı beş yıllık. Ama neyin ne zaman geleceği belirsiz, gördük ki başta, gelen çok da bu toplumun ihtiyaçlarını giderecek bir paket değil. Daha sonrasında gizli kapaklı birtakım görüşmeler yapıldı; kimlerle ne görüşüldü, bu görüşmelerin sonucunda kimler nasıl öneriler sundu, bunu bilemeyiz. Bir liste var ama o liste de dediği gibi arkadaşlarımızın, Adalet Komisyonu üyeleri de var. Ben şahsen katılmamıştım. Çünkü orada bir yemekli toplantıda bu

kadar önemli bir konunun bir sohbet arasında geçiştirilecek bir konu olduğunu açıkçası düşünmüyorum. O açıdan biz varmışız gibi ama yokmuşuz aslında meselesi var birazcık burada, bu yapılan toplantıda. Böyle gizli kapaklı bir gidiş gelişlerin sonunda partilere, siyasi partilere ve gruplara yargı paketi, bu paket sunuldu ve dediğim gibi, AKP Grup Başkan Vekili basının ve kamuoyunun karşısında “HDP hariç, herkese götüreceğiz.” dedi. Yani “HDP hariç, herkese...” dediğiniz zaman, zaten buradan...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Taslağı gönderdi.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Doğru ama ben açıklamadan söz ediyorum, onu açıklayayım.

BAŞKAN – Neyse, devam edin.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bir defa böyle bir açıklamadan başlarsanız, oradan bir şey çıkmaz; gelir gelmez, sonra kapı arkasından bir şekilde gelir ama kamuoyunun önünde bir partiyi böyle kriminalize edecek bir tarzda, “İçerisinde kabul etmiyoruz.” diyen bir tarzda yaklaşımın, bir defa yargı açısından ya da işte özgürlük ortamı oluşturma açısından büyük bir problem olduğunu düşünüyoruz.

Şimdi, bir dönemdir, özellikle dediğim gibi, işte 15 Temmuzdan bir süre önce, 7 Hazirandan bir süre sonra AKP’de özellikle iktidarın tavrı, bakış açısı değiştikten sonra gerçekten ülkede neredeyse insanların kendini ifade edebileceği hiçbir ortamın kalmadığı bir Türkiye toplumu gerçekliği ve bir yargı gerçekliği ortaya çıktı. Arkadaşlarımız bir örnek verdi ama sadece 2017 yılında 20.539 kişiye Cumhurbaşkanına hakaretten soruşturma başlatılmış. Bunlardan 6.033 kişinin soruşturmaları ceza davasına dönmüş. Yakın zamanda, bir örnek daha söyleyeyim, Cumhurbaşkanına hakaretten on iki yıl ceza alan vatandaşlar var ve biz yargı paketini konuşurken bu vatandaşlar ceza alıyor. Yani yargı reformunu, tırnak içerisinde, konuştuğumuz esnada aslında Cumhurbaşkanına hakaretten on iki yıl ceza alan insanlar var. Bakın, Türkiye’de insan öldürmenin cezası bile neredeyse bu kadar değil. Kravat taktığında, takım elbiseyi giydiğinde kadın cinayetlerini işleyenlerin çoğu, aslında çok küçük cezalarla işte yatıp hatta tahliye oluyorlar, dışarıya çıkıyorlar. Yani yargının geldiği hâl, aslında iktidarın siyasi bakış açısı çerçevesinde kendini konumlandığı bir hâl.

Bir defa yargıyı, yürütmeyi, yasamayı yani bu kuvvetler ayrılığı dediğimiz meseleyi birbirinden ayırmadığımız müddetçe 40 bin tane paketle gelelim, bizim açımızdan zaman kaybından başka bir şey olmayacak. Çünkü toplumda kırılan bu adalete inancı biz telafi edemeyeceğiz. Eğer bu ülkede Cumhurbaşkanının bir sözüyle soruşturmalar başlatılıyorsa -örneklerini birazdan vereceğim- Cumhurbaşkanının bir sözüyle yargılamaların şekli değişiyorsa ya da yargılamaların seyri değişiyorsa, dediğim gibi, 40 bin değil, 80 bin paket daha buraya getirelim, biz bu meseleyi çözemeyeceğiz. Yani esasımız, şu anda bir problem ortada duruyor, bir cenaze ortada duruyor ama biz bu cenazenin etrafında dolaşmaktan başka bir şey yapmıyoruz, kimse o cenazeye dokunup aslında yerden kaldırmaya çalışmıyor. O yerde yatan cenaze de Türkiye’deki adalet, ölmüş artık.

Bakın, bu paketin içerisindeki birtakım düzenlemelerle müthiş bir şey yaratıldığı söyleniyor, mesela bunlardan biri, avukatlara yeşil pasaport. Doğru, verilsin, kimsenin buna karşı çıkacağı yok, avukatlara pasaport, yeşil pasaport verilsin ama avukatlar Batman gibi bir ilde savcılarının olduğu kata çıkamıyorsa öncelikle bunu bir çözelim, avukatlar savcılık katına çıkıp savcılarla görüşme yapamıyor. Siz yeşil pasaport verseniz ne olacak, vermeseniz ne olacak? Yargının 3 sac ayağından 1 tanesi diğer sac ayağından 1 tanesini göremiyor, izne tabi. Savcı eğer lütfederse görüşürsünüz, lütfetmezse görüşemezsiniz; böyle bir yargı mekanizması olabilir mi? Biz yargının bir tarafını iktidara, yürütmeye bağlamış durumdayız, onlar bir tavır sergiliyor, onun karşısında olanlar da dış kapının mandalı muamelesi görerek soruşturma bürolarına giremiyorlar. Yani bu kanunla yeşil pasaportu verelim, bu sorunu çözülecek bir uygulama

değil. Onun için, dediğim gibi, bakın, mesele yargının siyasallaşması meselesi, yargının şu anda artık işlevsizleşmesi meselesi. Her şey bir fermana bakıyor. Ferman ülkesine döndük. Hiç kendimizi kandırmayalım, mahkemelerde yargılama falan olmuyor, hepimiz yargılanıyoruz.

Bakın, bu Meclis çatısı altında bizim dokunulmazlıklarımız kaldırıldı, biz de yargılanıyoruz. Bizim söylediğimiz sözler suç kabul edilirken buradaki diğer milletvekillerinin hiçbirinin söylediği sözler suç kabul edilmedi. Çünkü yargı kişiye göre, partiye göre, bir ideolojik düşünceye göre, hatta zenginliği ve fakirliğine göre, hatta iktidarın yanında yer alan kişilere, zümrelere göre karar verir durumda. Bu, sadece politik, siyasi davalar açısından değil; bakın, diğer davalarda da hukuk davalarında da diğer adli davalarda da mesele çok da bundan farklı değil. Hepimiz çok yakından takip ediyoruz; kamuoyuna mal olan bazı dosyalarda, toplumsal hassasiyetin yükseldiği dosyalarda bir şekilde o mahkemeler o toplum vicdanını telafi edebilecekleri, o toplum vicdanındaki yarayı giderebilecekleri kararlar verirken ama kapalı kapılar ardında ya da kamuoyuna çok mal olmayan birçok dosyada farklı farklı kararlar ortaya çıkıyor çünkü tekli bir hukuk sistemimiz yok, ikili; kişiye göre, mevkisine göre, politik bakış açısına göre, hatta dediğim gibi, zenginliğine ve fakirliğine göre karar veren bir yargı mekanizmamız var. İşte, “Bunun çözümü bu yargı paketi mi?” dersiniz, dediğim gibi, 80 bin tane getirelim.

Bakın, bu ülkede daha önce demokratikleşme paketleriyle bir kısım paketler burada görüşüldü ve kısmi bazı düzenlemeler oldu, kısmi bazı değişiklikler oldu ama esastan başlandı. Şimdi, biz meselenin esasından almayıp ortasından, arkası yarın dizisi gibi arkasından da gelecek dersek eğer arkasından ne zaman gelecek? Hangisi, neyi, hangi önceliğe göre bu paket hazırlanmış mesela, bununla ilgili tek bir açıklama yok. “Gelecek, bu paketi çok yargılamayın. Aman, bu pakete de bir şey demeyin. Hadi gelin, bu paketi de geçirelim, hızlıca geçirelim. Arkası yarın, gerisi gelecek.” Peki, bu öncelik neye göre sıralanmış, biz bilmiyoruz; hangi önceliklere göre sıralanmış? Gerçekten bu önceliklere göre esası da aslında burada konuşulmayan, işte, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine her gün gitme yolunda olan dosyaları engelleyebilecek miyiz engelleyemeyecek miyiz? Engelleyemeyeceğiz. O 10 kişiden 8’inin fikrini değiştirebilecek miyiz? Değiştiremeyeceğiz. İnsanlar kendini özgür bir şekilde ifade edebilecek koşulları yakalayabilecek mi? Hayır, yakalayamayacak. İnsanlar yine politik görüşlerine göre bir şeyi söylediğinde eğer iktidarın hoşuna gidiyorsa sümen altı edilecek ama iktidarın hoşuna gitmiyorsa suç olarak kabul edilecek.

Bakın, az önce örnekler verildi. Soruşturmanın gizliliği ilkesine göre soruşturmanın kapsamını açıklamak habercilik olarak kabul edilmedi, bazılarına ceza verildi. Bunların bir örneği de yanımda oturuyor, arkadaşımız, Milletvekilimiz Ahmet Şık. Aynı, habercilik yaptığı için Deniz Yücel’e Anayasa Mahkemesi hak ihlali kararı verirken arkadaşımıza “Haberci değil.” dendi, o özgürlük kapsamında kabul edilmeyip ceza verildi. Aynı vasıfta 2 kişi ama farklı kararlar çünkü biz biliyoruz ki Almanya’yla ilgili görüşmeler vardı, arka kapıda diplomasi yapıldı ve o karara etki edildi, kendisi bırakıp gitti. Ama arkadaşımız, siyasi görüşü iktidarın karşısında olduğu için, gerçek muhalefet partisinin bir mensubu olduğu için arkadaşımıza ceza verildi.

Şimdi, 40 tane maddeyi daha ekleyelim oraya, burada bir değişiklik olacak mı? Olmayacak. Bizimle ilgili, HDP milletvekilleriyle ilgili daha bizlere tebliğ edilmeden soruşturmalar çarşaf çarşaf basında yer alırken bunlarla ilgili bizim yaptığımız hiçbir suç duyurusunun sonucunda “Soruşturmanın gizliliği ihlal edildi.” denmedi. Bunu, siz buraya bir madde koyun, ne değiştirecek? Mesele maddenin buraya girmesi değil ki, mesele yasal düzenleme değil. Sadece Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni ilke alsak bile aslında bu söylediklerimizin hiçbirini konuşmamıza gerek yok ama bunlar uygulanmıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararı uygulanmadı. Örneği vereyim: Önceki dönem Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş, üç yıla yakındır tutuklu bulunuyor, ana davasında

yargılanıyor. Haksız tutukluluk, adil yargılanma hakkının ihlali diye başvuru yapıldı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine kadar gidildi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi dedi ki: “Tutukluluğu hukuka aykırı, adil yargılanma hakkı ihlal edilmiştir. Derhâl serbest bırakılsın.” Tabii, manipüle edildi ana akım medya tarafından, yandaş medya tarafından; o başka bir şey, bunu dedi ama. Selahattin Demirtaş’ın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde verilen bu kararından sonra AKP Genel Başkanı çıkıp dedi ki: “Biz serbest bırakmayız, hamlemizi yaparız.” İkinci gün ne oldu? İşte, bu istinaf mahkemeleri hızlıca karar verdi, yürüyen bir dosyasını birçok dosyanın önüne alıp istinaf mahkemesinde onu hep hükümlü hâle getirdi, bunun önünü kapattı. Tabii, hikâye burada bitmiyor arkadaşlar, hikâyelerimiz o kadar uzun ki bitmez burada. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararını uygulamadık. İhtiyaç var mı düzenleme yapılmasına? Yok. Sonra ne oldu? Aynı dosya, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki dosya Hükümet tarafından da bizler tarafından da üst mahkemeye götürüldü, Büyük Daireye gitti. 18 Eylülde Büyük Dairede duruşması vardı. Büyük Dairenin duruşmasından birkaç gün önce tahliye kararı verildi ana dosyada. O dosyadan tahliye edildikten sonra Büyük Daire duruşmasına gittik, geldik ve inanıyoruz ki Büyük Dairede de yine benzer bir karar, hatta daha büyük hak ihlalleriyle geri dönecek; keşke dönmese, keşke kendi problemlerimizi içte çözsük, keşke hiç Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitmesek. Ama maalesef Türkiye’de adil bir yargı olmadığı için insanlar oraya dayanmak zorunda kalıyor.

Bakın, geldik mahsup başvurusunda bulundu Selahattin Demirtaş’la ilgili avukatlar. Ama öncesinde savcı itiraz etti. Biz bekliyoruz, savcının itirazı günlerce bekletildi. Daha sonra savcı itirazını reddetti, mahsup başvurusu yaptılar. Mahsup başvurusunu yaptık, mahsup kararı çıktığı gün daha önce ana dosyasında da yargılama konusu olan bir meseleyle ilgili dosyalarının milletvekilleri açısından tefrik edildiği, tefrik edilerek Meclise fezleke olarak gönderildiği, bundan sonra dokunulmazlıkların kaldırılmasıyla beraber ana dosyasında yargılama konusu olan dosyayla, suçla ilgili başka bir dosyada isimleri olmamasına rağmen bir soruşturma yürütüldü. Yok, ismi yok dosyada, ayrılmış, dosyalar tefrik edilmiş, başka bir dosyada yargılama oluyor. Bakın, bu en temel ilke değil midir? Bir suçtan 2 defa cezalandıramazsınız kimseyi, bu en temel ilke, tarihin bilinen en temel ilkelerinden biri. Biz bu ilkeyi uygulamıyoruz şu anda. Bu ilke uygulanmadı. Biz sorduk. Mesele ne? “302’yi unuttum.” dedi. Genişlet, hayır ama ana dosyadan tahliye verecekti ama bir taraftan da tutuklu durumuna getirecekti. Şimdi, böyle bir yargılama mekanizması olabilir mi? Şimdi, siz gelin 40 bin tane yargı paketi geçirin burada. Hangisini düzeltip düzenleyeceğiz? Düzeltmeyiz arkadaşlar, öncelikle bakış açısını düzeltmemiz gerekiyor.

Bir örnek daha vereyim: Birkaç gün önce KCK ana dava dosyasından içinde milletvekili arkadaşlarımızın da olduğu yüzlerce kişiyle ilgili, mahkeme onama kararı verdi. Şimdi, KCK ana dava sürecini bilenler bilir, bilmeyenlere de açıklayalım. 2009 yılında birçok siyasetçilere, içinde milletvekillerimiz, belediye başkanlarımız olan siyasetçilere yönelik bir operasyon düzenlendi, yüzlerce kişi gözaltına alındı ve hatırlatırım, o gözaltına alan polisler de o gözaltı işlemini yapan savcılar da o sonrasında mahkemelerde yargılamayı yapıp karar veren hâkimler de sonra FETÖ’cü çıktı; hatta Diyarbakır’da ağır ceza başkanlığı yapan Menderes adındaki hâkim cemaat üyeliğinden 2 defa ağırlaştırılmış müebbet aldı ama bizim mahkemeler hiç bunu görmedi. Bakın, aynı dönemde Balyoz ve Ergenekon oldu, kumpastı ama KCK hiçbir somut delile dayandırılmadan, tamamen bir kumpas, bir siyasi soykırım operasyonu olan KCK dosyası Yargıtay’dan onandı. Bir kısım arkadaşlarımızla ilgili de aleyhe bozma geldi. Peki, biz KCK’yi bir de nereden hatırlıyoruz biliyor musunuz? 15 Temmuz darbe girişiminden sonra Cumhurbaşkanlığı sitesinde, -sonra kaldırıldı, geçenlerde kaldırıldı- kumpas davaları sayılıyor. Cemaat ne yaptı, FETÖ ne yaptı bu ülkeye? Kumpas davaları; Ergenekon, Balyoz, KCK. 15 Temmuzda bu yazıldı. Üstünden kaç yıl geçti? İki buçuk üç yıl geçti. Geçenlerde Mecliste dillendirdik. Apar topar onu oradan çıkardılar. İki buçuk yıl, 15 Temmuzda kumpas da Yargıtay

onadığında kumpas değil mi? Peki, bu kadar cemaatçi içerideyken, neredeyse 4.500-5.000'e yakın hâkim savcı, polis, kolluk bu soruşturmaları yürütürken, bu delilleri üretirken, görevdeyken ve bunlar derin bir paralel devlet örgütlenmesi olarak tanımlanırken bunların yürüttüğü yargılamalar nasıl kabul edilip onanıyor Yargıtay tarafından? Yargılamaların bir kısmı birilerine göre kumpas ama birilerine göre değil. Bunu hangi kanun düzeltir? Delil üretmiş savcı, mahkeme başkanı cemaatçi çıkmış, FETÖ'cü çıkmış ama bu karar tasdik ediliyor. Demek ki mesele HDP'lilere gelince kumpasın bir önemi yok, yeter ki "Bizim siyasi, politik tavrımıza göre yararlı olsun." Böyle bir durum olamaz.

Bu kanunda, bir tane daha sayayım, yine Ahmet Bey yanımda, sürekli onunla ilgili örnek veriyorum ama Bülent Şık, ağabeyi olur kendisi ama onunla ilgili olmasa da açıklamak lazım. Bir araştırma yapmış, kendisi akademisyen. Tabii, bu ülkede akademisyen olmak da çok zor çünkü akademisyensiniz bir bildiriye imza attığınız için yargılanırsınız, ceza alırsınız. Ha, o süreçte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ya da AYM'nin tavrından sonra beraatler gelmeye başladı ama yargılanırsınız, pasaportunuz elinizden alınır, işinizden ediliyorsunuz; akademisyen olmak çok zor bu ülkede, doğru. Bu akademisyen ne yapmış? Bir kanser araştırması yapmış, bir kanser araştırması. Bu kanser araştırması yayımlandığı için devlet sırrını açıklamaktan ceza aldı. Bu sır değil ki, bu sırrı üç gün sonra, beş yıl sonra yaşayarak öğreneceğiz. Bu akademisyen bu toplumun geleceği için bir araştırma yapmış ama cezalandırmayla karşı karşıya kalıyor. Biz, hangi kanunun neresini düzeltsek buna bir çözüm bulacağız? Bulamayız. İktidar, orada bir şeyleri örtbas etmek için yargıya kendine kalkan yapmış durumda; bunu yaptığı sürece, dediğim gibi, bin tane kanun düzeltelim, düzelmez. Önce bu kuvvetler ayrılığı meselesini ne yapacağız?

Bir tane daha söyleyeyim: Şimdi, bu gelmiş buraya. Önceliklerimiz neye göre? Birazdan ben sayacağım da. Önceliklerimiz gelmiş bir KHK, tek bir KHK meselesi var, o da yine idareye takdir yetkisi veren pasaport meselesi. Mahkemeler varsa eğer, bir yargılama devam ediyorsa ya da yargının elinde zaten yurt dışına çıkış yasağı verme yetkisi varsa niye idareye biz bu yetkiyi veriyoruz, niye idare birileriyle ilgili olarak böyle bir karar alabiliyor? "İşte bir araştırma yapalım." Mahkemenin araştırmadığını ya da mahkemenin karar vermediği şeyi idare mi verecek? Biz idareyi güya işte, hukuk devleti ilkelerine göre yürüteceğiz; bu bürokrasinin, kişilerin vicdanına bırakıp yürütüyoruz. E, yapsın. Herkese pasaportunu iade edelim. Mahkeme de varsa bir karar onunla ilgili yurt dışı yasağı versin, böyle bir karar versin. Ama yurt dışı yasağı kararı yok dosyasında, biz pasaportunu elinden alıyoruz. Niye? E, böyle bir soruşturma olmuş. Vallahi, biz bunun hangi istihbari bilgilere dayandığını da çok iyi biliyoruz. Binlerce insan "istihbari bilgi" denilen bilgilerle ihraç edildi ve şu anda hâlâ OHAL Komisyonunun tozlu raflarında kararı bekliyor ya da mahkemenin dosyalarında. Beş yıl sonra adaletin gelip gelmemesinin kime faydası olacak? İnsanlar ülkeden çıkmaya çalışırken sulara boğuldular. İnsanlar açlıktan intihar etti. Peki, hangimiz bu vicdanı, bu yarayı pansuman edebileceğiz? Mahkemeler varsa kendileri karar versin.

Şimdi, KHK'yle ilgili tek bu düzenleme var. Peki, KHK'ler ne yaptı bu ülkeye? Bu mu bizim önceliğimiz? KHK'lerle, kanunlaşmasıyla beraber onlarca, yüzlerce neredeyse kanunda Anayasa'ya aykırı olarak düzenlemeler yaptı, Anayasa'ya açık aykırı düzenlemeler getirdi kanun hükmünde kararnameler. Bunları araştırdık mı? Bu Komisyon ya da işte, bu teklifi sunanlar dert etti mi? 1980 darbe anayasası ama bu ülkenin anayasasına aykırı bir düzenleme var, bunu düzeltelim kaygısına girdi mi? Hayır, çünkü işimize geliyor, çünkü 15 Temmuz Allah'ın lütfu olarak gördük. Bunların biri de kayyumlardı. Kayyum uygulaması Anayasa'ya açık aykırı. Anayasa, belediye başkanlarının da kamu görevlilerinin de görevlerinden nasıl alınacağını açık ifade eder, görevlerinden dolayı işledikleri suçlar varsa, soruşturma veya kovuşturma varsa, açık. Biz, OHAL geldi, OHAL kanun hükmünde kararnamelerini OHAL'e sebep olanlar dışında toplumdaki bütün muhalif, bütün karşı duranlara, bütün sesini yükseltenlere karşı kullandık. Bir de böyle Anayasa'ya aykırı bir madde sıkıştırdık, gelin

düzeltebilirseniz düzeltin. Burada dert ettik mi? Anayasa'ya aykırı maddeler var.” diyoruz. E, bizim görevimiz değil mi yani bu Komisyonun görevi ya da bizlerin, bu teklifi hazırlayanların görevi değil mi bunu da ayıklamak eğer reform düşünüyorsak? Reform budur. Öncelikle, 1980 darbesinin Anayasası'na yaklaşacak bir düzenleme yaptın; yok. Gelin, ya da bu Anayasa'yı değiştirelim, baştan sona konuşalım. Daha önce çalışması yapıldı, gelindi, bu Meclis çatısı altında Anayasa uzlaşma komisyonları kuruldu. Bu yargı paketini ya da bu reform paketini de aynen bu mantıkla da yapabilirdik; bir uzlaşma komisyonuyla, herkesle olur. Ama son anda getirip “Hadi gelin, saat yediye kadar konuşalım, aman bugün de bitirelim; eğer bunda bir şey çıkmazsa da sonraki pakette konuşuruz.” mantığıyla değil, ya gerçekten oturup bu toplumun neye ihtiyacı var, toplumun beklentisi ne? Sizlere de mesaj geliyordu arkadaşlar, bu değildir toplumun beklentisi. Hani gittiyse yanlış kişilere gitmişsiniz, onu söyleyeyim, çok yanlış kişilere gitmişsiniz; bu değil. Toplumun beklentisi ne? Gidin cezaevlerine...

Şimdi, denetimle ilgili bir mesele var çünkü denetimli serbestlikten yararlanmayan onlarca, yüzlerce, binlerce insan var, “Bir dilekçe imzalayacaksınız yoksa denetiminizi yakarız.” dedikleri onlarca insan var. İnfazla ilgili size de geliyordu dediğim gibi. İşte, eğer doğru tarafı dinler, doğru tarafa kulaklarınızı açarsanız... Esasında ne yapacağınızı siz de çok iyi biliyorsunuz, infazla ilgili güya bir düzenleme var ama bu ülkede esas itibarıyla infazla ilgili nasıl bir talep var? Bir infaz farklılığı var şu anda; bunu düzenleyelim. Yani cezaevlerinin problemleri var, bunu gelin konuşalım ya da şu anda -yine burada yok, onu da söyleyeyim- cezaevinde onlarca hasta mahpus var; her gün cenazeler çıkıyor, her gün cenazeler çıkıyor. Bu, bu paketin önceliği olmayacaksa ne zaman, neyin olacak?

Bu paketin önceliğine baktığımda değerli arkadaşlar, kusura bakmayın yani dediğim gibi, hani cepheden bir karşı meselesi değil ama hangi önceliklere göre, kimin önceliklerine göre belirlemişsiniz... Doğru, vallahi, Metin Feyzioğlu'nun önceliklerine göre belirlenmiş ama bu toplumun önceliklerine göre belirlenmemiş. Kim bu yargı paketini olumladı? Ben o çarşaf çarşaf gezen iktidar taraftarlarının haricinde bu yargı paketini olumluyanı görmedim. “A, bakın, beklentimiz buydu, bekliyorduk, bunu bekliyorduk; geldi işte. Ülke gerçekten feraha erecek, bir ışık görünecek.” Bunu diyen tek birini görmedim. Bakın, ışık yok, ışık. Işık olsa diyeceğiz ki bu tünelin sonunda bir şey var. Tünelin sonundaki ışık görünmüyor. Bu paketten ben ne bekleyeceğim ya da sonraki paketlerde?

Bir tutukluluk süresi var yani ne yapılmış bilmiyorum. İki yıl boyunca savcıya tutuklu bırakma hakkı tanıyor. Bu, böyle algılanır; biz biliyoruz, siz de bilirsiniz. Eğer bir sınırlama getirirseniz şöyle anlar savcı: “Ha, demek ki ben iki yıla kadar dava açabilirim. E, bekleyeyim, ne olacak?” İki yılın sonuna bir gün kala davayı açar. Tutuklanmanın kriterleri nedir? Açıktır, madde 100'de sayar. Tabii, çok da gerekçelendirmez de hâkimlerimiz ama orada, “Gerekçeleri açıkla.” der, belirler. Nedir? Bir defa, bir delil yoksa eğer, tutuklamayı gerektirecek bir sebep yoksa demek ki savcının elinde bir şey yoktur. İki yıl neyi bekleyecek, neyi araştırarak? Eğer gerçekten elinde sağlam bir delil yoksa iki yıl keyfiyen bekleyecek. İki yıl boyunca insanlar davasının açılmasını bekleyecek. Bu, böyle döner. Yani bizde böyledir, yani böyle algılanır. Şimdi, esas bu mu yoksa aslında uzun tutukluluk süresi mi? Gerçekten uzun tutukluluk. İnsanlar cezaevlerinde yıllarca bekliyor, iki yılda dava açılır, beş yıl da tutukluluk süresi devam eder, bir de bir terim bulmuşuz evlere şenlik “hüküm özlü” diye. Onu da biz bulduk tabii; hani uzun tutukluluğu Avrupa'ya anlatırken aman buradan da bir ihlal dönmesin diye “hüküm özlü” dedik. Hüküm verildi, Yargıtaya gidince artık o tutukluluk süresi içerisinde kabul edilmez. E, oradan da gitti, insanlar bekle de bekle gelsin adalet. E, vallahi bu hâliyle mezarda adalet; böyle olmuş zaten Türkiye'de. Mesela, cenazeler çıkıyor adalet beklerken. Böyle bir reform olamaz. İşte, bunun için reform değil.

Madde madde daha da uzun konuşacağız ama dediğim gibi şimdi, eğer biz gerçekten bu ülkede insanların adalete güvenini istiyorsak başlangıcı doğru yapalım. Düğmeyi yanlış yerden iliklediğiniz zaman devamı doğru gelmez. Şimdi, yanlış taraftan iliklemeye başladık, ortadan iliklemeye başladık; oradan biz doğruyu bulamayız.

Şimdi, esas nedir? Bir daha üstüne basa basa söylüyorum: Bir defa bu yargıyı yürütmenin gölgesinden çekip çıkartmamız lazım. Cumhurbaşkanının “Gereği yapılacaktır.” dediği her şeyde davayla karşılaşmak korkusunun olmayacağı bir ülke yaratalım ya da iktidar cephesinden işte birinin işlediği suçun yargının da kendi yanında olduğunu hissederek üstünün kapatılmasına izin vermeyeceğimiz bir ülke yaratalım, gerçekten özgürlükçü, eşitlikçi yeni bir anayasayı konuşalım.

TMK diye bir kanunumuz var, ona da eklemiştir iki cümle, bunu özgürleştiriyoruz. Terörün, terörist kavramının bu kadar çekiştirildiğini, genişletildiği başka bir ülke daha yoktur. Herkes terörist olabilir; döviz teröristi olursunuz, ekonomi teröristi olursunuz, her şey olursunuz. Bu kadar geniş bir terörist tanımı; e, buna sınırlama getirelim.

BAŞKAN – Toparlayalım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İnsanların düşüncesini ifade ederken korkmadan ifade edebilecekleri bir ülke oluşturalım; ifade özgürlüğü budur. Aslında bu şekilde biz koruma altına alabiliriz. Hâkimler, savcılar korkmasın ya. “Selahattin Demirtaş’a tahliye verdiğimde başıma ne gelecek?” demesinler. Onları onurlarıyla, gururları ile mideleri arasında tercih yapmaya zorlamayalım. Ya ben çalışacağım, evime bakacağım ya da onurumla, gururumla davranacağım demek zorunda bırakmayalım. Bunda hepimiz sorumluyuz.

BAŞKAN – Toparlayalım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bitireceğim Başkan.

Zamanımız var, çok zamanımız var ve ben de çok var, çok olmalı.

BAŞKAN – Maddelerde nasıl olsa görüşeceğiz hepsini tek tek.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Belki işte, birazdan Anayasa’ya uygun görülmeyecek Başkan ve ben bu düşüncelerimi kayda geçirmek istiyorum.

BAŞKAN – Arkadaşları da dinleyelim de onlar da belki bir şeyler söyleyecekler.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam dinleyelim, zamanımız var; üç gün konuşalım, beş gün konuşalım. Yani bundan önemlisi var mı? Reform yapıyoruz, ya bu ülkeye yeni bir ufuk açıyoruz; bırakın biraz konuşalım. Sorun değil yani.

BAŞKAN – Konuşalım da sabahdan beri konuşuyorsunuz, bir şey demedim.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam da, tamam; bitireyim ben.

BAŞKAN – Lütfen, bir zahmet yani, toparlayın.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ee, tamam ben istediğim şekilde bitireyim, toparlarım.

BAŞKAN – Ondan sonra maddelerinde daha çok izin vereceğim, konuşacaksınız merak etmeyin.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Konuşalım zaten Başkan, yani böyle izin şeyi yapmayalım da ona.

BAŞKAN – Burada konuşuyoruz zaten.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Konuşuruz, konuşuruz; sorun değil. Çok konuşalım. Çok konuşmak kötü bir şey değil. Yani ne kadar konuşursak müzakereye o kadar yakınız demektir. Zaten bu Meclisin de tanımı o; müzakere makamı. Eğer burada müzakere etmeyeceksek ne yapacağız, burada konuşmayacaksak ne yapacağız?

BAŞKAN – Konuşuyoruz, bir şey demedik ki sabahtan beri.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam Başkan, bitireyim ama izin verirsiniz toparlayayım.

BAŞKAN – Toparlayın dedik artık, ne diyelim yan?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Toparlarım, toparlarım.

BAŞKAN – Hadi, buyurun.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Bizim haklarımıza da saygı gösterilsin.

BAŞKAN – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Teşekkür ederim.

Efendim?

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – Bizim haklarımıza da saygı; yani aynı şey tekrar olunca...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İnsicamım bozuldu.

BAŞKAN – Yani yeter.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – En baştan alıyorum; yo, yo bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamam, maddelerde konuşalım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bitireceğim.

Gerçekten anlatacak çok şey var, konuşacak çok şey var. Kimin kapısını çalsanız bu adaletle ilgili söyleyecek üç cümlesi vardır bence. Bir çıkalım ama dediğim gibi doğru yere kulak kabartalım.

Umarım maddelere geçmeden bir denetim de yapılır ve daha sonra tekrar konuşuruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Ayhan Bey, buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkan, uçağa yetişeceğim için önce söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Adalet Komisyonunun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok önemli bir konuyu tartışıp görüşüyoruz ama baktığımız zaman, birçok yasada, herhâlde 15 civarında yasada değişiklik yapan bir torba yasa olarak karşımıza çıkıyor.

Bu reform denilen taslağın ilk tanıtımını 26/12/2018’de Sayın Adalet Bakanı bir yemekte takdim etmişti bize. O zaman “Yargının tarafsızlığında, bağımsızlığında birtakım sorunlar yaşıyoruz, ayrıca İnsan Hakları Mahkemesiyle uyumda da birtakım sorunlar yaşanıyor; bunları çözmek adına bir reform paketi hazırlıyoruz.” dediğinde, ben o günkü konuşmamda “Sayın Bakan, bu konularda Anayasa’ımızda yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığıyla ilgili yeterli yasal düzenlemeler vardır, kanunlarımızda da vardır. Acaba sorunu doğru teşhis etsek, tespitlerimizi doğru yapsak, doğru yaklaşırsak” sözlerini söylemiştim, yine aynı şeyi söylüyorum. Biz sorunlarımızı doğru teşhislerle ortaya koyarsak tespitler ve sonradan

çözümler de çok kolaylaşır ama sanıyorum teşhis ve tespitlerde ciddi yanlışlarımız oluyor. Bugün de yine basit bir torba yasayla büyük bir, çok ihtiyacımız olan bir reform yaptığımız iddiasıyla yola çıkıp yine torba yasalarla devam ediyoruz.

Bana göre torba yasalara ihtiyaç devlet çarkının yeterince dönmemesi, birçok kurumun işlevselliğini kaybetmesinden ileri geliyor. Anayasa'ya baktığımızda “Yürütme, tarafsız bir Cumhurbaşkanının başkanlığında Türkiye'nin, toplumun, ülkenin birliğini, beraberliğini sağlar ve de devletin kurumları arasındaki uyumu sağlar.” cümleleriyle başlar ki en önemli görevidir ama Türkiye'de doğru teşhis ve tespit dediğimiz zaman acaba yürütme bu görevi, Anayasa'da tarif edilen görevi layıkıyla yapıyor mu dediğimiz zaman, daha ilk cümlelerde yeterince bu görevin yapılmadığını görürüz.

Yine yasamaya ve yargıya baktığımız zaman, Türkiye'de yasamanın işlevselliğini giderek kaybettiğini ve Anayasa'daki gerekli hükümlere rağmen yargının da giderek tarafsızlığını, bağımsızlığını ve gücünü kaybetmeye başladığını, hatta halk nezdinde de itibarının giderek zedelendiğini görüyoruz. Bunları doğru teşhis edebilirsek doğru hukuk nizamını kurabiliriz diye düşünüyorum.

Ciddi bir deprem yaşadık. Eğer 5,8 değil de 6'dan daha büyük bir deprem olsaydı Allah korusun, ucuz atlatamazdık, çok büyük felaketle karşılaşabilirdik ve de karşımıza çıkan bir gerçek var: Kamu binalarının büyük çapta hasarlı ve çürük olduğunu gördük. Oysa biz ne yapıyoruz? İhale Yasası'nı 186 kez değiştirerek ihalelerin ve birçok şeyin adrese teslim, yanlışlarla dolu, kamuyu denetlemek yerine yanlış yatırımlar yapan, denetlenemeyen bir yürütme ve kamu yaratmaya çalışıyoruz. İstanbul gibi bir deprem bölgesinde, felaket olabilecek bir bölgede imar affını çıkararak ne kadar kaçak ve çürük yapı varsa onları ruhsata bağlayıp yapılaşma izni veriyoruz ve onaylıyoruz; ardından devlet kurumlarını denetleyen yargının, yasamanın ve Sayıştayın denetim görevlerini giderek kısıtlıyoruz. O zaman, baktığımız zaman, denetlenemeyen, sorgulanamayan, yanlışlar yaptığında, insanlarımız öldüğünde hesap vermeyen bir devlet nizamıyla karşılaşıyoruz. Bu kamu binalarında, İstanbul'da tespit edilen çürük hastanelerde ve okullarda Allah korusun 6'nın üstünde bir deprem olsaydı ya da 6 şiddetinde bir deprem olsaydı binlerce öğrencinin ya da vatandaşımızın öldüğünü görecektik. Bunun acaba sorumlusu kim olacaktı? Hâlâ o depremden dolayı, çürük binalardan dolayı kim sorumludur, sorgulamıyoruz. Neden 186 kez İhale Yasası değişti, neden imar afları çıkarıyoruz, neden gittikçe devlet nizamını denetimlerden ari tutmaya çalışıyoruz? Bunları sorgulayamıyoruz ama bakıyoruz ki devlet nizamında kurumlar arasındaki ahenk sağlanamadıkça, devlet kurumları işlevini kaybetmeye başladığında sürekli torba yasalarla devleti işletebileceğimizi zannediyoruz.

Biraz önce, Birleşmiş Milletlerde Cumhurbaşkanımızın konuşmasını, neler dediğini tespit edeyim derken istem dışı –özür dilerim- sesi hemen açıldığı için sesini kısmen sizler de duymuş oldunuz. Birleşmiş Milletler konuşmasında Sayın Cumhurbaşkanı “Herkes için özgürlük, herkes için hukuk, barış, refah ve herkes için adalet ve herkes için huzur ve güvence.” demişti -ki ne kadar güzel- ama kendi ülkemize baktığımız zaman “Herkes için hukuk.” derken bu İstanbul depreminde karşımıza çıkan tablo bir hukuk devletinde olmaz; Denetlenmeyen, sorgulanmayan devlet nizamı olmaz. Bunu çok ciddiye alıp reformlara Anayasa'dan başlamak gerekir. Anayasa nedir, belki oradan başlamak gerekir. “Anayasa nedir?” dediğimiz zaman belki birçok kişi “Anayasa, devleti güçlü kılmak için hazırlanmış metinler.” diyebilir oysa tam aksine, anayasalar, güçlü devlete karşı bireyi güçlü kılan, hak ve özgürlüklerini güvenceye alan belgelerdir. Biz güçlü devlete karşı bireyin hak ve özgürlüklerini ortaya koyan anayasalar yerine, her darbeden sonra devleti biraz daha nasıl tahkim ederiz, nasıl güçlü kılarız, bireye karşı nasıl devletin gücünü artırırız diye düşünerek anayasalarımızı yaptık. Yani söylemem o ki sorgulamamız gereken en başta zihniyetimizi ve doğru bir şema yaparak doğru teşhis ve tespitlerle olaya yaklaşmamız gerekir diye düşünüyorum.

FETÖ nedeniyle bütün devletin ve herkesin kimyası bozulmuştur, kabul; cezaevleri dolmuştur ama yüz binlerce insanın da çoğu suçsuz yere mağdur edilmiştir. Peki, siyasi gücü, siyasi erki temsil eden “17-25 Aralık milat.” derse ve de soruşturma ve kovuşturmalardan sonra için başlarsa burada hukuk ve adaletten bahsetmek mümkün olabilir mi? Olamaz. Eğer bir işin temeline, nereden başlayıp nereden bittiğine dair bir sorgu ve soruşturma yapılamıyorsa ne kadar çalışırsak, ne kadar gayret edersek edelim o yargı yıpranmaya mahkûmdur ve işin temeline inip de konuyu çözme imkânı hiç yoktur. Zaten geldiğimiz noktada da görüyoruz, FETÖ diye kâh Cumhuriyet gazetesinin kâh Sözcü gazetesinin peşine düşüyoruz, şu mu acaba FETÖ’cü, bu mu FETÖ’cü diye avlanmaya gidiyoruz. Bu yargının, bu sistem içinde sorunları çözebilme imkânı yoktur. Peki, yargıyı mı suçlayalım? Hayır, bizim sistemi baştan sona bir sorgulamamız gerekir diye düşünüyorum ve Sayın Cumhurbaşkanının Birleşmiş Milletlerdeki konuşmasını belki temel alarak Türkiye’de bunu nasıl yakalayabiliriz a’dan z’ye düşünmemiz gerekir ama bu konunun teşhisini ve tespitini doğru yapmaz da torba yasalarla bu devlet çarkını çevirmeye kalkarsak, devleti işlevsiz hâle getirmeye çalışırsak inanılmaz yasalarımızın içinden çıkılmaz bir kargaşayla karşı karşıya olacağını ben ifade etmek istiyorum. Onun için, öncelikle yasamanın gerçek gücüne kavuşarak tartışan, konuşan, birbirine tahammül eden ve de sabırla sorunları doğru teşhis ederek doğru tespitlerle ancak önümüze gelmesi hâlinde Türkiye’nin sorunlarını çözebiliriz ama bütün kamu kurumlarının yaptığı binalar çürük yapı olarak karşımıza çıkıyor da bundan hiç kimse sorumluluk duymuyorsa yapacağımız çok şey yok demektir. Onun için “hukuk devleti” demek yanlışların sorgulanabildiği, adaletin tesis edildiği devlettir.

Benden önceki konuşmacılar ve hatiplerden anladığım, hep özet olarak şunu söyleyebiliriz: “Yargının gözü bağlı değil, gözü açık.” demek istediler yani yargıda karşısındakinin kim olduğuna, cinsine, şekline, rengine, ırkına, düşüncesine ve muhalif olup olmadığına göre karar verebilen bir sistem yaratılmış demektir ki daha orada çok ciddi arıza var demektir. Oysa yargının, yargıcın gözünün –hepimiz hukukun nasıl temsil edildiğini biliyoruz- bağlı olmasının sebebi de tarafsız olabilmesi ve karşısındaki muhatabını görmemesi gerektiği için öyle sembolize edilir.

Ben bu torba yasanın bazı maddelerinin İYİ PARTİ tarafından destekleneceğini, çoğunun desteklenmeyeceğini ama reform olmadığının, bir hukuk reformu olmadığının altını çizerek sözlerimi bitiriyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

E, biraz artık teknik konuşmaya başlayalım isterseniz.

BAŞKAN – Hay Allah razı olsun, teşekkür ederim.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın milletvekili arkadaşlarım, kanun lafzıyla ve ruhuyla meridir. Lafzı okuruz ama ruhu da önemli. Önemli olan tabii kanunların yapılış şekli. Şimdi, elimizde bir Yargı Reformu Stratejisi var, 9 amaç ve 94 tane hedef taşıyor. Her birinin tek tek başlıklarına bakarsak Anayasa hukuk normlarını içeriyor, çok güzel ama önemli olan içeriğini doldurmak. Şimdi, bakıyoruz önümüze gelen bu teklife, 68 milletvekili arkadaşımız imzalamış ama Yargı Reformu Stratejisi’ni Bakanlık hazırlıyor, bize göre çok dar kapsamda ve kadroda. Milletvekili arkadaşlarımız, kanun teklifi olarak birinci paketi getiriyorlar. Birinci paket önümüze geldi, birazdan içeriğine de gireceğim. Bundan

sonraki paketlerde Mecliste grubu bulunan siyasi partilerin de görüşü alınarak paketler hazırlanır ve öncelik sırası Anayasa hukuk normlarına ve Türkiye'nin gerçeklerine göre hazırlanır daha iyi olacağı görüşündeyim.

Buradan şuraya geleceğim: Başkanlık sistemlerinde sert kuvvetler ayrılığı uygulanır, fren ve denge sistemi vardır ama bizde Türk tipi başkanlık sistemini -deyim yerindeyse- kendimize benzettik. Demin zaten Komisyon Sözcümüz ve Genel Başkan Yardımcımız çok ayrıntılı olarak bahsettiler, Türkiye'de demokrasi, insan hakları, hukuk, adalet, hâkim bağımsızlığı gibi bütün temel kavramlar tıkandı. Bu nedenle bir an önce parlamenter demokratik sisteme dönmemiz gerektiğini ısrarla işaret etmek istiyorum.

Gelelim içeriğine... Tek tek maddeler üzerinde konuşacağız, tek tek belki uzun uzun da konuşuruz. Evet, baro başkanlığı yapmış bir avukat olarak, kamu görevi yapan avukatlara, on beş yıl görev yapan kıdemli avukatlara yeşil pasaport verilmesi önemli ama bundan daha da önemlisi hâkim bağımsızlığını, yargıç teminatını sağlamak.

Hukuk sınavı... Hukuk sınavı getiriyoruz. Benim kişisel görüşüm, dört yıl Mersin Barosunun başında bulunduğum için söyleyebilirim, şu an 80 bin hukuk fakültesi öğrencisi hiçbir denetime tabi olmadan avukat olmayı bekliyor. Bunların böyle bir yasal kazanılmış hakkı yok. Hiç kimse hukuk fakültesine giren bir kişiye "Sen avukatsın, avukat olacaksın." demiyor. Bu nedenle, Komisyonun takdiri ne olur bilemem, Genel Kurul nasıl takdir eder bilemem ama kişisel olarak ben kanunun derhâl yürürlüğe girmesi görüşünde olduğumu kişisel görüş olarak arz etmek istiyorum.

İstinaf mahkemeleri... Bazı suçlarda, beş yıla kadar mahkûmiyet cezalarında Yargıtay yolu açılıyor. Bu çok önemli fakat arkadaşlar, istinafi kurduk. Size sadece Adana'dan bir iş dairesinin bekleyen dosyalarının sayısını vermek istiyorum, 5 bin. 5 bin işçinin, emekçinin dosyası raflarda bekliyor, bölge adliye mahkemesinde sadece bir dairede, sadece iş mahkemesiyle ilgili yani bizim hukuku hızlandırmamız gerekiyor, adaleti hızlandırmamız gerekiyor.

Bakın, 2010'daki yargı reformu, 2014'e kadar Türk adalet teşkilatını, hâkim ve savcılar, HSYK'yi FETÖ terör örgütüne, bu alçak ve onursuz terör örgütüne teslim etti. 2014'te biliyorsunuz Yargıda Birlik Platformuyla, her siyasi görüşten hâkim ve savcıların oylamalarıyla FETÖ'nün HSYK'deki gücü kırıldı ama alçak bir terör örgütü FETÖ'nün 2016 darbe girişiminden sonra HSYK'nin yapısı özellikle 2017 yılında değiştikten sonra tamamen siyasi iktidarın -A veya B partisi, önemli değil- gücüne giren bir HSK oldu ve özellikle bugün için hâkim ve savcılar olarak alınan genç meslektaşlarımıza bakın, hemen hemen çoğu aynı partinin -burada bir partiyi hedef göstermek veya bir parti adı kullanmak da istemiyorum, yarın B partisi iktidara gelir, o da aynı şeyi yapabilir- mensuplarından oluşuyor. Bu, yüzde 80'lere kadar çıkan yargıya güvensizliği yarın yüzde 100'lere kadar çıkaracak. Her hâkim ve savcının elbette siyasi görüşü olur, elbette olmalı ama bunu hiçbir şekilde görevine yansıtamaz.

Bunun dışında, yine, önceki teklif, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda iki yeni yargılama düzeni getiriyor, yargılama usulü getiriyor. Bunların zaman içinde nasıl olgunlaşacağına bakmamız gerekiyor ama bazı eklemeler yapılabilir çünkü biz bunu yargıya bıraktığımız zaman ve burada çok ciddi tartışılmadan çıkarttığımız zaman bu kanunları yargıda farklı kararlar çıkıyor, o farklı kararların da zaman içinde içtihat hâline gelmesi uzun sürüyor. Örneğin, Türk Ceza Kanunu'nun 103'üncü maddesiyle ilgili olarak cinsel sarkıntılığın bugün için nasıl uygulandığına işaret etmek istiyorum. Burada herkes hukukçu olduğu için detaya girmek istemiyorum.

Tutukluluk sürelerinden demin Parti Sözcümüz ve Genel Başkan Yardımcımız bahsetti. Bunu en fazla bir yıl için sınırlamalıyız. Burada cumhuriyet savcılığı yapan çok kıymetli meslek üstatlarımız, milletvekillerimiz var. Kusura bakmasın, bir yıl içinde de en geç -yani normal suçlarda üç ay, örgütlü suçlarda buna göre altı ay veya bir yıl içinde- iddianameyi yazsın, her türlü de imkân var, görevini en iyi şekilde yapmak zorunda bir hâkim ve savcı.

İçeriğini madde madde tartışacağız bu teklifin ama eksikliklere gelelim. 1'inci paket bu. Bundan sonra başka paketler de gelecek ama bakın, milletvekillerimizin bir kısmı bahsediyor, siyasi partilerimiz bahsediyor; bir infaz ya da af veya çek mağduru diyorlar kendilerine, birçok cezaevindeki kişi Adalet Komisyonu ve Meclisi bekliyor. Bunları tartışmamız lazım, emeklilikte yaşa takılanları tartışmamız lazım. Vergi Usul Kanunu'nda bir hüküm var; "fikrî içtima"yı Türk Ceza Kanunu'ndan kaldırdığımız için adam üç yıl, dört yıl arka arkaya aynı suçu işlediği zaman her birinden ayrı ayrı ceza alıyor, buna bakmamız lazım. Hayvan haklarına karşı işlenen suçlar, kadına şiddet ve çocuk istismarının artması, doğa katliamları ve özellikle 3600 ek gösterge -ben burada kamu avukatlarını anmak istiyorum- özlük hakları gibi birçok önümüzde çözmemiz gereken sorun var.

Biz ya bir an önce parlamenter demokratik sisteme geçelim ya da tüm parti gruplarından gelen kanun tekliflerini bir bir, arka arkaya her gün gerekirse çalışarak -tatil matil yapmasın milletvekilleri, bizler tatile gitmeyelim- bütün kanun tekliflerini tek tek görüşelim, hangi partiden gelirse gelsin iyi kanunları yapalım, çıkartalım diyorum.

Sayın Başkanı da fazla üzmemek adına konuşmamı burada noktlayıp her maddede ayrı ayrı umarım iyi şeyler yapılabilir Saygıdeğer Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olasın.

Abdullah Bey, buyurun.

Abdullah Bey çok kısa konuşur zaten, biliyorum yani.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, başından süremi sınırladınız ama ben bir kırk beş dakika konuşmayı düşünüyorum desem...

BAŞKAN – Biz o zaman gidelim, siz devam edin, yarın gelince devam ederiz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yani süre sınırlaması yok sanırım.

Şimdi, Değerli Başkan, değerli Komisyon üyeleri ve değerli katılımcılar; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, arkadaşlarımız detaylı bir şekilde geneli üzerinde bir değerlendirme yaptılar. Ben çok fazla uzun tutmayacağım ama dediğinizi de yerine getirmiş olayım.

BAŞKAN – Sağ ol, Allah razı olsun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şimdi, “reform” Dil Kurumunun tanımına göre “düzenlemek, göstermek” anlamına gelen bir kavram yani bir şey geliştirmek amacıyla ihdas edilen bir ortam veya düzenleme.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu bir reform mudur, değil midir? Yargının gelmiş olduğu sürece baktığımız zaman, gelmiş olduğu aşama itibarıyla baktığınız zaman yargıdan ne bekleniyor, bu paketten ne bekleniyor ve yargı sisteminin gelmiş olduğu aşama nedir? Şimdi, bu paketin Meclis gündemine geldiği sürece kadar çok ciddi şekilde halkta ciddi bir beklentiye neden oldu ve beklenti yaratıldı maalesef.

Türkiye'ye şöyle bir baktığınız zaman, düşüncesinden dolayı cezaevinde olan binlerce siyasetçi, gazeteci, avukat ve partilerin eş genel başkanları... Şöyle bir baktığınızda gerçekten tablo çok ciddi boyutta ve maalesef ki karanlık bir tablo.

Şimdi, peki, yargı ne durumdadır? Nedir yani yargının şu andaki bize göstermiş olduğu fotoğraf? Yargının güvenilirliği ilkesi maalesef şu anda çok ciddi bir şekilde tartışılıyor. Yürütmenin yargı üzerindeki etkisi çok ciddi boyutlarda.

Değerli arkadaşlar, son on yıla şöyle bir baktığınız zaman çok ciddi düzenlemeler yapıldı. Âdeta bu kanun teklifinin içerisinde de yer alan seri yargılama gibi getirilmek istenen sisteme benzer seri kanun çıkarma anlayışı maalesef Mecliste hâkim. Peki, başka ne var bu yargıda? Bu yargının üzerinde gerçekten bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin Anayasa'ya girmesiyle erkler ayrılığının çiğnendiği bir durum söz konusu. Yargının topluma yaklaşımı sorunludur değerli arkadaşlar. Bu getirilen kanun teklifinde savunma makamına yönelik getirilen bir iki tane düzenleme var ama savunma makamı bu yargı sistemi içerisinde maalesef hiçe sayılmakta.

Değerli arkadaşlar, sulh ceza hâkimlikleri, son sistemde bizim hukuk sistemimize giren bir makam, âdeta militan anlayışıyla davranmaktalar ve ona göre karar vermekteler.

Değerli arkadaşlar, başka ne var peki bu yargıda? Bu yargıda tekçi ve cinsiyetçi bir yaklaşım söz konusu.

Bir diğer yaklaşım ise değerli arkadaşlar -biraz önceki konuşmacılar da belirtti- siyasi görüşe göre, siyasi anlayışa göre, kişiye göre karar veren bir yargı maalesef söz konusu.

Peki, bu “yargı reformu” diye nitelendirilen bu Strateji Belgesi'nin kimin tarafından getirildiği de aslında ciddi bir soru.

Şimdi, kimin ihtiyacı vardı ve kimin tarafından hazırlandı? Çok iyi biliyorsunuz değerli arkadaşlar, bu, saray tarafından hazırlanan bir metin. Halkın tartıştığı, halk katmanlarının tartıştığı ve ihtiyaca binaen tartışılan bir metin değil. Maddelere tek tek geçeceğiz ama genel olarak şöyle baktığınız zaman ilk etapta hükûmetin radikal bir dönüşle rotayı demokrasiden yana çevirdiğine ilişkin bir intiba yaratmakla birlikte, Türkiye'nin içine sokulduğu faşizan karanlıktan kurtarılacağı ve son verileceğine ilişkin bir beklenti olmasına rağmen ve bu yönde çok ciddi bir beklenti olmasına rağmen, maalesef, böyle bir tabloyla şimdi karşı karşıya değiliz. Fakat iktidarın pratiğine şöyle bir baktığımız zaman, kanun teklifini önümüze getiren anlayışın pratiğine şöyle bir baktığımız zaman neleri görüyoruz? Yargıyı yönetmeye ilişkin olan hevesini görüyoruz. Başka ne görüyoruz? Cezasızlık politikasının had safhaya ulaştığı bir süreci yaşıyoruz. Başka ne görüyoruz değerli arkadaşlar? Tutuklamanın tedbir olmaktan çıkarıldığı, cezalandırmaya geçildiği bir süreci görüyoruz. Burada getirilen metne bakıldığı zaman aslında niyet anlaşılıyor, niyetin ne olduğunu çok net bir şekilde görüyoruz. Aslında bu “yargı reformu” diye nitelendirilen ve bu şekilde servis edilen bu metnin, ekonomik kriz karşısında bir de başta uluslararası finans çevreleri, sermayedarların gönlünü birazcık da hoş tutmaya yönelik bir metin olduğunu söylemek gerekiyor.

Bu pakette tutuklamanın istisna hâline getirileceği söyleniyor fakat çoğumuz hukukçuyuz, biliyoruz ki tutuklama bir istisnadır değerli arkadaşlar.

Şimdi, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle kuvvetler ayrılığı ilkesi, biraz önce belirttiğimiz gibi, maalesef tarihe karışmış durumda. Söz konusu paketin Mecliste yapılması gerekirken maalesef, dediğimiz gibi Cumhurbaşkanı tarafından teklif olarak getiriliyor. Bu paket reform niteliğinde olan bir teklif değildir, bir oyalama, bir makyaj paketidir diye değerlendirmek gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, şimdi, biz her şeyden önce şunu belirtmek istiyoruz ki bugün Terörle Mücadele Yasası'nın 7'nci maddesinde değişiklik yapılmak isteniyor fakat bu -biraz önce de konuşmacılar bunları belirttiler- hem Anayasa madde 125'te mevcut bu husus hem de değişik kanunlarda düşüncenin suç sayılamayacağına ilişkin hükümler mevcut. Yani gerek Ceza Kanunu'nda ve gerekse Ceza Muhakemesi Kanunu'nda bu hususlar olmasına rağmen, yeniden Terörle Mücadele Yasası 7/2'ye bunun eklenmesi bize göre sadece bir göz boyamaktan başka bir şey değildir.

Peki, bu maddeden, 1991 yılında getirilen bu Terörle Mücadele Yasası'ndan kaynaklı neler oldu? Yüz binlerce insan bu maddeden kaynaklı düşüncesini açıklamaktan dolayı hüküm giydi, Yüz binlerce insan mağdur edildi, tutuklandı, fişlendi, kamu haklarını kullanması elinden alındı.

Bir de değerli arkadaşlar, kanun yoluyla getirilen, sadece üç sene önce getirilen bu istinafa karşı temyiz yolunun, istinaf mahkemesinin bazı kararlarına karşı temyiz yolunun bu düzenlemeyle açılmış olması da aslında bir itirafın, mevcut olan İstinaf Mahkemeleri Kanunu'nun bir enkaza dönüştüğünün başka bir ifadesidir.

Şimdi, bunu şöyle bir... Bizim partimizden doğru binlerce örnek var. Bu ne demek değerli arkadaşlar? Sayın Selahattin Demirtaş'ın hüküm giydiği dosyanın da artık meşruluğu kalmamıştır, meşruiyet sorunu artık yaşamaktadır. Nedendir? Çünkü şundan kaynaklı: Meclisin gündemine gelen bu kanun teklifinde hem ceza almış olduğu Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2'nci maddesi var, o değişikliğe götürülmek isteniyor; bir de yanı sıra verilen kararın Yargıtayda görüşülmek üzere temyiz yolu açılıyor. Daha başka bir anlatımla, daha yeni ihdas edilen Bölge Adliye Mahkemeleri Kanunu ve İstinaf Kanunu maalesef şu anda artık çöpe gitmek üzere ve bunun da meşruluğu tartışılıyor.

Değerli arkadaşlar, biz bütün avukatların sorunlarına rağmen, yine bu teklifle getirilmek istenen hususi damgalı pasaport yani halk arasındaki deyişiyle yeşil pasaport verilmesini elbette ki önemsiyoruz fakat avukatların yığınla sorunları var değerli arkadaşlar, yığınla sorunları var. Sadece reform diye, sadece yenilik diye avukatlara yeşil pasaport gibi bir madde hükmünü getirerek avukatlık mesleğinin hak ettiği bir aşamaya getirdiğine ilişkin beklenti de yerinde bir beklenti değildir.

Değerli arkadaşlar, avukatların içerisinde kendi mesleklerini icra etmekten kaynaklı ceza alan, cezaevinde olan, sürgünde olan onlarca meslektaşımız var, ben de daha önce avukatlık yapan biri olarak söylemek istiyorum. Bunlardan birisini hemen örnek vereyim: İnsan Hakları Derneğinin üyesi olup aynı zamanda bu yönde bu tür davalara bakan İbrahim Vargün şu anda Kırıkkale Cezaevinde, üç senedir cezaevinde kalmakta. Selçuk Kozağaçalı şu anda cezaevinde, Murat Vargün şu anda sürgünde. Benzer, daha ismini sayamayacağım onlarca, belki yüzlerce meslektaşımız savunmuş oldukları dosya veya müvekkilleri nedeniyle şu anda maalesef cezaevinde, takibatla karşı karşıya kalmış ve özgürlükleri ellerinden alınmış durumdadır.

Bizim Adalet Komisyonuna önerimizi: Öncelikle bu, meslektaşlarımıza, yeşil pasaportun ötesinde, savunma yaptıkları mahkemelerde kendi müvekkillerini savunabilecekleri özgür bir ortamın öncelikle yaratılması gerekiyor.

Bir diğer sorun değerli arkadaşlar: Avukatlık mesleğini şu anda icra eden birçok meslektaşımız asgari ücretin dahi altında maalesef çalışmak zorunda bırakılmaktadır. Yargının sacayağı olan savunma makamının asgari ücretin dahi altında ücret alarak sosyal güvencesinin kötü olduğu ve bir BAĞ-KUR sistemine bağlı olan bir avukatın adli makamı olarak görülen adalet arenasında bağımsız bir şekilde kendi mesleğini icra etmesi, hakkın tecellisini sağlamasını bekleyebilir miyiz? Elbette mümkün değildir böyle bir beklenti içerisinde olmak.

Öte taraftan, tabiri caizse âdeta mantar gibi açtırılan ve açılan hukuk fakültelerinde öğretim görevlilerinin olmadığı bir ortamda avukatlar yetiştiriliyor veya hukukçular yetiştiriliyor. YÖK'ün büyük bir baskısı altında olan üniversitelerin aynı zamanda sorunudur demokratik, çoğulcu bir eğitim sisteminde eğitim alma hakkının sağlanması öncelikle önemlidir bizim önerimiz.

Yine değerli arkadaşlar cumhuriyet savcılarına çok ciddi bir yetki tanınıyor. Bu, hakkın yerine getirilmesi ve savunma hakkının kısıtlanması açısından da çok önemli bazı kriterler getiriyor bu kanun teklifi. Nedir? Bazı suçlarda değerli arkadaşlar beş yıl gibi bir süre kişinin hukuki durumu askıya alınmaktadır. Bu ne demektir? Kişinin mahkeme huzurunda suçsuzluğunu ispatlamasına, savunma hakkının yerine getirilmesine ilişkin olan hususların kısıtlanması anlamını taşıyacaktır. Aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesine de açıkça şimdiden aykırılıklar teşkil edecektir. Dolayısıyla sadece ve sadece hızlı bir yargı, hızlı bir sonuca ulaşmak ve yargının yükünü hafifletmeye yönelik bu kadar basit ve bu kadar kaba -çok af buyurunuz- bir yaklaşımla bu sorunları çözmek mümkün olmayacaktır.

Değerli arkadaşlar, sadece bu kanun teklifiyle getirilen sorunlar bununla mı sınırlı? Hayır, değildir. Bir diğer sorun ise seri yargılama sistemi ve basit yargılama sistemi diye bizim yargılama sistemimizde mevcut olmayan yepyeni iki yargılama konusunun bu kanun maddesine eklenmesi söz konusudur. Peki bunlar neyi getirecek? Bunlar daha önceki dönemlerde “meşhut suçlar” diye nitelendirilen, kişinin çok ciddi şekilde savunma hakkını da ihlal edebilecek olan bir yargılama sistemini bu kanun teklifi getirecektir. Bu savunma hakkının ihlali, hızlı bir şekilde karar vermeye ilişkin bu yol aynı zamanda maddi gerçeğe ulaşma, maddi gerçeği bulma yönünde de çok ciddi bir engel teşkil edecektir. Hukuk tekniği açısından da karma bir sistemi getirmekte ve zaten kafası karışık olan, zaten siyasi yapının etkisi altında olan yargılama makamlarının bu yönde de çok ciddi bir sınav vermeyecekleri de şimdiden açık ve apaçık ortada olan bir durum.

Bir diğer husus değerli arkadaşlar, şimdi, istinaf mahkemelerinin kararlarına karşı getirilebilecek olan kanun yolundan kaynaklı bazı suç tiplerinin arasında da bir eşitsizlik ilkesi eşitlik ilkesinin ihlali anlamına gelecek. Birçok, neye göre sayılmış olduğu belli olmayan birden fazla suç tipinden kaynaklı verilen cezalara karşı temyiz yoluna gidilmesi gerektiği burada belirtilmişken benzer suçlar nedeniyle temyiz yolunun kapatılmış olması da eşitlik ilkesine aykırı olacak ve bu da apayrı bir sorunu karşımıza getirecektir.

Değerli arkadaşlar, tabii, bu teklifle sunulan sorunlar bunlarla da bitmiyor. Bir diğer husus, yine uzlaştırma maddesine eklenen çok önemli maddelerden bir tanesi de değerli arkadaşlar, emekçinin çalışma ortamına yönelik olan müdahaleyi de zaten bağımsız olmayan, zaten tarafsızlığı tartışılan bir yargı makamının önünde işveren tarafında baskılanarak kendi talebinin de o çerçevede, o daha talebine ulaşmadan, adaletle ulaşmadan uzlaştırma yoluyla bunun önünün kapatılmış olmasıdır. Bu da çok ciddi bir sorundur, bu da çalışma hürriyetinin kısıtlanması anlamında da çok ciddi bir problem olarak karşımıza çıkacaktır.

Ben bir diğer hususu da şu şekilde belirtmek istiyorum: Yine uzlaştırma maddesinin içerisine dercedilen bir diğer husus ise siyasi haklarının kullanılması ve konut dokunulmazlığıyla ilgili olan kısmının yani Türk Ceza Kanunu 119'uncu maddesi yanılmıyorsa, ona getirilmek istenen hususun yani uzlaştırma hükümlerinin içerisine alınması da çok ciddi sorunlara neden olacak.

Ben sonuç olarak şunu belirterek izninizle bu aşamada bitirmek istiyorum. Her şeyden önce soruşturma usul ve esaslarında getirilen bu mutlak değerdeki değişiklikler sonuç itibarıyla kovuşturmayı çok ciddi şekilde etkileyebilecek olan hususlardır. Ceza yargılama mantığında, ceza yargılama tekniğinde savunmanın kısıtlandığı, özellikle gizlilik kararlarının çok esas olduğu, asıl olarak kural

hâline getirildiği bir sistemde bunun yanında soruşturma usul ve esaslarında meydana getirilmiş olan -bu öneriyle- ya da meydana getirilecek olan bu değişiklikle kovuşturmayı ciddi şekilde ihlal edeceği, ciddi şekilde sakatlayacağı yönünde de çok ciddi belirtiler vermektedir bu kanun teklifi. Bu nedenle biz öneri olarak şunu belirtmek istiyoruz: Biz torba hâlinde bir kanun teklifiyle Türkiye'deki yargı sisteminin sorunlarının çözülmeceği kanaatini taşıyoruz. Avukatlık Kanunu'ysa kendi mantığı içerisinde ve kendi bütünlüğü içerisinde yer alacak şekilde yeni bir... Ama meslek kuruluşlarıyla tartışarak, halkla tartışarak, toplumun tüm kesimleriyle tartışarak sadece Avukatlık Kanunu'yla ilgili olan hükümleri kanun teklifi hâline getirip daha çağdaş, daha demokratik ve daha insan haklarına değerli bir hâle getirmenin yolu vardır ve bu denenmelidir. Eğer Ceza Muhakemesi Kanunu'nda bir değişiklik yaratılacaksa yine bu kanun bütünlüğü içerisinde, sadece bu alanda bir kanun teklifi çalışması yapmak gerekiyor. Bunu da ne şekilde yapmak gerekiyor? Gene çoğulcu bir anlayışla, yine demokratik bir anlayışla bunları yapmak gerekiyor.

Tabii, ben şunu da belirtirim ve fazla da uzatmayacağım. Şimdi, biz en yetkili ağızdan, resmî ağızdan şöyle bir cümle duyduk, Ayşe Vekilimiz de biraz önce anlattı: “Biz bu paketi Halkların Demokratik Partisine vermeyeceğiz.” Ama hemen kapının diğer tarafında getirilip bize veriliyor ve bize de bu şekilde sunuluyor. Ben şunu sormak istiyorum, gerçekten de merak ediyorum: Kimden, niye korkuyorsunuz? Basının önünde çıkın deyin ki: “Biz vereceğiz, tamam, onlar da siyasi parti, onlar 6 milyon insanı temsil ediyor.” Totalde de 30 milyon insanı temsil eden bir siyasal parti. Peki, bu kanunu siz çıkardığınızda bize uygulamayacak mısınız? Bu kanun yürürlüğe girdiği zaman HDP'nin... Bu sözü verin. O zaman bize vermeyin bu kanunu, getirip vermeyin, biz de işin içine... Gerçekten biz de bu konuda bir tasarrufta bulunmayalım. Deyin ki: “Biz bu kanunları çıkarıyoruz ama HDP ve HDP'ye oy veren kişilere ve ailelerine biz bunu uygulamayacağız.” Böyle bir hakkınız var mı? Kimsenin yok değil mi? Peki niye korkuyorsunuz, kimden korkuyorsunuz ki basının önünde diyorsunuz ki “Biz bunu HDP'ye vermeyeceğiz.” Niye? Parti sayılıyor “AKP, CHP –orada bir boşluk yaratılıyor, biraz dın, dın, dın- ondan sonra MHP, İYİ PARTİ, ondan sonra bir tek milletvekili olan diğer partiler.” Herkese verilmeli, tabii ki bizim şeyimiz de bu. Ama HDP'ye gelince üzerine bir karartma ondan sonra diğer... Yani bu demokratik anlayışa sığan bir şey midir?

Değerli arkadaşlar, bizim artık bazı korkulardan vazgeçmemiz gerekiyor, biz cesur olmak zorundayız. Bakın, bu Adalet Komisyonu cesur olmak zorundadır. Bakın, biz bu Türkiye toplumunun sorunlarını tartışıyoruz. Ha, siz bu kanunu çıkardığınızda Hakkâri'deki çocuğa uygulamayacaksanız tamam, biz varız. Ama olur mu böyle bir şey, böyle şey olabilir mi? Niye peki kapı arkasında gelip bize veriyorsunuz bu kanun teklifini? Niye bizden bu şekilde... Niye bizi o zaman bu Komisyona çağırıyorsunuz?

Şimdi, bunlar hep problemlî değerli arkadaşlar. Biz bu toplumda... Bakın, ben şunu da söyleyeyim, ondan sonra bitireyim. Biz bu toplumun esası, kurumuyuz ve bu toplumun da herkes gibi vatandaşlıyız ve bu halkın, halkların oyuyla biz buradayız. Biz gücümüzü halkımızdan alıyoruz, biz gücümüzü her ne kadar beğenmesek de Anayasa'dan alıyoruz, biz gücümüzü halklardan alıyoruz. Dolayısıyla bizim yok sayılmış olmamız hiç kimseye bir fayda da getirmeyecek ama buna benzer yasalar en azından yasama sürecinde de bu topluma, Türkiye toplumuna hiçbir fayda getirmeyecek. Bu nedenle hepinizi biraz daha cesur olmaya davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Ayhan Bey, buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, çok kıymetli Bakan Yardımcım, Yargıtayın ve yüksek mahkemelerin başkanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimi kısa tutacağım diyen insanlar genelde çok konuşur ama ben gerçekten kısa tutacağım.

İncelediğim kanun teklifine ait görüşlerimi sonuç olarak arz etmek istiyorum. Hukukun ana unsurlarından olan yasaların zamanla toplumun ihtiyaçlarına cevap veremez hâle gelmesi neticesinde kanun koyucu tarafından zaman zaman bu tür değişikliklere uğraması kaçınılmaz bir durumdur. Belirtilen maddelerde yapılacak güncellemelerin gecikmesi ya da yetersiz kalması hukuk sisteminin toplum ihtiyacına cevap verememesi sonucunu doğurur. Türk hukuk sisteminde “Adalet devletin temelidir.” anlayışını esas aldığımızı görmekteyiz. Bu nedenle, devlet anlayışımızda yargının adil ve bağımsız bir şekilde işlemesi vazgeçilmezdir.

Hemen burada bu konuya temas etmek istiyorum bildiğim kadarıyla. Yanlışım ve eksikim varsa bu konuda bilgisi olan arkadaşlarım düzeltsinler. Herhangi bir seçimde, herhangi bir siyasi partiden aday olan hâkim ve savcılar bir daha mesleğe -bildiğim kadarıyla- geri dönemiyorlar. Bunun sebebi de onun artık tarafsızlığını yitirdiği anlamına geliyor ama Ali Bey'den aldığım bilgiye göre 1993'ten bu tarafa çeşitli siyasi partilerin il başkanları, ilçe başkanları, belediye meclis üyeleri, il genel meclis üyeleri yani bir bakıma siyasetin kutup yıldızları maalesef hâkimlik ve savcılık mesleğine hiç sorgusuz sualsiz, iktidardaki siyasi irade tarafından kabul edilmektedir. Bu yaman çelişkiyi nasıl ortadan kaldırabiliriz? Ben açıkçası hayretler içerisindeyim. Bir yanda bir hâkimi, savcıyı herhangi bir siyasi partiden milletvekili adayı, belediye başkanı adayı olduğu için göreve almıyorsunuz ama diğer taraftan, 1993'ten beri... Mevcut bugünkü siyasi iradeyi kesinlikle suçlamıyorum, lütfen yanlış anlaşılmasın ama bu yarın İYİ PARTİ'nin bir il başkanı da olabilir, belediye başkan adayı da olabilir veya milletvekili adayı da olabilir yani artık tarafsızlığı ortadan kalkmış, bir siyasi partinin ideolojisi, mensubu olduğu aleni belli olan bir insanı hâkim ve savcılığa tereddüt etmeden nasıl alabiliyorsunuz? Açıkçası bunu anlamış değilim. Yargı paketinde bununla ilgili bir düzenlemenin olmaması da yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına gölge düşürmektedir.

Ben, çok açıkça söyleyeyim, bir partinin il başkanayım, daha sonra hâkim, savcı olarak atanıyorum, gittiğim yerde de daha önce mensubu olduğum siyasi partinin üst düzeydeki birisinin dosyası önüme geldiğinde tarafsız olsam bile, bağımsız olsam bile karşı tarafın “Ya, bu zaten falan partinin il başkanı idi, bu da onun genel başkan yardımcısı, burada tarafsız karar vermedi.” diye düşünmesi adalete gölge düşürür diye düşünüyorum. Bu konuda Komisyonun, ilgili makam ve mevkilerin bir düzenleme yapmasının Türk adaleti üzerindeki bağımsız ve tarafsız olmaması gölgesini ortadan kaldıracağına inanıyorum.

Yine, yasaların güncel olması ne kadar önemliyse yargı bağımsızlığı da aynı derecede önemli. Maalesef düzenlenen yargı paketinde bu hususa hiç temas edilmemiş. Hukuk sistemindeki temel sorunları çözmekten uzak bir çalışma olmaktan öteye gidemeyeceği endişesi taşıyorum.

Genel olarak rapor, yargı paketiyle düşüncelerimizi özetlemek gerektiğinde, sorunlarımızın ana kaynağı yasal mevzuatta var olan eksiklikler değil, mevzuatın uygulanmasında yaşanan bakış açısından kaynaklanmaktadır. Mevzuata baktığımızda, bugün, değiştirmek istediğimiz maddelerin tamamının özü olarak kanunda var olduğunu görmekteyiz.

Ben sözümü tutuyorum. İyi niyetle hazırlanan bu taslakta emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bu kanun metninin Türk adalet sistemine, milletimize hayırlar getirmesini diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Ayhan Bey.

Turan Bey, buyurun

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, çok değerli mesai arkadaşlarım; hepinize bu çalışmadan dolayı ayrıca teşekkür ediyorum.

İsrarla bu reform mudur, değil midir tartışması yapıyoruz farkında mısınız? Aslında bu tartışmanın temel nedeni, toplumun beklentileriyle önümüze gelen bu metin arasındaki uçurumdan kaynaklanıyor. Bu çalışma içeriği itibarıyla tartışılmak yerine bir imaj tartışmasına tabi tutuldu toplumun önünde. Bundan iki ay önce Grup Başkan Vekilimiz Sayın Özgür Özel ve ben bir çağrı yaptık topluma, diğer arkadaşlarımız da yaptı: “Toplumu çok fazla beklentiye soktunuz, Meclis tatile girmeden önce ‘yargı reformu’ adı altında görüreceğimiz konuları gelin hep beraber görüşelim.” Metnin bu şekilde geleceğini bilseydim “Çok fark etmez, sonra da görüşürüz.” derdim ama yargı dönem dönem bizim yapamadığımızı kendi içinde tamir ederek yapıyor. O dönemdeki çağrılarımızın temelinde hürriyeti tahdit altında, haksız tahdit altında olan insanların bir an önce özgürlüğüne kavuşması, iki ay daha ceza ve tutukevlerinde kalmamaları isteği vardı ki sadece hürriyet tahdidi meselesi değildir kuşkusuz bu çalışmanın özeti ama gördük ki, mesela Cumhuriyet gazetesi yazarlarıyla alakalı yargı kendi içinde bizim yapmadığımızı kendine görev atfederek yaptı, Yargıtay bir kararın içerisine öyle bir alan daha yerleştirdi ki açıkçası bu Meclise ders verdi, hepimize ders verdi, ondan sonra da biz istinafla ilgili temyiz meselesini tartışır hâle geldik.

Reform mu yapmak istiyorsunuz? Benim size reformla ilgili önerilerim var. Gelin, beraber yapalım. Mesela Anayasa’ya bir madde koyalım. Bugün çok da önemi yokmuş gibi gözüküyor ama sorunlarımızın başladığı yerin ne olduğunu iyi anlayabilmemiz için “OHAL döneminde asla anayasa değişikliği yapılamaz.” diye bir madde koyalım, var mısınız? Bunlarla reform olur işte. Gelin bunları yapalım. Ya da başka bir şey yapalım. Bugün tartışıyoruz, sevgili meslektaşlarım söyledi, Ayhan Bey söyledi, birkaç arkadaşım söyledi, siyasileşmiş kadrolarla çalışıyoruz. Bizim eski milletvekillerimiz bunu dava konusu yaptı, basına konu yaptı, son dönemde alınan hâkimlerin siyasi partilerle... İsim veririm kızılıyorsunuz, vermeyeceğim, bir siyasi parti ya da siyasi partilerle ilişkisi diyeyim çok fazla üzerinde tartışma yaratmamak için. Yüzlerce kişi siyasi partilerde görev yaptığı hâlde bu kadronun içerisine dâhil edildiler. Şimdi benim kişisel görüşüm, ben eğer avukatlık yapıyor olsaydım, bu arkadaşlarımızın bakmış olduğu davalarda, özellikle eğer içerisinde bir siyasi dava söz konusuysa, eğer içerisinde bir siyasi kapışma söz konusuysa, mesela eğer içerisinde Sayın Cumhurbaşkanına hakaretten yargılama söz konusuysa kesinlikle reddi hakim talebinde bulunurum ve avukatlara çağırımdır, bulunsunlar, hâkimlerin geçmişlerini araştırırsınlar, eğer geçmişlerinde bu tarz bir siyasi bağlantı söz konusuysa fiili durum ilan etsinler, reddi hâkim talebinde bulunsunlar çünkü... Herkes genel başkanlığı bakılacak yıldız olarak kabul eder. Bizim için Genel Başkanımız çok kıymetlidir, sözleri bizi bağlar, Genel Başkanımıza özel değer veririz. Bir siyasi partiye üye olmak ayıp değildir, kutsal bir iştir. Toplum adına çalışmak istiyorsunuzdur ama yargının içine taraflı kişilerin dahledilmesi ayıp olduğu kadar, bu ülkede var olan tüm ilişkilerimizin dinamitlenmesi anlamını taşıyor. Orada da acaba önceki genel başkanına çoban yıldızı gibi bakacak mıdır bu arkadaşlarımız, tartışılmaz mı bu? Bakmasalar bile, az önce Ayhan Bey’in söylediği gibi, bu doğrudan bir tarafsızlık tartışması yaratmaz mı, kendiliğinden bir tarafsızlık tartışması yaratmaz mı hâkim açısından?

Şimdi ortada şöyle bir şey var: Bir yapı oluşturduk, bu yapı her şeyi birbirine hercümerç eyledi, buradaki çok değerli konuşmacıların da söylediği gibi, sistem birbirine girdi, az önce bir başka arkadaşımız da bize masal anlatır gibi anlattı. “Ya, bizim Cumhurbaşkanlığı sistemimiz çok güzel bir şey, sorunları çözüyor, hatta güven yarattı.” dedi. E, ama, sizin bu Cumhurbaşkanlığı sisteminizde

yargıya güven yüzde 30'un altına düştü işte. Görmezden gelebilir miyiz bunları? O zaman istirham ediyorum, ne olursunuz, buralar ihtisas komisyonlarıdır, buralarda özel polemik aramak ya da politik argümanlarla "O iyidir, bu kötüdür." demek yerine, tarihe not düşüyoruz, hukukçu olarak -özellikle hukukçulara çağırımdır- bu tip polemler yerine doğruları tartışalım. Yani kamuoyuna şirin gözükmek ya da siyasilere şirin gözükmek yerine doğruları da... Gerçek şu kardeşim: Bizim yargı sistemimize var olan güven yüzde 30'un altına düşmüş, en çok güvenilir kurumlardan biriyken birdenbire son on yıl içerisinde azala azala azala... Ha şunu söyleyebiliriz: FETÖ'cüler vardı. E, FETÖ'cülerden sonra da başka bir dünya var, en az onlar kadar sorumlu hâle geldi. Şimdi böyle bir yapının üzerine "Avukatlara yeşil pasaport verdik, sorunu çözdük." diyerek bir şey anlatamayız.

Şimdi ben görüyorum ki... Kuşkusuz avukatlara yeşil pasaport çoktan verilmeliydi. Yani bununla ilgili zamanında gelen teklifleri reddetmemeniz gerekiyordu, Genel Başkan Yardımcımızın söylediği gibi. 2015 yılında gelen teklifin içeriği de aşağı yukarı buydu, niye reddettiniz? Ha, iyi bir şey yapıyoruz, yapalım, sorun yok. Bu getirilen kanunun içerisinde de iyi her şeyi beraber sahiplenelim. Ama milletin beklentilerini, sosyolojik durumumuzu, yaratılmış bütün travmaları yok sayarak biz kanun yaptık diyebilecek durumda değiliz. Görüyorum ki burada bu kanunun albenisi avukatlara yeşil pasaport üzerinden tarif ediliyor. Ya, ne olacak avukatın yeşil pasaportu olsa veya olmasa, yargı bağımsızlığı, yargı tarafsızlığı, adil yargılama, hızlı yargılama, seri yargılama, her neyse, bütün bu kavramları -Sayın Bakanım, size sıra gelir- kendiliğinden oluşturmayacak ki.

Ben size başka bir şey söyleyeyim: Avukatlara bir iyilik yapmak istiyorsak bir defa avukatları yargının günah keçisi olmaktan çıkaralım. Yine örnekler verildi. Avukatlarla ilgili, hemen hemen, kural hâline gelmiş, bütün soruşturmalar gizli. Hâlbuki Anayasa'da bu böyle tarif edilmiyor. Anayasa'mızın çok kötü olmayan birçok maddesi var, böyle tarif edilmiyor. Sacayağı tarif ediliyor, avukatın da o sacayağının ayrılmaz parçası olduğu, hatta her adli yıl açılışında da kutsal parçası olduğu anlatılıyor ama bütün avukatlara gizlilik kararı uygulanıyor. O gizlilik kararı uygulanan bütün dosyalar da aslında aleni, basına yansıyor, konuşuluyor. O zaman ben diyorum ki, hiç kimseyi töhmet altında bırakmak için söylemiyorum: En masumu avukatlarımı. Zaten onlar dosyaya vâkıf olmuyor ama birileri o dosyaya dâhil oluyor, kendim yaşadım avukatken ya, kendim yaşadım. Bir ünlü yazarın davasına girdim, karar açıklanmadan önce ara verildi, kararı bekliyorum, bir yandaş basın yayın organı "Şu kadar ceza aldı." diye yazdı, aynen böyle yazdı. Bekledim içeride karar böyle mi verilecek diye? Verildi. Mahkeme hâkimine gösterdim, dedim ki: Bakın, bu şu saatte atılmış bir "tweet"tir, siz henüz karar vermeden bu nasıl... "Efendim, siz yargı yollarına başvurun, hakkınızı arayın." dedi. Hak mı olur burada ya? Böyle bir şey mi olur? Şimdi, demek ki önce başka yerlerden olaya bakmamız gerekiyor, bu tekçi sistemden çıkmamız gerekiyor, bu tekçi sistemden çıkmamız gerekiyor. Örneklerini vereceğim şimdi bazı şeylerin: Hatırlar mısınız, Amerikalı rahip meselesi vardı. Öyle polemik yaratacak şekilde üzerinde durmayacağım, ne demek istediğimi anlıyorsunuz. Çok yakın tarihte, hatırlıyor musunuz, bir eski bakan parti kurmak istediğini açıkladı, partisinden istifa etti, ertesi gün ona soruşturma açıldı "FETÖ'yle iltisaklıdır." diye, bir kurumun içerisinde birileri bir... Bir sonraki gün de takipsizlik kararı verildi. Hayatınızda böyle bir şey gördünüz mü yargıda? Birinci gün soruşturma, ikinci gün takipsizlik...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Soruşturma değildi, dilekçe verildi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, hiç fark etmez.

Hiçbir şey yapılmıyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Soruşturma açılmadı ki, sadece şikâyet dilekçesi verildi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, anlatmak istediğim başka. Ama akil ağabeyler konuştu ondan sonra. Oraya sokmayın artık, çıkaramazsınız.

Akil bir ağabey çıktı...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Efendim, soruşturma var mı, onu söyleyin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, şikâyet söz konusu, öyle diyelim.

Efendim, akil bir ağabey çıktı, dedi ki: “Yanlış yapıyorsunuz.” Aynı akil ağabey başka bir şey daha söyledi, onu da anlatacağım şimdi, aynı akil ağabey onu da söyledi, onu hiç görmediniz, dedi ki Sayın Canan Kaftancıoğlu’nun yargılamasıyla ilgili: “Ben iyi bir ceza avukatıyım. Bu yedi yıl sonra gündeme getirdiğiniz “tweet”ler yanlış çünkü bu tip yargılama konusu yaptığımız maddelerde toplumda birilerinin tahrik olması gerekirdi bu işten o tarihte, birilerinin infial duyması gerekirdi.” Çok iyi bir hukukçu. Bakın, hakkını teslim etmek gerekir, içimizdeki en iyi hukukçulardan biri Sayın eski Bakan. “Bunlar olmadı. Siz yedi yıl sonra yargılama yapıyorsunuz.” dedi. Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Aynı perhiz ve lahana turşusuyla alakalı başka bir şey daha söyleyeyim: Gezi davası. Altı-yedi yıl sonra ortaya çıktı. Şimdi bütün bunlar bize bir şey gösteriyor: Yargıyı kimlikli kılmadığımız sürece, bağımsız ve tarafsız hâle getirmedığımız sürece... Bu yaptıklarınızın birçoğuna katılıyorum, burada bir sorun yok ama bunlar değil reform, yargıyı bağımsız ve tarafsız hâle getirmedığımız sürece, kimlikli kılmadığımız sürece burada daha çok paketler tartışırız. Ama asıl mesele iki yerde düğümlenmiştir. Birincisi, bu anayasanın tekçi sistemidir. Ayağımıza sıktık bu Anayasa’yla tabiri caizse. Yargı hiç düzelmeyecek bu tekçi sistemin içerisinde, hiç kimse hayal görmesin. Eminim bu salondaki herkes bu söylediklerime inanıyor, bu tekçi sistemin doğru olmadığına inanıyor ama hiçbirini doğru olarak doğru zamanda dile getirmenin dışında bir şey düşünemiyor olabilir, o da o tekçi sistemin baskıcı yanındır.

İkincisi, bu tekçi sistemin içerisindeki HSK kalkmadığı sürece bu işin çözülme ihtimali olmayacaktır.

Bu şu demek değildir: Bu iyi şeyleri görüşmeyelim demek değildir, yanlış anlamayın. Ama burada beyhude birbirimize bazı kelimeleri kullanmak durumunda kalmayalım.

Yapılması gereken neydi, ben size söyleyeyim. Toplumun şu anda yaşadığı travma iki ana başlıkta toplanmış: Bir, kötü yönettiğiniz ekonomiden ortaya çıkan sorunlar... Az önce arkadaşlarımız söyledi, 1 milyar doları oraya buraya savurup bir iş adamına -ki toplum tarafından da çokça eleştirilen bir iş adamına, hayatıyla beraber eleştirilen bir iş adamına- verip bazı şeyler yapacağımıza, şu anda yüzlerce, binlerce, on binlerce insan sizin kötü ekonominiz yüzünden vergi borcunu ödeyememiş, SGK borcunu ödeyememiş, üstüne çeklerini ödeyememiş. Onlarla ilgili hâlâ “İdari para cezasını ödesin.” diyorsunuz kanunlarda. Borcunu ödeyemeyen adama diyorsunuz ki: “İdari para cezasını ödesin, sonra da borcunu ödesin.” Öyle de olsun, böyle de olsun. On binlerce insan var ya, bize “tweet”leri geliyor, size gelmiyor mu? Hepimiz Adalet Komisyonu üyesiyiz. Bana günde yüzlerce, binlerce... Ve sorumlusu bu yapıdır, ekonomiyi kötü yönetenlerdir. O arkadaşlarımız diyor ki: “Biz borcumuzu ödemek istiyoruz ya.” Tamam, amenna, ama bu tabloyu biz yaratmadık ki. Şimdi böyle bir tabloda işin bir ekonomik yanı var, diğer yanı da az önce söylediğimiz yanı, bu tekçi merkezden çıkan sorunlar. Bu iki yanı çözmediğimiz sürece burada söyleyeceklerimizin bir anlamı olmayacak.

Burada bazı düzenlemeleri güzel yaptınız, onlara katkı anlamında söyleyeceğim. Mesela temyiz yolunun açılması meselesi var. Temyiz yolunun açılması meselesinde göz ardı edilen maddelerden bir tanesi Türk Ceza Kanunu’nun 220’nci maddesidir. Birçok gazeteci o maddeden yargılanıyor. Eğer o maddeden 314’le gönderme yapılmamışsa, ki 314 farklı örgütsel terör tanımı üzerinde, onu ilişkilendirme anlamında, daha masum olabilecek insanlar bu anlamda buradan yararlanmıyor. Yani şu anda mesela bizim parti Meclis üyemiz Eren Erdem. Sayın Zeynel Emre söyledi, dedi ki: “Kardeşim, bir, ‘gizli tanık’ adı altında yalancı tanıkla...” Açık, yargılama sırasında ortaya çıktı, yalancı tanıkla. İki, aynı zamanda kendisine iftira atacağını açıkça söylediği ispatlanan birisi kanalıyla bir yargılama

yapılıyor, sonunda da bakın, böyle bir yargılamada hüküm kısmı bağlanırken deniliyor ki: “Her ne kadar senin FETÖ metö hiçbir ilişkin yoksa da ya, sen bu konuları çok biliyorsun, bizim sana bir ceza vermemiz lazım, 220’den verelim.” Yani, “FETÖ’cü değilsin ama 220’den sana verelim.” Bunlar hak ihlalleri değil mi, bunlar yara değil mi, bunlar istinafta kesinleştiği zaman bu acemi hâkimlerin, belki de korku dünyası içerisinde özgürce reyini ortaya koyamayan bu hâkimlerin kararlarına karşı bu yolun da açılması gerekmiyor mu? O anlamda ben buraya 220’nci maddenin ısrarla eklenmesi gerektiğini düşünüyorum kendi adıma.

Başka önerilerde bulunayım ben size: Az önce Eren Erdem’den açılmışken bir şey daha söyleyeyim, yine, işte, bu şahsiyetli hukuk kadrosu yaratamamaktan kaynaklı yaşadıklarımızdan bir tanesi. Eren Erdem hüküm giymeden bir önceki duruşmasında onun dosyasına tümüyle vâkıf olan ve uzun süre Eren Erdem’i tutuklu tutmuş olan mahkeme tahliye etti, dedi ki: “Bihakkın tahliyesine.” Ne yapacaksa artık. Cezaevinden çıkmaya hazırlanırken alelacele, ne şekilde olduğunu anlayamadığımız bir yöntemle hemen itiraz oldu, üç saat sonra, gece saatlerinde bir üst mahkeme toplandı ve 65 klasörlük dosyada yarım saatte tutukluluğun devamına karar verdi o mahkeme. İşte, bu olduğu sürece bu iş olmaz. 65 klasörü oradaki 3 hâkime bölerseniz, “Ayrı ayrı inceleyin.” deseniz herhâlde beş günde ancak incelerler ya da bir haftada ancak incelerler. Bir önceki olayı bilen mahkeme tahliye ediyor, sonra alelacele toplanan bir mahkeme 65 klasörü incelemiş gibi tutukluluğun devamına karar veriyor. Siz yargıya güveni nerede bulacaksınız böyle bir sistemde? Orada anlaşılıyor ki bir başka irade, artık yargıya egemen olan bir başka irade orada bir tasnif yaptırıyor, devam etmesi lazım bu tutukluluğun ve çok ilginçtir, tahliye eden mahkeme de daha sonra hüküm veriyor, o hükümle beraber tutuklu kalıyor. Peki, biz yaşamadık mı yakın tarihimizde Sayın Adalet Bakanımızla beraber bazı siyasi çevrelerin kapışmasını ve ortada birtakım kavramların ulu orta gezmesini yaşamadık mı? Yaşadık. Ne olduğu ayrı bir konu. Hepimizin gözünün önünde yaşandı.

Ben Sayın Adalet Bakanını tevazuya dayalı kişiliği dolayısıyla ve bu konuda hakikaten çabaları dolayısıyla kutluyorum kendi adıma. Başka bir partide oluyor olmam insanın hakkını teslim etmeyeceğim anlamına gelmiyor. Zor koşullarda bir bakanlık yapıyor, bulunduğu koşullarda da taciz altında olduğunu düşünüyorum. Bu tacizin kaynağı neyse, taciz çevreleri ortaya koymak zorundadırlar çünkü bu taciz hukuk sistemimizdir. Bu taciz bir öncesinde FETÖ borsasını açıklayıp bir şekilde milletvekilliğinden olan arkadaşların da söylediğinin doğru olduğunu ortaya koyar. Bu taciz bizim Genel Başkanımızın “Bazı avukatları takip edin...” Çok da özeline girmiyorum. “Onlar nereyle ilişkiliyse bu tablo...”

Şimdi, işte, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı bu kadar ayaklar altına alınmışsa, idarenin de eli bu kadar bu işin içerisindeyse o zaman yapılması gereken şudur: Yeni bir HSYK yapısı gereklidir, yeni bir HSYK yapısı. Ve asla o HSYK’nın içerisinde yürütmeden hiç kimse, olmamalıdır, hiç kimse. Sayın bakan, sayın bakan yardımcısı, falan filan... Hâkimlerin bazı meseleleri yürütmenin elinde olmamalıdır. Özellikle geçici yer değiştirmeleri, soruşturma sırasındaki durumları, falanı filanı, bilmem neyi. Cesur şeyler yapmak istiyorsak, eğer reform yapmak istiyorsak işte bunları konuşmamız gerekir. Ha, sonra mı konuşuruz? Biz konuşacağız, biz dile getireceğiz bunlarla ilgili. Burada sadece avukatlara yeşil pasaport verip iki tane imajla beraber reform diyemeyiz. Değişikliklere varız, doğru değişikliklerin tamamına varız, onları da çıkaralım ama “reform” falan deyip bir şekilde...

Bakın, başka bir şeyi daha örnek vereceğim. İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimleri iptal edildi. Denildi ki “Sandıklardakiler terörist.” İfade buydu. Çok namuslu da olsun, ne oldu bilemiyoruz, insanlar bu ifadeyle karşılaştılar. Ne oldu biliyor musunuz? Sayın Ekrem İmamoğlu “Bu adamların durumu ne oldu kardeşim? Seçim iptal ettiniz.” diyene kadar soruşturma bekledi, sonra da bazı takipsizlik kararları falan da çıktı arada. Takipsizlik kararlarında ne diyor biliyor musunuz? Diyor ki: “İstanbul Büyükşehir

Belediyesi seçimlerinin sonuçlarını etkileyecek düzeyde hiçbir ihlal yoktur.” O YSK yerinde oturuyor. Durumumuz budur. Otuz sekiz gün bekleyen bir YSK, bütün kuralları ihlal ederek yürütmenin gözüne bakan bir YSK’dan sonra biz bir yeni seçim yaşadık, trilyonlarca bize maliyeti söz konusu oldu, toplumsal huzurumuz bozuldu, hukuka güvenimiz azaldı. Sonuç itibarıyla sıradan bir incelemede bile savcı diyor ki: “Kardeşim, bu seçimleri iptal edecek bir şey yoktu.” Şimdi, bu ayıplar bize yeter.

Başka önerilerimiz de var. Mesela, siz bir şeyle övünüyorsunuz, haksız değilsiniz, övünmelisiniz. Yüksek Askerî Şûra kararlarına karşı yargı yolunu açmakla övünüyorsunuz. Doğru, açılmalıydı, açılmasının da bir sakıncası yoktu. Anayasa’mız idarenin bütün eylem ve işlemlerinin yargı denetimi altında olduğunu söylüyor 125’inci maddede. Peki, bu HSK’nin kararları niye hiçbir denetime açılmıyor, niye bunları getirmiyorsunuz, niye vesayete bu kadar karşı olan bir parti kendisi “Bunları da kaldıralım.” demiyor? Niye bizden bekliyorsunuz? Neye sığınmak gerekiyor.

Size başka bir reform söyleyeyim mi? Mesela, bizden gelecektir büyük bir ihtimalle. Hâkimleri alıyorsunuz -az önce söylediğim gibi- bir odaya alıyorsunuz mülakat yapıyorsunuz, sonra 90 alan adam giremiyor, 70 alan giriyor, ne olduğu anlaşılmıyor. Var mısınız şeffaf yapmaya bunu? O mülakat sesli ve görüntülü kayda alıp çıkan çocuklara “Bize saçma sapan sorular sordular.” dedirtmeyecek bir ortama var mısınız? Bunları yapmamız gerekiyor reform olacaksa. Ha, bunları küçümserseniz bu iş olmaz. Ben size söyleyeyim, bu yasayı geçiririz, yanına bir şeyler daha geçiririz, bitmez bu derter, bitmez. Yarın bir başkası bu ülkeyi yönetir, inşallah o iyi niyetli olur. O iyi niyetli olur da bu sıkıntılar yaşanmaz.

Efendim, biraz uzattım ama kusuruma bakmayın.

BAŞKAN – Ya Turan Bey, çok özür dilerim, bir şey söyleyeceğim de sen konuşmana devam et. Bu akşam için özel bir durum vardı, o konuda arkadaşlardan ben istirahat ettim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bitireceğim, bitireceğim...

BAŞKAN – Mümkünse kısa sürede...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Biliyorum ama keşke buraya sıkıştırmasaydınız.

BAŞKAN – İşte böyle oldu.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, avukatlık sınavı meselesi, şirinliğe gerek yok, bu da benim kişisel görüşüm, bilmiyorum. Hukuk fakülteleri kariyerin yapıldığı yer değildir, hukuk eğitiminin alındığı yerlerdir. Barolar da bu konuda çok net tavır koyuyorlar, arkasında durulması gerekir. Bu kadar kötü bir şekilde adli teşkilatın olduğu yerde hâlâ dört yıl daha, üç yıl daha biz buna prim verelim diyerek hiçbir yere varmak mümkün olmaz. Hukuk fakültesine giriyorsanız, nasıl ki hâkimlik sınavında değişiklik yaptığımızda “Eski tarihte hukuk fakültesine girmiştir, bu sınavın koşullarından bir şekilde muafır.” diyemiyorsanız avukat olmasını da doğrudan kabul edemezsiniz. Hukuk fakültesini bitirir hukukçu olur. Avukatlığın hemen sınava bağlanması gerekir. Bu ülkede hukuk katliamının önüne geçilmesi gerekir. Şirinlikle falan bir şekilde oraya buraya serpiştirilecek konular değildir.

Bir de yine bu yargının içerisinde bir konudan bahsedeceğim. Az önce arkadaşlarımız saydı, Terörle Mücadele Kanunu 7/2’yle ilgili görüşümüz AİHM kararlarına uygun hâle getirilmesidir. Hiç kimsenin eline hiç kimseyi bırakamayız. AİHM kararlarına uygun hâle getirilmesi gerekir. “Barış akademisyenleri” diye bir dava yaşadık biz. Mahkemeler patır kütür yargıldılar, ortalıkta bir dünya ifadeler, idareden, yürütmeden, oradan buradan insanlara bir dünya laflar söylendi, her şeye rağmen bu Anayasa Mahkemesi dedi ki: “Bu iş bu adamların işi kardeşim, eleştirecekler de.” Bilim adamları hak ihlali yaptınız. İşte, bu tip şeylere mahal vermemek için düşüncenin önünün açık olması gerekiyor. Üzerinde Demokles’in kılıcını hâlâ sallandırarak “Biz aslında oraya onu koyduk, bunu koyduk.” diyerek bir yere varamayız. Hatta daha uç örnekler vereyim reform olarak. Bana kalırsa hakaretten etkilendiği

iddia edilen çevreler... Mesela, hakaret olmuş Twitter’da, bana göre kısa zaman aşımı süreleri koyulmalı, altı ay, bir yıl; var mısınız, koyalım. Yedi sene sonra yargılamalar olmasın. Etkileniyorsa altı ay önce...

Bu tip konuları konuşmamız gerekirdi. Süre uzun tutulmadığından dolayı bugün, çok daha fazla söylenecek söz olmasına rağmen, kesmek zorundayım. Bunları maddeler üzerinde konuşuruz.

Hepinize çok teşekkür ediyorum tahammülünüzden dolayı.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Yani maddelerinde yine inşallah görüşeceğiz, konuşacağız. Geneli gibi de arkadaşlar konuşacaklar o zaman. Bugün istisnai bir durum olduğu için böyle yaptık.

Rafet Bey’e söz veriyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Komisyon üyesi dışındaki arkadaşlara şimdi söz vermeyeceğim. Maddelere geçtikten sonra onların haklarını saklı tutuyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, geneli üzerinde konuşmak istiyoruz, biz de hukukçuyuz.

BAŞKAN – Anladım da Komisyon üyesi dışındaki arkadaşlara geneli üzerinde söz hakkı vereceğim sonra.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Vereceksiniz ama geneli üzerinde vermeyeceksiniz.

BAŞKAN – Geneli üzerinde de vereceğim. Hayır, şimdi değil, sonra vereceğim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, geneli üzerinde...

BAŞKAN – Ben ne diyorum, bak, ben söylüyorum, diyorum ki, geneli üzerinde konuşma hakkı tanıyacağım diyorum, o kadar.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Baştan söyleseydiniz dört saattir beklemezdik.

BAŞKAN – Uzamasaydı bu kadar o zaman söyleyecektim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, yemekle bunun bir bağlantısının olmaması lazım bence.

BAŞKAN – Bugün istisnai bir durum oldu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Gerekirse sabaha kadar konuşalım yani.

BAŞKAN – Her zaman gerektiği gibi davranıyoruz ama bugün istisnai bir durum var, arkadaşlardan anlayış bekliyorum ben de.

Buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sayın konuklar, izleyiciler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Artık sonlara yaklaşınca hem yorgunluk belirtileri var hem de bu zaman sorunu açıkçası biraz konuşmamı sınırlandıracak ama Sayın Başkan en kısa zamanda bitirmek için gayret göstereceğim.

Değerli arkadaşlar, hepimiz, millet dâhil adalet istiyoruz, hepimiz hak ve özgürlüklerimizin genişlemesini istiyoruz, hepimiz yargıya güvenin artırılmasını istiyoruz ve bu nedenle önce de çok yaptık, sık sık “yargı reformları” adı altında teklifler getiriyoruz ama hepimizin bildiği bir gerçek, eğer adalet istiyorsak, hak ve özgürlüklerin genişletilmesini istiyorsak, yargıya güvenin artırılmasını istiyorsak asla vazgeçilmez olan, bağımsız ve tarafsız bir yargıdır. Asıl sorun bu bağımsız ve tarafsız

yargıyı nasıl oluşturacağız? Diğer sorunları, kanunları hep birlikte çıkarırız, hiç sorun da yaşamayız ama hâkim ve savcılar nasıl bağımsız olacak, nasıl tarafsız olacak, asıl sorun bu. Bunun için açıkçası benim iki tane çok ciddi tespitim var: Bir, biz önce adalet isteyeceğiz, bu konuda samimi olacağız, dürüst olacağız, bunun için adalet dağıtımı noktasında kendimiz adaletle saygı duyacağız. Bunu içtenlikle isteyeceğiz ama yani işimize geldiği gibi adalet değil, herkese adalet isteyeceğiz, hepimize adalet isteyeceğiz.

Bir de hâkimlik teminatı çok önemli. Onun için de açıkçası benim de iki tane önerim olacak. Gerçi arkadaşların bir kısmı bahsetti ama şimdi değerli arkadaşlarım, uygulama bu açıdan çok önemli. Uygulamada gerçekten biz adalet istiyor muyuz? Yani aynı şeyleri tekrarlamama adına yani yeni sistemle ilgili işte Cumhurbaşkanlığı falan tartışmayacağım ama şimdi bir ülkede yürütmeye eğer adalet istiyorsa Sayın Cumhurbaşkanı adli yıl açılışını sarayda yapmayacak, kura çekimleri sarayda yapılmayacak. Sayın Başkanım da bilir, ben 1992 yılında hâkimlik savcılık sınavına girdim, bakın, klasik sınavda da hiç kimseyi görmedim, aynı yıl mülakata girdim, mülakatı yapan insanların bile kim olduklarını bilmiyordum. Yani görevlerini bilmiyordum. Şimdi “Orada yapılmasının sakıncası yok” diyorsunuz da arkadaşlar, şimdi, bakınız, en son kura çekim töreninde Cumhurbaşkanının konuşmalarını mutlaka dinlemişsinizdir ya da okumuşsunuzdur, ben aynı gün okudum. Değerli arkadaşlar –normal- adaletin önemini anlattıktan sonra muhalefete saldırdı, muhalefeti eleştirdi. Orada hâkim savcılar da alkışladı. Siz şimdi bu hâkim ve savcılara “bağımsız ve tarafsız” mı diyorsunuz? Bakın, şimdiye kadar Çankaya Köşkü’nde hiç kura çekilmedi, hiç adli yıl açılışı yapılmadı. Bakın, Sayın Başkanım da gelen kişileri bilir, bizim kura törenlerimize asla Cumhurbaşkanı dâhil –ki o zaman tarafsızdı da- Başbakan da katılmazdı, sadece kurul üyesi olarak Adalet Bakanı katılırdı. Yani siz şimdi adalet istiyorum...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Şimdi, onları anlatma...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – O FETÖ’cüyeye girdiniz mi çok konuşurum yani zaman iyice şey olur çünkü onda çok yaşadıklarım oldu.

Şimdi, öncelikle bu adaleti biz içimize sindireceğiz, adil olacağız, adil davranacağız. Şimdi arkadaşların tepki gösteriyorlar ama değerli arkadaşlarım, bir sınav sistemimiz var. Hadi yazılı sınavda tamam yani kim ne yapıyorsa o oluyor. Şimdi, şu mülakat sınavında Allah aşkına, yeni giren hâkim savcı adayları bir referans kullanmadan mülakata çağırılıyor mu? Benim çevremde bir sürü hâkim savcı aday oldu, çok ciddi de puanlar aldılar. Yani kimi referans göstereceksin? Şimdi, referansla hâkim olan bir kişi adalet dağıtmaz; bağımsız da olmaz, tarafsız da olmaz, iddia ediyorum. Referansla eğer hâkim oluyorsa, referansla savcı oluyorsa adalet dağıtamaz, tarafsız olamaz arkadaşlar, kendimizi kandırmayalım. Bunun için mutlaka, gerçi biraz önce arkadaşımız da söyledi, yani bu mülakat sisteminin mutlaka değiştirilmesi lazım. Ha, mülakat tabii ki olacak ama onu çok objektif kurallara göre ayarlamamız lazım. Yoksa öyle bağımsız, tarafsız hâkim bulamayız.

Yine, mesleğe başladıktan sonra o “hâkimlik teminatı” dediğimiz yani coğrafi olarak tayinini, terfisini, disiplinini tarafsız yapamıyorsanız yine o hâkimler, o savcılar adalet dağıtmaz, adalet katkısı da olmaz. Bakın, bugün verdiği karar için yarın eğer tayini çıkarılıyorsa, bir yerde bu korkuyla yaşıyorsa, karar verirken acaba bu karar beğenilmezse bana nasıl bir yaptırım uygulanır korkusuyla karar veren hâkim adalet dağıtmaz. Arkadaşlar, gerçek şudur ki şu anda hâkimlerin, savcılarının yüzde 80’i bu korkuyla yaşıyor. E nasıl o zaman tarafsız kılacağız, nasıl bağımsız kılacağız? Ne kadar değiştirirsek değiştirelim... Biliyorsunuz Sayın Başkan, 2009 yılında yine aynı şekilde yargı reformu paketi hazırlandı, biraz da Avrupa Birliği’nin isteği üzerine hazırlanmıştı, 2011’de yasa çıkardık, hatta

2 sefer yasa çıkardık. 2013'te yasa çıkardık. 2012'de yasa çıkardık. 4 tane yasa, hepsini de açın bakın yargıyı bağımsız ve tarafsız kılmak için yaptık. Ne elde ettik? Hiçbir şey, edemeyiz. Bu teklif de bu şekliyle geçerse bir yıl sonra, iki yıl sonra tekrar yargı reformu hazırlarız.

Gelin, gerçekten biz bugün ülkemizde güven verecek tam bağımsız ve tarafsız bir mahkeme oluşturalım. Bunun mücadelesini verelim. Diğerlerinde hepimiz mutlaka anlaşacağız ama bütün iktidarlar anlamında söylüyorum, yargıya çok sıcak bakmazlar. Yani bizim istediğimiz olsun isterler ama o sizin istediğiniz oldu mu, adalet olmuyor. Onu sağlamanın yolunu arayalım. O nedenle yapılacaklar çok zor değil aslında.

Sayın Başkan, yıllarca siz de yaptınız yani o dönemlerde yüzde 70'di yargıya güven, ben açıkçası çok üzülüyordum yani "Niye bu düşük?" falan deniyordu. İşte 12 Eylül darbesinden sonra düştüğü ileri sürülüyordu ama şimdi yüzde 20'ler civarında. Yani yargıya böyle bir güvenle bir ülkede adalet dağıtılır mı? Yani bu güvensizliğin nedenlerini eğer tespit edemezsek, bunları çözemezsek sadece -arkadaşlarım sıkça dile getirdi- pasaportla ya da o klasik her zaman yapılabilecek değişikliklerle biz yargıyı bağımsız ve tarafsız falan kılamayız. Eğer yargıyı bağımsız ve tarafsız kılabiliyorsak o zaman Türkiye'de biz adaleti de gerçekleştiririz, yargıya güveni de gerçekleştiririz, hak ve özgürlükleri de genişletiriz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Süleyman Bey, şöyle yapsak ya...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkanım, ben derdimi bir söyleyeyim.

BAŞKAN – Senin derdini de dinleyeceğim de. Sana da diğer arkadaşlara da maddelere geçtikten sonra geneli üzerinde söz vereyim, rahat bir zamanda vereyim, rahat rahat konuş. ("Geçmeden söz verin." sesleri)

Geçmeden olursa o zaman çok zaman gidiyor. Bu akşam istisnai bir durum, yedide gideceğiz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Başkanım, ben zamandan dolayı baskılanıyorum. Ben en az yarım saat konuşacağım, ben hukukçuyum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, toplantıya devam ediyoruz.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2215) Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin tümünün, İçtüzük 87'inci madde gereği Anayasa'ya aykırılığı sebebiyle esasa geçilmeden geri çekilmesini arz ve talep ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Ahmet Şık

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

Gerekçe:

Anayasa, devletin yapısını ve erkler arasındaki ilişkiyi kuran, gücün meşruiyetinin devamı için hukukla sınırlayan bir metindir. Yasa metinleri hazırlanırken eşitlik ve halk yararı temelinde ayırım gözetilmeksizin hazırlık yapılmalıdır. Temel insan hak ve özgürlükleriyle yakından ilişkili olan bu sınır, tüm toplumu ilgilendireceği iddiası ile topluma sunulan yargı reformu teklifinin HDP ile görüşülmeyeceği şeklindeki beyan ve tutum ile ihlal edilmiştir. Mecliste yer alan Halkların Demokratik Partisi ve HDP'de temsiliyet bulan milyonlarca vatandaş bu kapsamın dışında bırakılarak ayrımcı,

eşitliğe aykırı, toplumun bir bölümünün taleplerinden uzak bir teklif hazırlanmıştır. Anayasa'ya aykırı bu tutum hem parlamenter sisteme hem de demokratik işleyişe aykırıdır. Bu tutum Anayasa'nın amir hükümlerinde belirtilen temsilde adalet ilkesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Avukatlara tanınan yeşil pasaport hakkı sonuç itibarıyla olumlu bir düzenleme olmakla beraber teklifin 1'inci maddesi içerik ve düzenleme şekliyle Anayasa'ya aykırıdır. Teklif metninde yer alan "soruşturma" kavramı TCK ve Anayasa'da güvence altına alınmış olan masumiyet karinesi ve seyahat özgürlüğüne alenen aykırıdır. Yine teklifin 2'nci maddesinde yer alan "idari veya adli soruşturma veya kovuşturma bulunmayanlara" ibaresi ile her iki maddede bakanlıklara tanınan "idari tasarruf" hakkı hâli yetki aşımı olup yasama, yürütme, yargı bağımsızlığını ortadan kaldıran bir düzenlemedir. Yasa ile tanınan hak idari işlem ile sınırlandırılmaktadır.

Teklifin 13'üncü maddesiyle TMK 7/2'ye eklenen "haber sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacını aşmayan düşüncelerin suç sayılmayacağı" cümlesi reform olarak takdim edilmeye çalışılmaktadır. Ancak bu hüküm zaten Anayasa'nın 25'inci maddesinde yer alan "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz, düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz" hükmü ile uluslararası sözleşmeler ve TCK'da yer almaktadır. Düşünce ifade hürriyeti oldukça geniş yorumlanmış ve cezalandırılmaması anayasal güvenceyle sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak pratikte hukuk uygulayıcıları Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırı kararlar vermektedir. Hukukun, hukuk insanları eli ile ihlali bir cümleyle giderilmez. Anayasa 90'ıncı madde gayet açık olduğu hâlde hukuk uygulayıcı ve yürütücüleri bu ilkeye uymamaktadır. Yapılması gereken AİHS ve AİHM kararlarında ifade özgürlüğüne ilişkin belirlenmiş olan sınırlara uymak, Anayasa'ya aykırı uygulama pratiklerine sahip hukuk uygulayıcıları için bir yaptırım mekanizması kurmaktır.

Teklifin 29'uncü maddesiyle bir kısım suç ve cezalar açısından Yargıtaya gidebilmenin yolu açılmaktadır. Her ne kadar teklif metninde sayılan suçlar tam da düşünce ifade özgürlüğü kapsamında kalan ve cezalandırılmaması gereken hâllerdir. Ancak teklifte aynı mahiyetteki benzer suçlara ilişkin Yargıtay temyiz yolunun açılmaması eşitsizliğe sebebiyet verecektir.

Yine teklifte düzenlenen uzlaştırma, ön ödeme ve seri muhakeme usulleri savunma hakkı, adil yargılanma ve eşitlik ilkelerini ihlal ettiğinden bu sebeple de Anayasa'ya aykırılık mevcuttur.

Teklif Anayasa'nın 2, 7, 10, 11 , 36, 67 ve 90'ıncı maddelerine aykırılık teşkil etmekte olup Anayasa'ya aykırı teklifin TBMM İçtüzüğü'nün 87'nci maddesi gereğince gerekçe belirtilerek maddelerin müzakeresine geçmeden reddedilmesi gerekmektedir.

BAŞKAN – Anayasa'ya aykırılık önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Başkanım, burada olan arkadaşlarımızı...

BAŞKAN – Şu anda burada yok. Şu anda burada olanları saydım ben zaten.

Meral Hanım nerede?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Buradaydı.

BAŞKAN – Tamam, onu da yazın.

Salı günü saat 10.30'da toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.55